Rok XXVII. Nr. 4.

DZIENNIK URZĘDOWY

DLA OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

WYDAWANY PRZEZ KURATORJUM O. S. L. WE LWOWIE.

Lwów, dnia 26 maja 1923.

TREŚĆ:

Rozporządzenie Minist. W. R. i O. P. w sprawie wydawania zezwoleń na prowadzenie prywatnych szkół zawodowych str. 158. Rozporz. Minist. W. R. i O. P. w spr. egzaminów państwowych na nauczycieli szkół średnich str. 158. Okólnik Kurat. w spr. kursów dokształcających dla nauczycieli szkół powszech. str. 162. Okólnik Kurat. w spr. administracyjnych i przygotowań na r. 1923|24 w seminarjach naucz. str. 164. Okólnik Kurat. do prywatnych seminarjów naucz. w spr. administracyjno-pedagogicznych str. 168. Okólnik Kurat. w spr. przyjmowania do seminarjów naucz. uczniów reprobowanych przy egzaminie wstępnym str. 170. Okólnik Kurat. w spr. kursów wakacyjnych dla nauczycieli szkół powszech. str. 171. Okólnik Kurat. w spr. nauki robót ręcznych w szkołach powszech. str. 174. Okólnik Kurat. w spr. zwolnienia do zapasu nowomianowanych nauczycieli szkół powszech. str. 174. Okólnik Kurat. w spr. przyjmowania uczniów szkół średnich, reprobowanych z jednego przedmiotu, do gimnazjów innego typu str. 175. Okólnik Kurat. w spr. egzaminów promocyjnych i poprawczych w szkołach średnich str. 175. Okólnik Kurat. w spr. przysposobienia wojskowego młodzieży szkolnej str. 177. Okólnik Kurat. w spr. zwalczania pijaństwa wśród młodzieży str. 178. Okólnik Kurat. w spr. zbiórki „Tygodnia dzieci T. O. M.“ str. 179. Okólnik Kurat. w spr. obchodu uroczystości Joanny d'Arc str. 180. Okólnik Kurat. w spr. działalności drużyn harcerskich str. 181. Wiadomości osobiste str. 182. Organizacja szkół str. 183. Konkursy str. 184. Rozporządzenie Minist. Skarbu w spr. ubezpieczania budynków szkolnych str. 191. Wyjaśnienia do ustawy emerytalnej str. 191. Kurs metodyczny dla inspektorów szkolnych str. 193. Zjazd inspektorów szkolnych str. 193. Opłaty stemplowe od umów z pracownikami kontraktowymi str. 194. Obchód jubileuszu Komisji Edukacyjnej str. 194. Występowanie nauczycielstwa w obronie inspektorów szkolnych str. 195. Wynagrodzenie nauczycieli szkół ćwiczeń za opiekuństwo klas str. 196. Fałszowanie świadectw str. 196. Kradzież pieczęci gmin. w Grodnie str. 197. Unieważnione legitymacje str. 197. Poradnia bibljograficzna str. 197. Uprawnienie kursów dokształcających T. S. L. str. 197. Miesięcznik „Wychowanie fizyczne“ str. 197. Zwinięcie Kas skarbowych str. 198. Podwyższenie djet str. 198. Legitymacje kolejowe str. 198. Ważność świadectw kursów Höjdu str. 199. Terminy egzaminów dojrzałości str. 199. Wykaz składek str. 200. Ogłoszenia str. 201. Seminarja nauczycielskie str 203.

Rozporządzenie

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 22 lutego 1923 l. 3218/D/III w przedmiocie wydawania zezwoleń na prowadzenie prywatnych szkół i kursów zawodowych.

Uzupełniając rozporządzenie z dnia 9 listopada 1921 r. (Dz. Urz. 1921 r. Nr. 24 poz. 250, patrz Dz. Urz. Kuratorjum Nr. 1 z r. 1922) oraz zmieniając p. 2 paragrafu 5 rozporządzenia z dnia 26 stycznia 1921 r. (Dz. Ust. z 1921 r. Nr. 46 poz. 283) postanawiam:

Do zakresu działania Kuratorów Okręgów Szkolnych Lwowskiego i Poznańskiego na obszarach, zarządzanych przez nich szkolnictwem zawodowem, należy przedstawianie Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wniosków w sprawach udzielania koncesyj na zakładanie prywatnych szkół i kursów zawodowych oraz stanowienia o ich zwijaniu.

Kierownik Ministerstwa W. R. i O. P.:
J. Mikułowski-Pomorski.

Rozporządzenie

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 29 stycznia 1923 r. w sprawie egzaminów państwowych na nauczycieli szkół średnich.

Ogłoszone w Dienniku Ustaw Rzpltej Pol. z dnia 12 kwietnia 1923 Nr. 38, poz. 256.

Na zasadzie art. 1 ustawy z dnia 26 września 1922 r. dotyczącej kwalifikacyj zawodowych do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych (Dz U. R. P. Nr. 90, poz. 828) zarządza się co następuje:

§ 1. Celem uzyskania kwalifikacyj zawodowych do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich jakichkolwiek przedmiotów z wyjątkiem religji, śpiewu z muzyką, rysunków, robót ręcznych i ćwiczeń cielesnych (wychowanie fizyczne), wymagany jest egzamin przed Państwową Komisją egzaminacyjną dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich.

§ 2. Państwowe Komisje egzaminacyjne dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich ustanawiane będą w osobnych zarządzeniach, zawierających zarazem nominacje członków Komisyj egzaminacyjnych z pośród profesorów i docentów szkół akademickich, jak niemniej prezesa i dwóch wiceprezesów Komisji.

Egzaminatorzy z przedmiotów dodatkowych: nauki obywatelskiej, wychowania fizycznego, rysunków z historją sztuk plastycznych, muzyki z historją muzyki i robót ręcznych, oraz przedmiotów egzaminu pedagogicznego, mogą być mianowani z pośród osób nie będących profesorami względnie docentami szkół akademickich.

Okres urzędowania Komisji trwa trzy lata.

§ 3. Prezes prowadzi i podpisuje korespondencję, przesyła z końcem każdego okresu egzaminacyjnego wykazy aprobowanych i reprobowanych kandydatów Ministrowi W. R. i O. P. i innym Komisjom egzaminacyjnym dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich, reprezentuje Komisję na zewnątrz, ogłasza okresy i terminy egzaminów, wyznacza egzaminatorów z pośród członków Komisji, przewodniczy przy egzaminach i naradach i jest zwierzchnikiem biura Komisji; wiceprezesi zastępują prezesa w razie jego nieobecności a nadto w wypadkach, w których prezes im zastępstwo poruczy.

§ 4. Komisje egzaminacyjne podlegają bezpośrednio Ministrowi W. R. i O. P.

§ 5. Prezes, wiceprezesi i członkowie Komisji pobierają za swe czynności wynagrodzenie w wysokości oznaczonej w osobnem zarządzeniu.

§ 6. Państwowy egzamin na nauczyciela szkół średnich składa się z egzaminu naukowego i egzaminu pedagogicznego.

Egzamin naukowy dzieli się na: wypracowanie domowe, wypracowanie klauzurowe i egzamin ustny. Egzamin pedagogiczny dzieli się na egzamin ustny i lekcję próbną.

§ 7. Warunki dopuszczenia do egzaminu naukowego są następujące:

a) obywatelstwo polskie i nieskazitelność pod względem moralnym i obywatelskim. W wyjątkowych wypadkach może Minister na wniosek Komisji egzaminacyjnej, do której się kandydat zgłasza, zezwolić na dopuszczenie do egzaminu obywatela obcego Państwa,

b) ukończenie 3-letnich studjów na wydziale filozoficznym uniwersytetu w sposób przepisany w akademickim programie studjów poszczególnych nauk. Komisja egzaminacyjna może dopuszczać do egzaminu osoby, które ukończyły w zupełności inny wydział którejś ze szkół akademickich.

Wyjątkowo aż do odwołania, dopuszczone będą mogły być osoby, które prócz wymagań pod a) wykażą się ukończeniem conajmniej 6-klasowej szkoły średniej przed r. 1915, 3-letnią praktyką nauczycielską w szkolnictwie i ukończeniem 3-letniego naukowego kursu dokształcającego w państwowych instytucjach pedagogicznych lub w podobnych zakładach prywatnych, uznanych przez Ministra W. R. i O. P. za stojące na odpowiednim poziomie. W innych wypadkach dopuszczenie do egzaminu będzie możliwe za zezwoleniem Ministra W. R. i O. P., udzielonem na wniosek Komisji egzaminacyjnej.

§ 8. Do wypracowań klauzurowych i egzaminu naukowego ustnego dopuszczeni być mogą kandydaci, którzy, odpowiadając wszystkim poprzednim warunkom, wykażą się nadto pomyślnym wynikiem wypracowania domowego.

§ 9. Do egzaminu pedagogicznego dopuszczeni mogą być kandydaci, ktorzy, odpowiadając warunkom poprzednio wymienionym, wykażą się zdaniem z wynikiem pomyślnym egzaminu naukowego, a nadto ukończeniem studjum pedagogicznego w państwowym instytucie pedagogicznym lub takiegoż studjum w uniwersytecie, albo też przynajmniej dwuletnią praktyką nauczycielską w szkołach, wskazanych przez Ministra, odbytą po zdaniu egzaminu naukowego.

§ 10. Podanie o dopuszczenie do egzaminu wnosi się na piśmie do Państwowej Komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich, wymieniając przedmioty egzaminacyjne oraz dołączając życiorys, dokumenty osobiste i opłatę w wysokości oznaczonej w osobnem zarządzeniu. Wśród dokumentów osobistych należy przedłożyć metrykę urodzenia, urzędowy dowód tożsamości osoby z fotografją, świadectwo dojrzałości i świadectwo odbytych w myśl § 7 studjów wyższych. Nadto może Komisja zażądać stwierdzenia dokumentami warunków, wymienionych w § 7 a).

Osoby, podpadające pod § 7 b) ust. 2, winny zamiast świadectwa dojrzałości i świadectw studjów wyższych przedłożyć dokumenty, stwierdzające, że posiadają warunki wymagane w tym ustępie.

Dokumenty osobiste kandydata pozostają w przechowaniu Komisji aż do chwili wydania dyplomu, lub odstąpienia kandydata od egzaminu.

§ 11. O dopuszczeniu do egzaminu naukowego i pedagogicznego rozstrzyga Komisja egzaminacyjna. Od jej orzeczenia wolno odwołać się do Ministra, który rozstrzyga ostatecznie.

Kandydat, którego wypracowanie domowe zostało uznane za wystarczające, zgłasza się na piśmie do wypracowania klauzurowego i egzaminu ustnego, składając drugą opłatę w kwocie, której wysokość określoną zostanie w osobnem zarządzeniu.

Zgłoszenie do egzaminu pedagogicznego następuje również na piśmie wraz ze złożeniem opłaty w wysokości, oznaczonej w osobnem zarządzeniu.

§ 12. Wszystkie części egzaminu naukowego muszą być zdane przed jedną Komisją. Minister W. R. i O. P. może jednak zezwolić na odstąpienie od tej zasady w wypadkach wyjątkowych na wspólny wniosek wchodzących w grę Komisyj.

§ 13. O przyjęciu wypracowania domowego zawiadamia Komisja kandydata piśmiennie. Wynik wypracowania klauzurowego i egzaminów ustnych traktuje się jako całość i ogłasza się kandydatowi ustnie zaraz po egzaminie. Kandydat, który zdał pomyślnie egzamin naukowy, otrzymuje zaświadczenie tymczasowe; po zdaniu egzaminu pedagogicznego otrzymuje dyplom nauczyciela szkół średnich, w zakresie wymienionych w nim przedmiotów. Dyplom ten, w razie zdawania egzaminu pedagogicznego przed inną Komisją, niż tą, przed którą kandydat składał egzamin naukowy, ma być podpisany przez prezesów i egzaminatorów obu Komisyj. W tym wypadku dokumenty osobiste kandydata pierwsza Komisja przesyła drugiej.

§ 14. Minister W. R. i O. P. może na wniosek Komisji egzaminacyjnej, oparty na opinji egzaminatorów odnośnych przedmiotów, uwolnić kandydata w całości lub w części od egzaminu naukowego — w razie wykazania się przezeń kwalifikacją naukową w sposób niewątpliwy, albo od egzaminu pedagogicznego — w razie wykazania wybitnego uzdolnienia zawodowego w ciągu dłuższej praktyki nauczycielskiej.

§ 15. Jeżeli wypracowanie domowe kandydata nie zostanie przyjęte może kandydat zgłosić się powtórnie do egzaminu przed tą samą lub inną Komisją. Jeśli łączny wynik egzaminu klauzurowego i ustnego jest ujemny, może kandydat te dwie części egzaminu powtórzyć przed tą samą Komisją, nie wcześniej jednak, niż po upływie czasu przez nią wyznaczonego, a nie później niż po upływie dwóch lat; jeżeli kandydat chce być egzaminowany w późniejszym terminie lub przed inną Komisją, musi poddać się ponownie całkowitemu egzaminowi (wraz z wypracowaniem domowem). Komisja egzaminacyjna, reprobując kandydata po egzaminie klauzurowym i ustnym, może uwolnić go od powtarzania tych egzaminów z jednego przedmiotu (t. j. albo głównego albo pobocznego), w razie powtórnego zgłoszenia się do tych egzaminów.

§ 16. Obie części egzaminu pedagogicznego traktuje się i ocenia jako całość. W razie ujemnego wyniku kandydat może powtórzyć cały egzamin pedagogiczny, przyczem Komisja może uwolnić go od powtórnego zdawania filozofji, o ile egzamin z niej wypadł pomyślnie.

§ 17. Zgłaszając się do egzaminu powtórnego (naukowego lub pedagogicznego), winien kandydat wnieść ponownie przepisaną opłatę.

§ 18. Wymagania przy egzaminie, tryb egzaminowania i forma dyplomu określone zostaną w osobnem zarządzeniu.

§ 19. Nauczyciele szkół średnich ogólnokształcących lub seminarjów nauczycielskich, którzy ukończyli przy Państwowym Instytucie Pedagogicznym w Warszawie trzyletni Kurs Naukowy, względnie dwuletni Kurs Pedagogiczny, lub też dwuletnie Studjum Pedagogiczne dla kandydatów na nauczycieli przedmiotów pedagogicznych, mogą aż do dalszego zarządzenia — uzyskiwać kwalifikacje zawodowe do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich przez zdanie egzaminu przed Państwową Komisją egzaminacyjną przy Państwowym Instytucie Pedagogicznym w Warszawie.

Egzaminy te podlegają Regulaminowi zatwierdzonemu przez Ministra W. R. i O. P.

§ 20. Świadectwo z egzaminów wymienionych w § 19 jest równoznaczne z dyplomem nauczyciela szkół średnich wymienionym w § 13 niniejszego rozporządzenia.

§ 21. Do uzyskania kwalifikacji zawodowej do nauczania śpiewu i muzyki w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich wymagany jest — aż do dalszego zarządzenia — egzamin przed wymienioną w art. 5 b. ustawy z dnia 26 września 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz 828)

Państwową Komisją egzaminacyjną dla kandydatów na nauczycieli muzyki we Lwowie.

§ 22. Państwowe Komisje egzaminacyjne dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich, o których mowa w art. 5 lit. e) ustawy z dnia 26 września 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr 90, poz. 828), wymieniona w art. 5, lit. b) Komisja egzaminacyjna dla nauczycieli muzyki we Lwowie i wymieniona w art. 5 lit. f) Komisja egzaminacyjna przy Państwowym Instytucie Pedagogicznym w Warszawie, działają nadal, aż do dalszego zarządzenia.

Termin trzyletni wspomniany w § 2 ustęp ostatni niniejszego rozporządzenia liczy się dla Komisyj wymienionych w art. 5 lit. e) ustawy od daty pisma Ministra W. R. i O. P., którem każdą z Komisyj utworzono. Nominacje członków Komisji dla nauczycieli muzyki i Komisji przy Instytucie Pedagogicznym zachowują ważność na okres czasu, na który zostały dokonane.

§ 23. Osoby które w czasie od wejścia w życie ustawy z dnia 26 września 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr 90, poz. 828) do wejścia w życie niniejszego rozporządenia, złożyły egzamin przed jedną z Komisyj wymienionych w § 22 uważane są za posiadające kwalifikacje zawodowe do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich na zasadzie art. 1 ustawy.

§ 24. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Kierownik Ministerstwa W. R. i O. P.:

J. Mikułowski-Pomorski.

L. 1679/I S.

Okólnik

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego do Rad szkolnych powiatowych w sprawie Kursów dokształcających dla nauczycieli szkół powszechnych.

Po odzyskaniu niepodległości naszego Państwa Ministerstwo W. R. i O. P. uznając ogromne znaczenie dobrej i narodowej szkoły dla utrzymania i utrwalenia bytu państwowego przystąpiło natychmiast do budowy szkoły polskiej wogóle, a przedewszystkiem szkoły powszechnej. Cały szereg ustaw i rozporządzeń zmierza do przebudowy dawnej szkoły zaborczej na polską. Jednym ze środków ku temu celowi dążących jest wydanie przez Ministerstwo nowych Programów naukowych, które szkołę polską mają pod każdym względem podnieść i postawić na jednym poziomie ze szkołą zachodnią.

Koniecznym warunkiem pomyślności tych Programów jest przygotowanie dobrego nauczyciela, odpowiednio wykształconego oraz głęboko przejętego szczytnem zadaniem nauczyciela polskiego, któremu w tych czasach przypadło w udziale urabianie duszy dziecka polskiego, przyszłego budowniczego nowych podwalin Ojczyzny.

Z tego powodu Ministerstwo W. R. i O. P. dokłada wszelkich starań, by nauczyciela nieprzygotowanego dotąd dostatecznie w pewnych kierunkach odpowiednio dokształcić na kursach, które organizuje bądźto w czasie roku szkolnego, bądźto w czasie feryj szkolnych.

Sprawa dokształcania nauczycieli najlepiej rozwija się obecnie na terenie byłego zaboru rosyjskiego, gdzie prócz funduszów państwowych wspiera usiłowania i zamierzenia Ministerstwa ofiarność ciał samorządowych, a to sejmików powiatowych i gmin.

Za przykład może służyć subwencja sejmiku w Garwolinie z roku 1921 w wysokości 200.000 Mk., w Brzezinach 200.000 Mk., w Łodzi 900.000 Mk., w Lidzie 10,000.000 Mk. (na rok 1923).

Na terenie tutejszego Okręgu Szkolnego nie notuje Kuratorjum dotąd podobnej pomocy, chociaż wyniki pracy nauczycieli na Kursach dokształcających nie powinny być obojętne dla społeczeństwa choćby dlatego, iż wychodzą poza ramy działalności szkolnej nauczycielstwa.

Dość wspomnieć piękne rezultaty osiągane przez uczestników Kursów ogrodniczych, pszczelarskich, koszykarskich, sadowniczych i t. p. pomijając Kursy dokształcające w przedmiotach, wchodzących do Programów naukowych szkół powszechnych. Nauczyciel wykształcony na Kursie fachowym w pewnym kierunku staje się duszą ludności wśród której pracuje, kieruje jej pracą, jego ogród szkolny, pole i pasieka są wzorem dla otoczenia; powoli podnosi się dobrobyt i zamożność wsi. Za przykład mogły służyć stosunki przedwojenne w wielu powiatach, jak brzozowskim, cieszanowskim, czortkowskim i t. p.

W czasach ostatnich od roku 1919 zorganizowano już podobne Kursy fachowe w kilku miejscowościach dla nauczycielstwa szkół powszechnych jak n. p. w Żółkwi, we Lwowie, w Sokalu, w Rudkach, bądźto z pomocą subwencyj rządowych, bądź z opłat samego nauczycielstwa. Przyrzekło też swą pomoc Towarzystwo Gospodarskie dla Wschodniej Małopolski.

Wysiłki jednak powyższych czynników i osób prywatnych są nikłe wobec wielkich zadań szkoły; należało do współpracy powołać szersze koła społeczeństwa. Dlatego Kuratorjum zwróciło się do Tymczasowego Wydziału Samorządowego z prośbą o przedstawienie powyższej sprawy czynnikom samorządowym, a to Radom powiatowym i gminom z wezwaniem do współpracy z nauczycielstwem, Radami szkolnemi powiatowemi, oraz do niesienia pomocy materjalnej w formie subwencyj dla kursów dokształcających. Tymczasowy Wydział Samorządowy doniósł Kuratorjum, że wezwał Wydziały powiatowe do możliwie wydatnego poparcia akcji urządzania Kursów dokształcających i zachęcenia również gmin do współdziałania z władzami szkolnemi.

Poleca się przeto Radom szkolnym powiatowym, aby przy organizowaniu Kursów dokształcających porozumiały się z ciałami samorządowemi, a o dodatnich wynikach akcji doniosły Kuratorjum.

We Lwowie dnia 23 marca 1923.

Kurator:
w z. *Dr. Tynelski.*

L. 212/IS.

Okólnik

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego do Dyrekcyj państwowych seminarjów nauczycielskich, państw. Kursów nauczycielskich i państwowych seminarjów ochroniarskich (kursów) oraz prywatnych seminarjów nauczycielskich w sprawach administracyjnych i przygotowań na rok szkolny 1923/24*).

1. Powołując się na okólnik z dnia 14 czerwca 1920 l. 5051/III i z dnia 19 sierpnia 1920 l. 7079/III (Dz. Urz. Nr. 12), którym wprowadzono w seminarjach nowy program nauki, Kuratorjum O. S. L. zwraca uwagę, że kandydaci kursu IV w seminarjach męskich przejdą bezpośrednio na kurs V. W ten sposób w roku szkolnym 1923/24 seminarja męskie przekształcą się ostatecznie na seminarja o pięcioletnim okresie studjów. W seminarjach żeńskich proces ten dopełni się w roku szkolnym 1924/25.

2. Plan zajęć dostosowany do nowego programu, zatwierdzony przez Ministerstwo W. R. i O. P. reskryptem z dnia 24 czerwca 1921 l. 18021/I ogłoszono okólnikiem z dnia 13 lipca 1921 l. 5573/III (Dz. Urz. Nr. 11).

Wskutek wprowadzenia nowego programu nauki ulega zmianie wymiar czasu na przedmioty pedagogiczne i liczenie tego czasu nauczycielom za udział w praktycznem wyszkoleniu uczniów.

Ministerstwo W. R. i O. P. reskryptem z dnia 28 listopada 1921 l. 35072/I zarządziło w tej sprawie co następuje:

a) Lekcje praktyczne prowadzone przez nauczyciela metodyki (nauczyciela przedmiotów pedagogicznych lub kierownika szkoły ćwiczeń) liczone być winny w tym wymiarze, w jakim rzeczywiście odbywają się, przy 4 kursach zaliczać wszakże należy nie więcej niż 2 godziny tygodniowo przy 5 kursach nie więcej niż 7 godzin (grupy III).

O ile wyjątkowo zachodziłaby potrzeba (n. p. przy podziale bardzo licznych kursów na grupy) prowadzenia lekcyj praktycznych w większym wymiarze godzin, winny Dyrekcje przedkładać umotywowane wnioski Kuratorjum przed rozpoczęciem roku szkolnego.

b) Nauczyciele innych przedmiotów obecni na lekcji praktycznej (hospitacji) lub prowadzący od czasu do czasu jedną poszczególną lekcję wzorową pokazową nie otrzymują za to osobnego wynagrodzenia.

c) Dyrektor, nauczyciel przedmiotów pedagogicznych (metodyki) względnie i kierownik szkoły ćwiczeń, którzy winni stale brać udział w konferencjach hospitacyjnych i konferencjach rozpatrujących lekcje praktyczne, pobierają za te zajęcia wynagrodzenie jak za 2 godziny grupy II, każdy bez względu na liczbę godzin konferencyj tygodniowo.

---

*) UWAGA: Postanowienia okólnika tego odnoszą się także do prywatnych seminarjów nauczycielskich wyjąwszy postanowień, które służą tylko do wiadomości (n. p. czysto gospodarcze, stypendyjne i t. p.).

d) Inni nauczyciele, nie biorący stale udziału w konferencjach lub biorący w nich udział nieobowiązkowo, nie są uprawnieni do pobierania żadnego wynagrodzenia.

Zarządzenie pod b) i d) opiera Ministerstwo na tej zasadzie, że praktyczne i teoretyczne wyszkolenie uczniów pod względem zawodowym należy w pewnej mierze do obowiązków każdego z nauczycieli seminarjów, na równi z obowiązkami związanemi z nauczaniem tych przedmiotów specjalnych, którym się dany nauczyciel poświęca, wobec tego obowiązki te nie stanowią stałej dodatkowej pracy uprawniającej do stałego wynagrodzenia.

Jeżeli Dyrektor zakładu prowadzi sam lekcje praktyczne t. j. spełnia w tym zakresie czynności nauczyciela metodyki (nauczyciela przedmiotów pedagogicznych lub kierownika szkoły ćwiczeń), może zaliczyć sobie 7 godzin grupy III. Jeżeli zaś Dyrektor tylko z urzędu jest na lekcjach obecny, nie może mieć pretensji do osobnego wynagrodzenia za udział w tych lekcjach.

3. W seminarjach, które mają jeszcze oddziały równorzędne, na kursie IV i V wymiar godzin podany wyżej może być zwiększony. Wnioski w tej sprawie należy przedkładać zawczasu Kuratorjum.

Dyrekcje zwrócą uwagę na należyte ułożenie podziału godzin z odpowiedniem rozmieszczeniem przedmiotów umysłowych a artystyczno-technicznych, ćwiczeń cielesnych, ćwiczeń praktycznych, wycieczek i t. p. Również należy zwrócić baczną uwagę na kaligrafję, dla której program nauki nie wyznacza osobnych godzin.

4. Stosownie do postanowień Regulaminu Praktyki Pedagogicznej zechcą Dyrekcje dopilnować, aby na czas był ułożony plan odwiedzania lekcyj oraz odbywania lekcyj próbnych, zająć się opracowaniem Regulaminu dyżurów, planu zwiedzania szkół i zakładów wychowawczych w okolicy względnie w tej samej miejscowości.

Nauczyciel przedmiotów pedagogicznych (metodyki, kierownik szkoły ćwiczeń) ma zwracać uwagę na prowadzenie Dziennika praktyki pedagogicznej oraz na notatki kandydatów z lekcyj, dyżurów, konferencyj, obserwacyj młodzieży w szkole ćwiczeń.

5. Wpisy i egzaminy wstępne do klasy przygotowawczej i na kurs I seminarjum oraz do szkoły ćwiczeń, mają się odbyć w terminie wyznaczonym w okólniku z dnia 30 czerwca 1922 l. 4368/IS ((Dz. Urz. Nr. 10).

Dyrekcje winny ściśle przestrzegać, aby na I kursie nie było uczniów (uczenic) nie mających wieku przepisanego. (W dniu 31 grudnia tego roku, w którym uczeń (uczenica) wstępuje na kurs I ukończonych lat 14, na kursie II 15 lat, na III lat 16, na IV lat 17, na V lat 18).

O przyjęciu na kurs pierwszy seminarjów starszych uczniów (uczenic) ponad 20 lat mających rozstrzyga Kuratorjum.

Do oddziału pierwszego P. K. N. mogą być przyjęci kandydaci (tki), którzy w danym roku kalendarzowym kończą lub skończyli 17 rok życia.

Bezzwłocznie po dokonaniu wpisów a najpóźniej do dnia 30 września b. r. o ile w danym zakładzie odbędą się wpisy dodatkowo z końcem feryj,

Dyrekcje przedłożą Kuratorjum wykaz liczebny młodzieży zapisanej do zakładu na następny rok szkolny według klas, obrządku narodowości i płci.

Stosownie do postanowień dekretu o kształceniu nauczycieli w Państwie Polskiem w seminarjach nauczycielskich, oddziałów równorzędnych się nie tworzy, a ilość uczniów (uczenic) poszczególnych klas nie może przekraczać liczby 40. Normy tej należy przestrzegać z całą ścisłością i stosować się do wskazówek, zawartych w okólniku z dnia 30 czerwca 1922 l. 4368/S (Dz. Urz. Nr. 10). Oddziały równorzędne należy doprowadzić do końca nauki a od dnia 1 września 1923 poprzestać tylko na normalnej ilości klas przepisanej ustawowo dla każdego zakładu, rozpoczynając od kursu I.

6. Osobnem sprawozdaniem przedłożą Dyrekcje w sposób dotychczasowy bez wyczekiwania zlecenia rozdział czynności gron na przyszły rok szkolny. Przy rozdzielaniu zajęć między członków grona należy przedewszystkiem uwzględniać zawodowe kwalifikacje nauczycieli, a nadto postępować równomiernie tak, iżby niektórzy nie otrzymali zbyt wielkiej ilości godzin, drudzy zaś nie dochodzili do obowiązkowego maximum.

Zwrócić przytem należy uwagę na ważność przedmiotów pedagogicznych i na powierzanie tej nauki odpowiednim siłom nauczycielskim.

Każdy nauczyciel etatowy winien otrzymać przepisaną ilość lekcyj (18, 20, 24) bez zajęć dodatkowych (opiekuństwo, zawiadowstwo i t. p.). Nieznaczne odchylenia od tego maximum (o 1 lub najwyżej 2 godziny) dopuszczalne są w wyjątkowych wypadkach ze względu na czysto techniczno-rachunkową trudność.

Przypomina się, że nauczycielowi który otrzym ł zniżkę godzin nie wolno brać zajęć innych poza zakładem macierzystym. Przy zniżkach obowiązkowego wymiaru godzin nie należy przydzielać dotyczącemu nauczycielowi ani wychowawstwa, ani zawiadowstwa, a tem mniej wliczać tych czynności do godzin wyznaczonych po uwzględnieniu ich zniżenia.

Nauka takich przedmiotów jak historja, geografja, gimnastyka nie może służyć jako uzupełnienie godzin dla nauczyciela, któremu brak godzin do pełnej ilości, a który nie jest dla tych przedmiotów ukwalifikowany.

Dyrektorowie (kierownicy) winni wyznaczyć sobie lekcje nauczania w wymiarze przepisanym. Tylko wyjątkowo z ważnych powodów może Dyrektor (kierownik) uzyskać zwolnienie lub zniżenie obowiązku nauczania, o co należy prosić Kuratorjum przedkładając rozkład czynności z podaniem motywów prośby. Wyższy wymiar zajęć dla dyrektora, wyjąwszy chwilowe zastępstwo, wymaga również zatwierdzenia Kuratorjum.

Kierownicy szkół ćwiczeń są obowiązani do 16 godzin tygodniowego zajęcia. W rozkładzie zajęć należy umieścić jako końcowy wniosek a) ile sił brak, b) dla jakich przedmiotów, ewentualnie w razie nadmiaru sił imienny wykaz nauczycieli zbywających z zaznaczeniem grupy zasadniczej przedmiotów przez nich udzielanych.

7. Co do urlopów i zniżek pozostaje w mocy okólnik tut. z dnia 1 lipca 1919 l. 3936 IV (Dz. Urz. Nr. 6 str. 115), z dnia 29 lipca 1922 l. 1478 pr. (Dz.

U. Nr. 10 str. 319) z dnia 14 września 1919 l. 17991/I (Dz. U. Nr. 9 str. 218), z dnia 18 września 1921 l. 26340/I (Dz. Urz. Nr. 16 str. 407), z dnia 7 października 1921 l. 1217/pr. (Dz. U. Nr. 16). Zaznacza się przytem, że wszystkie urlopy i zniżki godzin tracą moc z końcem b. roku szkolnego z wyjątkiem tych, których termin upłynięcia oznaczono poza 31 sierpnia b. r.

Przekroczenie urlopu, w szczególności niewniesienie podania o przedłużenie urlopu (n. p. dla dalszego pełnienia obowiązków w szkołach prywatnych) będzie uważane za rozwiązanie stosunku służbowego.

Podania o urlopy, zniżenia godzin i przeniesienia należy przedkładać w drodze służbowej najpóźniej do dnia 15 sierpnia 1923. Podania wniesione w terminie późniejszym z wyjątkiem wypadków niespodziewanych, jak nagła choroba, nie będą brane w rachubę.

8. Co do zajęć nadliczbowych, ich obliczania i wynagrodzenia za nie obowiązują dotychczasowe przepisy (okólnik z dnia 19 kwietnia 1921 l. 433/pr. z dnia 14 kwietnia 1921 l. 404/pr. z dnia 9 maja 1921 l. 3922/IS, z dnia 17 stycznia 1921 l. 86/pr. i inne). Poleca się Dyrekcjom by listy płatnicze za zajęcia nadliczbowe przeglądały i ściśle kontrolowały, a nie przedkładały ich z rażącemi usterkami. Za zgodne obliczanie należytości czyni się P. Dyrektorów (Kierowników) odpowiedzialnymi.

Wobec reskryptu Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 28 listopada 1921 l. 35072/I normującego wymiar godzin za prowadzenie lekcyj praktycznych (próbnych, pokazowych) i hospitacyj, odpada ustęp III okólnika tut. z dnia 9 maja 1921 l. 3922/IS, w którym Kuratorjum zezwoliło na zaliczanie tego czasu dyrektorom w wymiarze 6 godzin tygodniowo II grupy przedmiotów. Inne postanowienia tego okólnika zachowują moc obowiązującą.

W sprawie zajęć w innych zakładach państwowych, czy prywatnych, należy stosować się do rozporządzenia z dnia 1 stycznia 1921 l. 10796/III z r. 1920, którem oznaczono maximum takich zajęć na 8 godzin tygodniowo. Dyrekcje przedłożą wykaz nauczycieli, którzy w roku szkolnym 1923/24 obejmą naukę w zakładach innych, do zatwierdzenia Kuratorjum.

W sprawie rozdawnictwa stypendjów należy się stosować do Regulaminu udzielania stypendjów młodzieży kształcącej się w państwowych seminarjach nauczycielskich, ogłoszonego rozporządzeniem z dnia 2 stycznia 1923 l. 162 I (Dziennik Urzędowy Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 15 lutego 1923 Nr. 3, poz. 17 Dz. U. Kuratorjum O. S. L. Nr. 2 z dnia 5 marca 1923).

Na wrzesień-grudzień przyszłego roku szkolnego (1923/24) mogą Dyrekcje dysponować kwotami o 100% wyższemi od kwot, przyzwolonych na stypendja w roku szkolnym 1922/23. Jako maximum kwot, które można przyznawać kandydatom tytułem stypendjum oznacza się 10.000 Mk. miesięcznie.

Wykazy uczniów zakwalifikowanych do otrzymania stypendjum należy nadsyłać Kuratorjum bezpośrednio po uchwale w 2 egzemplarzach. Jeden egzemplarz przeznaczony dla Kuratorjum ma zawierać imiona i nazwiska, kurs, dane o stanie majątkowym, pilności postępach i zachowaniu się ucznia (uczenicy), kwotę i termin przyznania stypendjów, drugi egzemplarz przezna-

czony do zwrotu dla Dyrekcji może zawierać tylko imiona, nazwiska, kurs, kwotę i termin przyznania stypendjów.

Po zatwierdzeniu przez Kuratorjum stypendjów należy przedłożyć konsygnacje zbiorowe, poczem otrzymają Dyrekcje asygnacje na przypadające do wypłaty kwoty.

Następne listy, konsygnacje, należy przedkładać zawczasu co miesiąca do zalikwidowania tak jak listy płatnicze na uposażenie służbowe.

Rok szkolny rozpocząć należy w dniu 1 września uroczystem nabożeństwem, a w dniu 3 września rozpocząć prawidłową naukę.

We Lwowie dnia 28 kwietnia 1923.

Kurator:
Sobiński.

L. 2905/IS.

Okólnik

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego do prywatnych seminarjów naucz. w sprawach administracyjno-pedagogicznych.

Celem ujednostajnienia nauki w zakładach prywatnych i uzgodnienia ich administracji szkolnej z obowiązującemi przepisami dla państwowych seminarjów wydaje się następujące zarządzenia:

1. Wszystkie seminarja prywatne są obowiązane zapoznać się dokładnie z treścią Dzienników Urzędowych Ministerstwa W. R. i O. P. i Kuratorjum O. S. L., z treścią okólników i rozporządzeń wydawanych osobno i stosować się do wskazanych w nich zarządzeń.

2. Wszelkie przepisy wydawane dla państwowych seminarjów tak w sprawie nauki, programów, planów lekcyjnych, metod pracy, wychowawstwa, wychowania fizycznego, egzaminów, praktycznego kształcenia kandydatów (tek), przyjmowania uczniów, oddziałów równorzędnych, wewnętrznego życia w szkole, opieki poza szkołą i t. p. jak też kierownictwa, przedkładania sprawozdań i wykazów, hospitowania nauki przez dyrektorów (kierowników) i t. d. odnoszą się także do prywatnych seminarjów nauczycielskich.

3. Plan zajęć dostosowany do nowego programu, zatwierdzony przez Ministerstwo W. R. i O. P. reskryptem z dnia 24 czerwca 1921 l. 18021/I został ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Kuratorjum O. S. L. Nr. 11 okólnikiem z dnia 13 lipca 1922 l. 5573/III.

Wszelkie odchylenia od tego planu zajęć i programu nauki, wskazane istotną potrzebą ustroju danego prywatnego seminarjum, muszą uzyskać uprzednio zatwierdzenie Kuratorjum względnie Ministerstwa W. R. i O. P.

Nie wolno uprawiać żadnych zmian w tym kierunku przed uzyskaniem zezwolenia władz szkolnych.

4. Z uwagi na wielkie znaczenie praktycznego przygotowania kandydatów (tek) do przyszłego zawodu nauczycielskiego właściciele prywatnych semi-

narjów powinni dążyć do utworzenia własnej szkoły ćwiczeń, odpowiadającej pod każdym względem swemu przeznaczeniu.

O ile seminarja prywatne zamierzają korzystać z usługi publicznej szkoły powszechnej, winny uzyskać na to zgodę dotyczącego Grona nauczycielskiego i postarać się o zezwolenie Rady szkolnej powiatowej (miejskiej) i o zatwierdzenie tegoż przez Kuratorjum.

5. Ponieważ realizacja programów naukowych zawisłą jest od warunków, wśród jakich nauka się odbywa, właściciele prywatnych seminarjów muszą postarać się w możliwie krótkim czasie o odpowiednie pomieszczenie dla zakładów swoich. Korzystanie z lokalności szkół publicznych częstokroć w porze popołudniowej lub z lokalności wynajętych, ale nie nadających się na szkołę, nie może być dłużej tolerowane.

Właściciele seminarjów powinni starać się o ile możności o własne stałe siły nauczycielskie odpowiednio ukwalifikowane, oraz o należyte zaopatrzenie gabinetów i pracowni w pomoce naukowe.

Oprócz tego powinni właściciele prywatnych seminarjów postarać się o odpowiednie zabezpieczenie bytu dla swoich zakładów. Spychanie całego ciężaru utrzymania zakładu tylko na uczniów (uczenice) lub na pomoc ze Skarbu Państwa jest gospodarczo niezdrowe i nie może rokować zakładom trwałego rozwoju.

Na warunki powyższe kładzie Kuratorjum O. S. L. szczególniejszy nacisk i uzależnia od nich nadanie prawa publiczności.

6. Wykaz grona nauczycielskiego i rozkład zajęć należy przedkładać Kuratorjum do zatwierdzenia przed rozpoczęciem roku szkolnego, a najpóźniej do dnia 15 września i donosić o każdej zaszłej zmianie w ciągu roku szkolnego.

7. Wpisy i egzaminy wstępne na kurs I, względnie II należy przeprowadzić w terminie wyznaczonym w okólniku z dnia 30 czerwca 1922 l. 4368/IS Dz. Urz. Nr. 10. Przyjmowanie uczniów (uczenic) w ciągu roku na kurs I i II, oraz pzzyjmowanie uczniów (uczenic) z innych seminarjów normuje okólnik powyższy. Przyjmowanie nowych uczniów na kursy wyższe t. j. III i IV, o ile liczba uczniów na tych kursach nie dosięga 40, wymaga zezwolenia Kuratorjum. Nie wolno przyjmować względnie przypuszczać do egzaminu wstępnego do tej samej klasy takich uczniów (uczenic), którzy składali już egzamin wstępny w tym samym roku szkolnym w innych seminarjach i egzaminu nie złożyli.

8. Do przyjęcia na kurs pierwszy seminarjum wymaga się ukończonego w danym roku kalendarzowym czternastego a nie przekroczonego dwudziestego roku życia. O przyjęciu starszych kandydatów (tek) rozstrzyga Kuratorjum na podstawie umotywowanego wniosku Dyrekcji seminarjum.

9. Stosownie do postanowień dekretu o kształceniu nauczycieli w Państwie Polskiem w seminarjach nauczycielskich oddziałów równorzędnych się nie tworzy, a ilość uczniów (uczenic) poszczególnych klas nie może przekraczać liczby 40. Normy tej należy przestrzegać z całą ścisłością i stosować się do wskazówek, podanych w okólniku z dnia 30 czerwca 1922 l. 4368/IS Dz. Urz. Nr. 10.

10. Ustalonych norm co do wieku, ilości uczniów w klasie, niedopuszczania do egzaminu wstępnego kandydatów (tek), którzy już raz egzaminowi takiemu w tym samym roku szkolnym poddali się, ale go nie złożyli, nie należy przekraczać, a to pod rygorem utraty prawa publiczności, a nawet zamknięcia zakładu.

11. Najpóźniej do 10 września należy przedłożyć liczbowy wykaz młodzieży zapisanej do zakładu według klas, obrządku, płci i narodowości. Osobnym wykazem należy przedłożyć: liczbę zgłoszonych, liczbę egzaminowanych, liczbę przyjętych, liczbę repetentów i liczbę wolnych jeszcze miejsc na kursie I i II.

12. Wszystkie akty szkolne, dzienniki lekcyjne, katalogi klasowe (główne), protokoły egzaminów wstępnych, egzaminów dojrzałości i t. p. powinny być utrzymywane we wzorowem porządku wypełnione we wszystkich szczegółach jak najdokładniej. Zaniedbanie tego może pociągnąć za sobą utratę prawa publiczności, względnie zamknięcie zakładu.

13. Wyniki egzaminów dojrzałości należy przedkładać Kuratorjum bezzwłocznie po skończonym egzaminie na przepisanym formularzu.

14. Językiem urzędowym w korespondencji z władzami szkolnemi jest język polski.

15. Wszystkie pisma do władz szkolnych podpisuje Dyrektor (Kierownik) opatruje pieczęcią zakładu i jest za treść ich odpowiedzialny.

16. Każde seminarjum ma pieczęć, której napis wymaga zatwierdzenia Kuratorjum względnie Ministerstwa W. R. i O. P.

17. Dyrektor zakładu jako Kierownik pracy i jako reprezentant Rady Pedagogicznej oraz administrator zakładu jest odpowiedzialny za rezultaty pracy pedagogicznej jak i administracyjnej przed Władzami szkolnemi.

We Lwowie dnia 28 kwietnia 1923.

Kurator:
Sobiński.

Okólnik

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego do Dyrekcyj państwowych i prywatnych seminarjów nauczycielskich męskich i żeńskich w okręgu oraz Państwowych Kursów Nauczycielskich.

Ponieważ zachodzą wypadki, że reprobowany (a) uczeń (uczenica) przy egzaminie wstępnym do seminarjum naucz. państwowego, zataiwszy sprawę reprobowania wstępuje w tym samym roku szkolnym do jednego z prywatnych seminarjów nauczycielskich, przeto Kuratorjum O. S. L. oznajmia, że w sprawie tej należy stosować się do postanowień okólników z dnia 20 września 1921 l. 1103/pr. (Dz. Urz. Nr. 15) z dnia 14 czerwca 1921 l. 11756/IV (Dz. Urz. Nr. 9) i z dnia 14 kwietnia 1922 l. 5258/II (Dz. Urz. Nr. 5) wyda-

nych dla szkół średnich ogólnokształcących. Reprobowanie ucznia (uczenicy) przy egzaminie wstępnym w jednem seminarjum pociąga za sobą reprobowanie do tej samej klasy w innych seminarjach nauczycielskich.

Od zgłaszających się do egzaminu wstępnego kandydatów (tek) względnie ich rodziców (opiekunów) należy żądać pisemnego oświadczenia, że kandydat (tka) nie składał egzaminu wstępnego do tej samej klasy w tym samym roku szkolnym w innem seminarjum.

We Lwowie dnia 30 kwietnia 1923.

Kurator:
Sobiński.

L. 2896/IS.

Okólnik

do Dyrekcyj seminarjów nauczycielskich, Rad szkolnych powiatowych i miejskiej we Lwowie, oraz Zarządów szkół powszechnych w sprawie kursów wakacyjnych.

W czasie feryj głównych bieżącego roku Kuratorjum O. S. L. organizuje niżej podane kursy dokształcające dla ukwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych, oraz szkół ćwiczeń:

Powiat	Typ kursu	Termin *)	UWAGA	
Lwów miasto	geograficzno-przyrodn.	I	Kurs przygotowawczy do Wyższego kursu naucz. na r 1923/24.	Kursy obowiązkowe dla nauczycieli (lek) przyjętych już na Wyższy Kurs Nauczycielski na rok 1923/24 i 1924/25.
„	matematyczno-fizyczny	I	j. w.	
„	humanistyczny	III	j. w. na rok 1924/25	
Żydaczów	rysunkowo-slöjdowy	I	Kurs w Drohowyżu. j. w. na rok 1923/24	
Brzeżany	geograficzno-przyrodn.	III		
Buczacz	rysunki-śpiew	I		
Jarosław	rysunki-roboty	II		
Kolbuszowa	rysunki-roboty	II		
Krosno	roboty	I		

Lwów p.	śpiew-gimnast.	III	
Skałat	robc y	I	
Stary Sambor	przyr niczy	II	Kurs og polski w Chyrowie
Złoczów	matem. fizyczny	III	
Żydaczów	metodyczny	III	Kurs w Drohowyżu

*) Termin I od dnia 2 lipca do 28 lipca.
II od dnia 16 lipca do 11 sierpnia.
III od dnia 2 sierpnia do 29 sierpnia.

Prócz tych kursów odbędą się w innych okręgach szkolnych kursy dla nauczycieli ukwalifikowanych i nieukwalifikowanych, których wykaz umieszczony jest w Nr. 7 Dziennika Ministerstwa W. R. i O. P. z roku 1923 poz. 59. Kursy dla ukwalifikowanych mają na celu częściowo uzupełnić, rozszerzyć i pogłębić wiadomości nabyte dotąd przez nauczycielstwo drogą studjów szkolnych lub prywatnych, częściowo zapoznać słuchaczy z metodami nauczania, używanemi w szkołach powszechnych. Kursy zaś dla nieukwalifikowanych przysposabiają do uzyskania kwalifikacji do szkół powszechnych (złożenia egzaminów zastępujących egzamin dojrzałości).

Ponadto na kursach tutejszego okręgu wysłuchają uczestnicy paru wykładów z zakresu metodyki nauczania na kursach dla dorosłych.

Nauczyciele (lki) zamierzający wziąć udział w którymkolwiek kursie, a więc i kandydaci Wyższego Kursu Nauczycielskiego, dla których uczestnictwo w kursie przygotowawczym do Wyższego Kursu Nauczycielskiego jest obowiązkowe, zapisują się za pośrednictwem swej Rady szkolnej powiatowej, która prześle bezpośrednio z pominięciem Kuratorjum, Radzie szkolnej powiatowej, względnie Dyrekcji Wyższego Kursu nauczycielskiego kartę wpisową sporządzoną przez interesowanego, a potwierdzoną przez kompetentnego inspektora szkolnego; nadto mają uiścić 10.000 Mk tytułem wpisowego i dołączyć potrzebną ilość znaczków pocztowych na odpowiedź.

Wzór karty wpisowej podaje wyżej cytowany okólnik ministerjalny. Rady szkolne powiatowe mogą również nabywać je drukowane w Książnicy Polskiej w Warszawie ul. Nowy Świat l. 59 po cenie 100 Mk za sztukę.

Inspektor szkolny, któremu podlega osoba zgłaszająca się na kurs, zatrzymuje wpisowe do czasu decyzji o przyjęciu, poczem przesyła je inspektorowi urządzającemu kurs, lub zwraca interesowanemu.

W razie nieprzybycia na kurs przyjętego wpisowe przepada na rzecz wydatków administracyjnych kursu.

Liczba uczestników kursu może wynosić najwyżej 50 osób zależnie od rodzaju kursu i warunków miejscowych.

Uczestnicy kursów rysunkowo-slöjdowych pokrywają sami koszta materjału potrzebnego do pracy, oraz winni zaopatrzyć się w potrzebne przybory do nauki rysunków i robót tekturowo-kartonowych.

Ponadto każdy z uczestników nie mający kwatery prywatnej ma przywieźć ze sobą poduszkę, prześcieradło i koc (ewentualnie siennik). Uczestnicy kursów w Drohowyżu otrzymują prócz wspólnego mieszkania wikt za wynagrodzeniem, które ustali Dyrekcja zakładu drohowyskiego na podstawie warunków drożyźnianych danego miesiąca.

Podaje się również do wiadomości, ze staraniem Towarzystwa Gospodarskiego Wschodniej Małopolski i Towarzystwa Gospodarskiego Wykształcenia kobiet rozpoczyna się dnia 5 lipca b. r. sześciotygodniowy kurs gospodarczy dla nauczycielek szkół powszechnych w szkole gospodarczej Towarzystwa G. W. M. w Witkowie, w powiecie radziechowskim.

Zgłoszenia przyjmuje Towarzystwo Gospodarskie Wschodniej Małopolski we Lwowie ul. Kopernika 20 do dnia 5 czerwca b. r. Wpisowe na ten kurs wynosi 20.000 Mk, koszta utrzymania w wysokości wartości 1 i pół q żyta za cały kurs.

O przyjęciu na kursy wakacyjne (prócz kursu gospodarczego) decyduje inspektor szkolny, urządzający kurs, natychmiast po zgłoszeniu się kandydata i zawiadamia o tem wprost interesowanego, oraz odnośnego inspektora. Ma jednak obowiązek zarezerwować do dnia 15 czerwca dla słuchaczy z poza swego Kuratorjum pięć miejsc na każdym kursie okręgowym, a 25 miejsc na kursie ogólno-polskim. Miejsca zastrzeżone, na które nie wpłynęły zapisy do dnia 15 czerwca, może inspektor szkolny zająć dla słuchaczy swego Kuratorjum.

Dnia 16 czerwca należy zamknąć wpisy i przedłożyć Kuratorjum O. S. L. imienny spis przyjętych podając okręg szkolny, powiat, miejsce służbowe, kwalifikację i wyznanie uczestników do dnia 20 czerwca.

Panowie Inspektorowie organizujący kurs winni dokładnie poznać treść przytoczonego na wstępie okólnika Ministerstwa W. R. i O. P. zwłaszcza p. II, III 4) i IV.

Sprawa nominacji prelegentów, ich poborów, oraz programu kursów będzie załatwiona osobnym reskryptem.

W końcu Kuratorjum zwraca uwagę wszystkich Rad szkolnych powiatowych na wielką odpowiedzialność, która ciąży na nich za pomyślne przeprowadzenie akcji zorganizowania kursów wakacyjnych we wszystkich okręgach szkolnych zależnej w wysokim stopniu od sprawnego i szybkiego załatwiania spraw tego rodzaju przez Rady szkolne powiatowe.

Panowie Inspektorowie zechcą przeto załatwić te sprawy bezzwłocznie w wypadkach niecierpiących zwłoki nawet z pominięciem formalistyki biurowej

We Lwowie dnia 9 maja 1923.

Kurator:
Sobiński.

L. 1342/I S.

Okólnik

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego do Rady szkolnej miejskiej we Lwowie, Rad szkolnych powiatowych i seminarjów nauczycielskich męskich i żeńskich w sprawie nauki robót ręcznych.

PP. Inspektorowie szkolni zechcą przy zwiedzaniu szkół w powiecie zwrócić uwagę nauczycielstwu szkół powszechnych, by stosując się do programów nauki robót ręcznych i robót kobiecych (wskazówki dotyczące wycinanek; wskazówki dotyczące robót z papieru, kartonu i tektury; wskazówki do programu robót kobiecych) przykładało większą wagę do zdobnictwa ludowego danej okolicy. Nauczycielstwo szkół powszechnych winno zająć się zbieraniem i katalogowaniem wszelkich ludowych motywów zdobniczych, jak wycinanek, rzeźb, sprzętów i narzędzi, wyszywek na strojach, ozdabiań domów mieszkalnych, krzyżów, figur przydrożnych i t. p.

Wyzyskanie tych motywów dostarczy w niektórych zwłaszcza okolicach niewyczerpanego materjału dla ułożenia szczegółowego planu pracy na godzinach robót ręcznych lub kobiecych, uratuje od zagłady i niepamięci wiele z tego działu sztuki ludowej, a może również przyczynić się do rozwoju i uszlachetnienia zdobniczych tradycyj naszego ludu.

Równocześnie wezmą Rady szkolne oraz seminarja nauczycielskie pod rozwagę, czy środków naukowych wyrabianych w niektórych szkołach powszechnych w czasie nauki robót ręcznych lub nadobowiązkowo z większą zręcznością i znajomością rzeczy, nie należałoby wyrabiać w większej ilości i odstępować je za zwrotem kosztów innym szkołom w powiecie, w których niema warunków do produkowania takich przedmiotów.

O zarządzeniach w tej sprawie zechcą Rady szkolne oraz seminarja nauczycielskie donieść Kuratorjum przedkładając ewentualne wnioski.

We Lwowie dnia 23 marca 1923.

Kurator:
Sobiński.

L. 1040/pr.

Okólnik

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego do Rad szkolnych powiatowych w sprawie zwolnienia do zapasu b. uczniów, korzystających z odroczeń, zamianowanych nauczycielami.

Ministerstwo Spraw Wojskowych (depart. X) rozporządzeniem z dnia 17 marca 1923 l. 7569 III na zapytanie jednego z D. O. K. wyjaśniło, że b. uczniowie, korzystający z odroczeń służby wojskowej z art. 64 Tymcz. Ustawy, którzy po skończonych wywczasach wakacyjnych zajęli stanowiska nauczycieli

szkół powszechnych i zostali wcieleni do szeregów, mogą być zwolnieni do zapasu na podstawie rozkazu z dnia 3 lutego b. r. l. 1845/III o ile będą reklamowani przez odnośnych inspektorów szkolnych jako etatowi nauczyciele szkół powszechnych.

O tem zawiadamia się Rady szkolne powiatowe wskutek reskryptu Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 22 marca 1923 l. 809/S.

We Lwowie dnia 7 kwietnia 1923.

Kurator:
w z. *Gayczak.*

L. 3163/II.

Okólnik

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego do Dyrekcyj szkół średnich ogólnokształcących.

Ministerstwo W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 8 marca 1923 l. 1922/II zezwoliło, aby uczniowie kl. IV i V, którzy otrzymają niedostateczną notę z jednego przedmiotu, przechodzili bez straty roku do bezpośrednio wyższej klasy innego typu, o ile w typie tym w klasie IV względnie V nie udziela się tego przedmiotu, z którego uczeń otrzymał postęp niedostateczny. Uczeń taki musi jednak zdać egzamin wstępny do tej klasy w zakresie różnicy programów obu typów, przyczem wymagania tego egzaminu powinny być ograniczone do materjału, który musi być niezbędnie opanowany, aby uczeń mógł z korzyścią brać udział w nauce w gimnazjum innego typu.

We Lwowie dnia 28 marca 1923.

Kurator:
w z. *Dr. Janelli.*

L. 2043/II.

Okólnik

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego do Dyrekcyj wszystkich szkół średnich ogólnokształcących państwowych i prywatnych w sprawie egzaminów promocyjnych i poprawczych.

Ze względu na to, że praktyka odbywania względnie przeznaczania uczniów do t. zw. egzaminów promocyjnych i poprawczych w różnych zakładach jest rozmaitą, Kuratorjum O. S. L. zarządza celem ujednostajnienia tej praktyki co następuje:

1. Mniejwięcej na dwa tygodnie przed konferencją klasyfikacyjną należy odbyć t. zw. klasyfikację próbną wszystkich uczniów ze wszystkich przedmiotów, przyczem noty powinny być zdecydowane, a nie wyrażane pytajnikami.

Na podstawie tej próbnej klasyfikacji należy odbyć t. zw. konferencję promocyjną, na której grono przeznaczy do egzaminu promocyjnego tylko tych uczniów, którzy przy próbnej klasyfikacji wykazują postęp niedostateczny tylko z jednego przedmiotu. Uczniów, którzy przy próbnej klasyfikacji wykazują niewątpliwy postęp niedostateczny z dwóch lub więcej przedmiotów, do egzaminu promocyjnego przeznaczać nie wolno.

Egzamin promocyjny musi odbyć się w obecności Dyrektora, względnie wyznaczonego przezeń zastępcy; notę ustala zaraz po egzaminie egzaminator wraz z Dyrektorem (względnie jego zastępcą), przyczem w razie niezgodności opinja Dyrektora (zastępcy) jest decydująca. Noty oznaczonej przy egzaminie promocyjnym zmieniać przy klasyfikacji ostatecznej nie wolno. Tak zwane „ciche promocje“ z jednego lub więcej przedmiotów są niedopuszczalne.

2. Powyższe przepisy nie naruszają oczywiście prawa grona przeznaczania poszczególnych uczniów do egzaminów uzupełniających z jednego lub więcej przedmiotów w razie długotrwałej choroby lub w innych wyjątkowych wypadkach, gdzie egzamin uzupełniający jest wskazany

3. Udzielanie zezwoleń na egzamin poprawczy z jednego przedmiotu po ferjach należy odtąd wyłącznie do kompetencji grona nauczycielskiego; na egzamin poprawczy może grono zezwolić w każdym przedmiocie i to bez względu na cenzurę w pierwszem półroczu. Jednakże w VI i VII klasie szkół realnych 7-klasowych, istniejących jeszcze w b. roku szkolnym, egzamina poprawcze z matematyki, geometrji wykreślnej lub rysunku odręcznego są niedopuszczalne, o ile uczeń otrzymał z jednego z tych przedmiotów poštęp niedostateczny w pierwszem i drugiem półroczu, a to w myśl ustawy krajowej o szkołach realnych.

4. Uczniom, którzy w IV i V okresie konferencyjnym otrzymali postęp niedostateczny z trzech lub więcej przedmiotów, pozwolenia na egzamin poprawczy z jednego przedmiotu bezwarunkowo udzielać nie wolno. Podania takich uczniów oraz takich, których konferencja z innych powodów nie przeznaczyła do egzaminu poprawczego, o pozwolenie na egzamin taki wnoszonych do Kuratorjum nie należy przyjmować, a wniesione wprost do Kuratorjum będą bezwarunkowo załatwiane odmownie bez zapytania Dyrekcji o opinję.

5. Uczniom przeznaczonym do egzaminu poprawczego wydaje się świadectwo roczne dopiero po odbyciu egzaminu poprawczego, bez żadnych dodatków. Uczniom którzy z zezwolenia na egzamin poprawczy nie skorzystali we właściwym terminie, należy wydać świadectwo z postępem niedostatecznym.

6. Egzamin poprawczy z dwóch lub więcej przedmiotów, jakoteż powtórny egzamin poprawczy jest niedopuszczalny.

Temsamem zmienia się dotyczące ustępy tutejszego okólnika z dnia 26 maja 1921 l. 9994/IV.

We Lwowie dnia 16 kwietnia 1923.

Kurator:
w z. *Gayczak.*

L. 1340/Pr.

Okólnik

Kuratorjum O. S. L. do Dyrekcyj państwowych i prywatnych gimnazjów, seminarjów nauczycielskich i szkół zawodowych w sprawie przysposobienia wojskowego młodzieży szkolnej.

Zwraca się uwagę Dyrekcyj i Gron nauczycielskich na rozporządzenie P. Ministra W. R. i O. P. i Ministra Spraw wojskowych z dnia 1 grudnia 1922 l. 1824/H w sprawie organizacji przysposobienia wojskowego w szkołach średnich i zawodowych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1 z r. 1923, poz. 2) oraz na rozporządzenie P. Ministra W. R. i O. P. z dnia 5 stycznia 1923, l. 43/H w tej samej sprawie (tamże poz. 3).

Celem wykonania tych rozporządzeń zarządzam co następuje:

A) W sprawie obozów wakacyjnych młodzieży szkolnej.

Ze względu na zapowiedziane już przez D. O. K. lwowskiego i przemyskiego zorganizowanie tych obozów w czasie najbliższych wakacyj, pożądanem jest zapewnienie im opieki pedagogicznej z pośród nauczycieli gimnazjów, seminarjów nauczycielskich lub szkół zawodowych. Dyrekcje zechcą tedy zachęcić nauczycieli, by zgłaszali się z gotowością objęcia tej opieki pedagogicznej. Zauważa się przytem, że Kuratorjum O. S. L. poczyniło już, gdzie należy, starania o zapewnienie opiekunom pedagogicznym obozów szkolnych stosownego wynagrodzenia oraz o wydanie Instrukcji, któraby określała stosunek kompetencyjny opiekunów pedagogicznych do Komendy wojskowej obozu. Zgłoszenia należy skierowywać możliwie najrychlej do Kuratorjum drogą służbową.

B) W sprawie hufców szkolnych.

1. Tworzenie hufców szkolnych rozpocznie się w najbliższym roku szkolnym 1923/4, a to na zasadzie uchwały Rady pedagogicznej stwierdzającej, że w danym zakładzie istnieją przewidziane w przepisach warunki utworzenia hufca. Na podstawie takiej uchwały Dyrekcje przedłożą Kuratorjum wniosek o utworzenie hufca szkolnego. Do wniosku pochodzącego od szkoły prywatnej należy dołączyć pisemne oświadczenie właściciela szkoły, że zgadza się na utworzenie hufca. Przed zatwierdzeniem tego wniosku hufca tworzyć nie wolno.

2. Wniosek może liczyć na zatwierdzenie Kuratorjum, jeśli a) ilość ochotników przyjętych przez Radę pedagogiczną do hufca wynosi co najmniej 30, i b) jeśli prócz potrzebnych terenów, urządzeń i środków hufiec ma zapewnione kierownictwo nauczyciela, oficera w rezerwie.

W przyszłości od kierowników hufców szkolnych wymagać się będzie specjalnych kwalifikacyj na kierowników przysposobienia wojskowego.

3. Rada pedagogiczna decydując o przyjęciu do hufca szkolnego, winna prócz warunków ogólnych (wiek, pozwolenie rodziców, opinja lekarza), brać pod uwagę także aplikację ucznia w nauce oraz to, czy pewne jednostki nie będą wpływały ujemnie na konieczną jednolitość i harmonję współżycia wśród uczestników hufca.

4. Tam, gdzie istnieją dobrze zorganizowane i należycie funkcjonujące szkolne drużyny harcerskie, obejmujące także uczniów w wieku przepisanym dla hufców w liczbie znaczniejszej (co najmniej 20), nie byłoby rzeczą wskazaną tworzyć obok drużyn harcerskich — hufców szkolnych.

5. Zajęcia obowiązkowe uczestników hufca szkolnego obejmują 3 godziny w tygodniu: jedna lekcja wykładu teoretycznego i 2 godziny praktycznego przysposobienia wojskowego. Lekcję teoretyczną obejmie instruktor wojskowy, oficer, wyznaczony przez władze wojskowe. Kierownik hufca szkolnego winien być obecnym na wszystkich lekcjach teoretycznych.

6. Uczestnicy hufca szkolnego mogą być na swą prośbę zwalniani od udziału w grach i zabawacb ruchowych, o ile są w zakładzie wprowadzone obowiązkowo. Nie można ich jednak zwalniać od obowiązkowej nauki gimnastyki.

7. Kierownikom hufca szkolnego liczyć należy ich zajęcia związane z kierownictwem jako 3 godziny grupy I.

We Lwowie dnia 24 kwietnia 1923.

Kurator:
Sobiński w. r.

Ll. 1156/pr.

Okólnik

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego do Dyrekcyj wszystkich państwowych i prywatnych seminarjów nauczycielskich, szkół przemysłowych, handlowych i zawodowych, Rady szkolnej miejskiej we Lwowie oraz Rad szkolnych powiatowych i Zarządów szkół powszechnych, w sprawie zwalczania pijaństwa wśród młodzieży szkolnej.

Ankiety zebrane przez lekarzy szkolnych, wywiady dokonywane przez higjenistki szkolne, spostrzeżenia poczynione przez nauczycielstwo wykazały, że wśród dziatwy szkolnej szkół powszechnych poczęło się szerzyć w ostatnich czasach w sposób zastraszający pijaństwo. Stwierdzono, że znaczna większość dziatwy tych szkół głównie pod wpływem rodziców używa stale alkoholu pod postacią wódki, że spory odsetek co pewien czas się upija, stwierdzono sporadyczne wypadki przyjścia dzieci do szkoły w stanie nietrzeźwym, a niekiedy z butelką wódki w kieszeni. Dorastającym pokoleniom grozi więc zwyrodnienie cielesne, moralne i umysłowe.

Ministerstwo W. R. i O. P. w żywej trosce o zdrowie duchowe i fizyczne dziatwy szkolnej poleciło Kuratorjum reskryptem z dnia 29 marca 1923 l. 265/H niezwłoczne wszczęcie akcji w zwalczaniu tej wielkiej klęski społecznej jaką jest alkoholizm.

Wskutek powyższego reskryptu Ministerstwa, Kuratorjum przypominając okólniki b. Rady szkolnej krajowej z dnia 8 maja 1912 l. 3700/III (Dz. U. R. sz. k. 1912 Nr. 6) i z dnia 16 czerwca 1920 l. 384/Pr. (Dz. U. R. sz. k. 1920

Nr. 9) w sprawie uświadomienia młodzieży szkolnej o szkodliwości używania napojów alkoholowych i ruchu antialkoholicznym, zwraca się do podwładnych organów szkolnych, zwłaszcza do nauczycielstwa szkół powszechnych, przemysłowych, handlowych i zawodowych o czynne współdziałanie w szerzeniu zasad wstrzemięźliwości wśród młodzieży szkolnej, a mianowicie: popieranie kół harcerskich, organizowanie wzorem Europy zachodniej i Ameryki stowarzyszeń abstynenckich na terenie szkoły, uświadamianie dziatwy a przedewszystkiem rodziców co do rujnującego wpływu alkoholu na zdrowie, świecenie własnym przykładem wstrzemięźliwości i t. p.

Co pewien czas lekarze szkolni tam, gdzie są czynni, jak również nauczyciele, winni urządzać odpowiednie pogadanki higjeniczne o szkodliwości używania alkoholu, ilustrowane rycinami, przeźroczami lub innemi pokazami, przemawiającemi żywo do wyobraźni dziecięcej.

W seminarjach nauczycielskich przy wykładach higjeny poświęcać należy kilka specjalnych godzin na wykłady alkohologji, ażeby przyszli nauczyciele byli dostatecznie przygotowani do umiejętnej propagandy przeciwalkoholowej.

We Lwowie dnia 16 kwietnia 1923.

Kurator:
w z. *Gayczak.*

L. 1447/pr.

Okólnik

do szkół wszystkich kategoryj, podległych Kuratorjum O. S. L. w sprawie zbiórki „Tygodnia dzieci T. O. M.“.

Wschodnio Małopolskie Towarzystwo ochrony dzieci i młodzieży T. O. M. utrzymujące i wychowujące w swoich licznych zakładach we Lwowie i na prowincji oraz opiekujące się przeszło trzema tysiącami najbiedniejszych dzieci na terenach Województw lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego, czerpie na te cele dochody głównie z tzw. dorocznej zbiórki „Tygodnia dzieci T. O. M.“. Zbiórka ta w roku bieżącym odbędzie się w czasie od dnia 3 do dnia 10 czerwca 1923.

Kuratorjum w uznaniu pożytecznej i w obecnych ciężkich warunkach życiowych tak bardzo potrzebnej akcji T. O. M. w dziedzinie społecznej ochrony dziecka poleca podległym sobie władzom szkolnym Dyrekcjom (Kierownictwom) szkół wszelkiej kategorji, aby współdziałały w dorocznej akcji zbiórkowej T. O. M. i zachęcały tak personal nauczycielski, jakoteż dzieci szkolne do ofiarności choćby najdrobniejszej na cele T. O. M.

Biuro T. O. M. ul. Koralnicka l. 6 rozeszle w roku bieżącym dla celów zbiórek szkolnych wszystkim Dyrekcjom szkół średnich, seminarjów i Radom

szkolnym powiatowym odpowiednią ilość numerowanych list składkowych „Tygodnia dzieci T. O. M.“ wraz z czekami P. K. O. do przesyłki pieniędzy.

We Lwowie dnia 15 maja 1923.

Kurator:
Sobiński.

L. 1575/pr.

Okólnik

do szkół wszelkich kategoryj podległych Kuratorjum O. S. L. w sprawie omówienia znaczenia i roli Joanny d'Arc.

Na podstawie uchwały Parlamentu z roku 1921 obchodzi Francja corocznie w pierwszą niedzielę po 8 maja uroczystość ku czci Joanny d'Arc, jako święto narodowe i państwowe na równi z rocznicą zburzenia Bastylli dnia 14 lipca.

Towarzystwo Przyjaciół Francji we Lwowie zwróciło się do Kuratorjum O. S. L. z prośbą o zalecenie szkołom polskim, by pamięć bohaterki francuskiej utrwaliły w sercach młodzieży naszej a temsamem przez dziatwę szersze warstwy społeczeństwa zaznajomiły z tą niezwykłą postacią historyczną, która w dziejach Francji odegrała tak wielką rolę.

Wobec silnie zadzierżgniętych węzłów przyjaźni polsko-francuskiej, nadto z tego względu, że wśród powszechnego obniżenia poziomu moralnego po wielkiej wojnie światowej pożądaną powinna być każda sposobność podkreślenia wartości idealnych w zbiorowem życiu ludzkiem, Kuratorjum O. S. L. wydaje polecenie, aby w szkołach wszelkiej kategorji nauczycielstwo zechciało poświęcić w maju lub czerwcu b. r. parę chwil nauki podczas lekcyj szkolnych omówieniu znaczenia i roli Dziewicy Orleańskiej w dziejach narodu francuskiego. Ze szczególnym naciskiem należy podkreślić jej postać i czyny jako pierwsze wcielenie patrjotyzmu mimo różnice stanów średniowiecznych, jako symbol powszechnej zgody całego narodu wobec najazdu wroga na Ojczyznę. Pomysłowemu nauczycielowi nie zabraknie materjału do nawiązania pewnych analogij z dziejów Polski (np. Obrona Częstochowy), w miarę stopnia rozwoju umysłowego dziatwy szkolnej. Wzmianka o obrazie Matejki, przedstawiającego wjazd Joanny d'Arc do Orleanu, tam zaś, gdzie to będzie możliwe, nawiązanie pogadanki do ryciny (kopji obrazu), da sposobność do stwierdzenia, że twórczość największego malarza naszego w okresie niewoli nie bez głębszej idei patrjotycznej wskrzesiła na płótnie promienną postać Wybawicielki Francji.

We Lwowie dnia 15 maja 1923.

Kurator:
Sobiński.

L. 199/O P.

Okólnik

do Dyrekcyj wszystkich państwowych i prywatnych męskich i żeńskich szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich z polskim językiem wykładowym oraz do wszystkich Rad szkolnych powiatowych.

Wykonując rozporządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 14 lutego 1923 l. 422/II poleca się opiekunom szkolnych drużyn harcerskich złożyć sprawozdanie z działalności tychże drużyn za rok szkolny 1922/23 według załączonego formularza najpóźniej do dnia 30 czerwca 1923. Sprawozdania te opracowane w dwu egzemplarzach należy przesłać drogą służbową Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego.

We Lwowie dnia 9 maja 1923.

Kurator:
Sobiński.

Sprawozdanie Opiekuna drużyny harcerskiej w ......

1. Kiedy drużyna powstała i kto ją założył? 2. Czy założenie drużyny spowodował okólnik Kuratorjum O. S. L. 112 O. P. z dnia 21 września 1921? 3. Czy w skład drużyny wchodzą tylko uczniowie danej szkoły, czy także innych szkół i jaki skład drużyny jest korzystniejszy? 4. Liczebność drużyny w stosunku do klas i do wieku? 5. Ilu harcerzy przybyło a ilu ubyło w okresie sprawozdawczym? 6. Jak przedstawia się pilność, zachowanie się i postępy w naukach harcerzy w szkole, czy stosowano t. zw. karne urlopy? 7. Kto sprawował faktyczne kierownictwo drużyny? 8. Jaki był udział opiekuna w pracy drużyny, jego stosunek do szarż i do ogółu harcerzy? 9. Czy istnieje koło przyjaciół harcerstwa i jak się przedstawia jego działalność? 10. Czy drużyna pracuje według pewnego programu i jakie są jego wytyczne? 11. Jak często odbywały się zbiórki zastępów i drużyny i co na nich robiono? 12. Jak często odbywały się wycieczki harcerskie? 13. Jakie uprawiano sprawności, sporty, gry i rzemiosła? 14. Czy urządzano jakie uroczystości, obchody i przedsiębiorstwa w drużynie? 15. Jaki jest majątek drużyny i jaki obrót w ciągu roku? 16. Jakie stosunki panują między pozostałą częścią młodzieży a harcerzami? 17. Czy drużyna posiada izbę i jak się o nią stara? 18. Opinja w gronie pedagogicznem o drużynie? 19. Uwagi nasuwające się wobec okólnika Kuratorjum l. 112/O. P. z dnia 21 września 1921. 20. Inne uwagi, spostrzeżenia i wnioski.

Wiadomości osobiste.

Pan Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Rady Ministrów i stosownie do ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 237) oraz ustawy z dnia 28 kwietnia 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 255) nadał:

Stanisławowi Sobińskiemu Kuratorowi O. S. L. odznaki Kawalera Krzyża Komandorskiego orderu „Odrodzenia Polski";

Kazimierzowi Bruchnalskiemu Wizytatorowi szkół i Inspektorowi szkolnemu we Lwowie, i Antoniemu Stefanowiczowi Wizytatorowi szkół Kuratorjum O. S. L. odznaki Kawalera Krzyża Oficerskiego orderu „Odrodzenia Polski";

Anieli Aleksandrowiczównie Dyrektorce szkoły powszechnej we Lwowie, Dyonizemu Krzyczkowskiemu Profesorowi Państwowej Szkoły Przemysłowej we Lwowie, Edwardowi Podgórskiemu Dyrektorowi Państwowej Szkoły Przemysłu Drzewnego w Kołomyi i dr. Konstantemu Wojciechowskiemu Dyrektorowi gimnazjum państwowego we Lwowie, odznaki Krzyża Kawalerskiego orderu „Odrodzenia Polski".

Ministerstwo W. R. i O. P. nadało Teresie Burghardowej, nauczycielce kierującej szkoły powszechnej żeńskiej im. św. Kingi w Stryju, w uznaniu jej wieloletniej, gorliwej i sumiennej pracy nauczycielskiej tytuł dyrektorki.

Ministerstwo W. R. i O. P. zamianowało:

Karola Homolacsa nauczycielem etatowym form ornamentalnych w państwowej szkole przemysłu artystycznego w Krakowie.

Jana Piskozuba etatowym nauczycielem przedmiotów technicznych na oddziale ciesielskim w państwowej szkole przemysłu drzewnego w Kołomyi.

Stanisława Rogozińskiego etatowym nauczycielem hodowli zwierząt domowych, mleczarstwa, anatomji i fizjologji zwierząt w b. krajowej szkole rolniczej w Czernichowie.

Stanisława Tracza etatowym nauczycielem modelowania w szkole przemysłu drzewnego w Kołomyi.

Ministerstwo W. R. i O. P. przeniosło Stefana Kordubę, nauczyciela seminarjum nauczycielskiego męskiego w Sokalu do gimnazjum II w Tarnopolu.

Kuratorjum O. S. L. zamianowało:

Marję Prokopowiczową instruktorką etatową w państwowej szkole zawodowej w Lipnicy Wielkiej na Orawie.

Kierownikami szkół powszechnych:

5-klasowych: Józefa Stachyrę w Żołyni mieście;

4-klasowych: Michała Sobolewskiego w Samborze, Marję Węglowską w Rzeszowie (im. S. Duchińskiej), Ludwika Krogulskiego w Jarosławiu (im. Czackiego), Jana Bombę w Jaworniku polskim;

2-klasowych: Mikołaja Łuckiego w Woronie, Alojzego Kamera w Podjarkowie, Wincentego Tokarza w Jelnej, Władysława Bąbasia w Rakszawie;

1-klasowych: Jana Hawrota w Czernichowie.

Kuratorjum O. S. L. ustanowiło na zasadzie § 8 pragmatyki służbowej Antoninę Varhely nauczycielką szkoły ćwiczeń państwowego seminarjum naucz. żeńskiego w Przemyślu.

Kuratorjum O. S. L. prseniosło w stan spoczynku nauczycieli (lki):

Eugenję Biłanową w Łówczycach, Amalję Cudzichową w Kutach, Bazylego Tymofijczuka w Kniaźdworze, Marję Machnicką w Nowosielcach (Sanok), Katarzynę Talentową w Szczytnej.

Zmarli:

Ludwik Cichacki, nauczyciel 1-klasowej szkoły powszechnej w Sichowie w powiecie lwowskim zamiejskim, zmarł dnia 10 kwietnia 1923 w 40 roku życia a w 17 roku służby;

Franciszek Pacuła, nauczyciel szkoły powszechnej męskiej im. św. Jana Kantego w Przemyślu, zmarł dnia 30 kwietnia 1923 w 60 roku życia a w 41 roku służby;

Aleksander Dziukała, nauczyciel szkoły powszechnej męskiej im. Konarskiego w Drohobyczu, zmarł dnia 26 marca 1923 w 30 roku życia a w 11 roku służby;

Magdalena Tokarska, nauczycielka 4-klasowej szkoły powszechnej żeńskiej w Brodach, zmarła dnia 26 lutego 1923 w 53 roku życia a w 33 roku służby;

Nazar Mojsak, nauczyciel w Stryju, zmarł dnia 16 marca 1923 w 45 roku życia a w 23 roku służby;

Katarzyna Czyrekówna, nauczycielka 7-klasowej szkoły powszechnej żeńskiej w Kamionce str., zmarła 15 marca 1923 w 29 roku życia a w 7 roku służby;

Marjan Kwiatkowski, nauczyciel w Stryju, zmarł dnia 6 kwietnia 1923 w 60 roku życia a w 51 roku służby;

Helena Michałowska, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Studziance, powiatu kałuskiego, zmarła dnia 17 marca 1923 w 30 roku życia a w 10 roku służby;

Władysław Arkusiewicz, nauczyciel kierujący 5-klasowej szkoły im. Mikołaja w Kołomyi, zmarł dnia 2 kwietnia 1923 w 52 roku życia a w 31 roku służby.

Organizacja szkół.

Według ogłoszeń podawanych przez Ministerstwo W. R. i O. P. w Dzienniku Urzędowym prawo publiczności otrzymały następujące prywatny zakłady

We Lwowie: gimnazjum żeńskie SS. Najświętszej Rodziny z Nazaretu na rok szkolny 1922/23, gimnazjum żeńskie Zofji Strzałkowskiej na lata 1922/23 i 1923/24, gimnazjum żeńskie (klasy I—VII) i gimnazjum męskie (klasa I) dr. Adeli Karpówny na rok 1922/23, gimnazjum humanistyczne żeńskie (klasy I—VII), SS. Sacré-Coeur na rok szkolny 1922/23, liceum (klasy V—VI), SS. Sacré-Coeur na rok szkolny 1922/23, 7-klasowa szkoła powszechna PP. Benedyktynek łacińskich na lata szkolne 1922/23 i 1923/24, szkoła powszechna im. św. Józefa na rok szkolny 1922/23 (Dz. Urz. Nr. 3), gimnazjum żeńskie SS. Bazyljanek na lata szkolne 1922/23 i 1923/24, gimnazjum klasyczne męskie, gimnazjum humanistyczne męskie, gimnazjum humanistyczne żeńskie żydowskiego Towarzystwa Szkoły Ludowej i Średniej na rok szkolny 1922/23, gimnazjum żeńskie Józefy S. Goldblatt-Kamerling na rok szkolny 1922/23 (Dz. Urz. Nr. 5).

W Przemyślu: gimnazjum żeńskie PP. Benedyktynek na lata 1922/23 i 1923/24 (Dz. Urz. Nr. 3);

W Drohobyczu: gimnazjum (klasy I—V) Koła Ukraińskiego Towarzystwa Pedagogicznego na rok szkolny 1922/23;

W Lipnicy Wielkiej: zarządzane przez T. S. L. Kursy Przemysłowe dla młodzieży wiejskiej przejęte zostały pod zarząd Ministerstwa pod nazwą: Państwowa Szkoła Zawodowa Spisko-Orawska w Lipnicy Wielkiej (Dz. Urz. 5).

Konkursy.

L. 117/IS. Kuratorjum O. S. L. ogłasza niniejszem ponowny konkurs na posadę nauczyciela języka polskiego w państw. seminarjum nauczycielskiem męskiem w Sokalu.

Z posadą tą są połączone obowiązki i prawa, przywiązane do posady rzeczywistego nauczyciela w szkołach średnich, unormowane ustawą z dnia 13 lipca 1920 Dz. U. Rz. P. Nr. 65.

Kandydaci ubiegający się o tę posadę, winni wykazać się pełną kwalifikacją na nauczyciela w szkołach średnich. W braku takich kandydatów będą mogli być uwzględnieni nauczyciele szkół powszechnych, posiadający egzamin wydziałowy z I grupy.

Podania należycie udokumentowane i zaopatrzone w tabelę kwalifikacyjną należy wnosić za pośrednictwem przełożonej władzy do Ministerstwa W. R. i O. P. przez Kuratorjum O. S. L. w terminie, który oznaczy Ministerstwo w swym Dzienniku Urzędowym.

We Lwowie dnia 29 marca 1923.

L. 2186/IS. Kuratorjum O. S. L. ogłasza ponownie konkurs na posadę nauczyciela (lki) historji i geografji w państwowem seminarjum naucz. żeńskiem z ruskim językiem nauczania w Przemyślu.

Z posadą tą są połączone obowiązki i prawa przywiązane do posady rzeczywistego nauczyciela w szkołach średnich.

Kandydaci ubiegający się o tę posadę, winnni wykazać się kwalifikacją na nauczyciela w szkołach średnich. W braku takich kandydatów będą mogli być uwzględnieni nauczyciele szkół powszechnych, posiadający egzamin wydziałowy z I grupy.

Podania należycie udokumentowane i zaopatrzone w tabelę kwalifikacyjną należy wnosić w drodze służbowej do Ministerstwa W. R. i O. P. przez Kuratorjum O. S. L. w terminie, który ogłosi Ministerstwo w swym Dzienniku urzędowym. Dyrekcje względnie Rady szkolne powiatowe przełożą je Kuratorjum najpóźniej w przeciągu jednego tygodnia po wpłynięciu podania.

We Lwowie dnia 16 kwietnia 1923.

L. 2684/I. Kuratorjum O. S. L. ogłasza niniejszem konkurs na posadę nauczyciela szkoły ćwiczeń państwowego seminarjum nauczycielskiego męskiego w Sokalu.

Do posady tej przywiązane są pobory unormowane ustawą z dnia 13 lipca 1920 r. Dz. Urz. Rz. P. Nr. 65, poz. 433. Kandydaci winni wykazać się kwalifikacją do szkół wydziałowych względnie ukończeniem Wyższego Kursu Nauczycielskiego i egzaminem końcowym.

Podania należycie udokumentowane i zaopatrzone w tabelę kwalifikacyjną należy wnosić za pośrednictwem przełożonej władzy do Ministerstwa W. R. i O. P. przez Kuratorjum O. S. L. w terminie, który oznaczy Ministerstwo w swym Dzienniku urzędowym.

We Lwowie dnia 20 kwietnia 1923.

L. 1052/IS. Kuratorjum O. S. L. ogłasza niniejszem konkurs na posadę nauczyciela (lki) 1. języka polskiego, 2. języka ruskiego i niemieckiego, 3. historji i geografji w państwowem seminarjum nauczycielskiem żeńskiem w Brzeżanach.

Z posadą tą są połączone obowiązki i prawa przywiązane do stanowiska rzeczywistego nauczyciela w szkołach średnich.

Kandydaci (tki) ubiegający się o tę posadę, winni wykazać się kwalifikacją do szkół średnich a w braku takiej przynajmniej kwalifikacją do szkół wydziałowych z I grupy, względnie ukończeniem Wyższego Kursu Naukowego dla nauczycieli szkół powszechnych odpowiedniej grupy i końcowem świadectwem.

Podania udokumentowane i zaopatrzone w tabelę kwalifikacyjną należy wnosić drogą służbową do Ministerstwa W. R. i O. P. przez Kuratorjum O. S. L. w terminie, który wyznaczy Ministerstwo w swym Dzienniku Urzędowym.

We Lwowie dnia 12 kwietnia 1923.

L. 1505/III. Kuratorjum O. S. L. ogłasza konkurs na posadę nauczyciela przedmiotów mechaniczno-technicznych, rachunków i kalkulacji przemysłowej w Państwowej szkole przemysłowej we Lwowie.

Do tej posady, o którą ubiegać się mogą inżynierowie budowy maszyn wykazujący dłuższą praktykę zawodową, przywiązane są pobory przewidziane w ustawie o uposażeniu nauczycieli państwowych szkół średnich i zawodowych z dnia 13 lipca 1920 ogłoszonej w Nr. 65 Dz. Urz. Rz. P. z dnia 31 lipca 1920 poz. 433 oraz 435.

Podania ostemplowane, wystosowane do Ministerstwa W. R. i O. P. i zaopatrzone w krótki opis życia, świadectwa odbytych studjów tudzież świadectwo zdrowia potwierdzone przez lekarza urzędowego, że kandydat nadaje się do zawodu nauczycielskiego, należy wnosić do Dyrekcji państwowej Szkoły przemysłowej we Lwowie w terminie najpóźniej sześciu tygodni po ogłoszeniu niniejszego konkursu w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa W. R. i O. P.

Pożądane jest wskazanie osób mogących złożyć referencje.

We Lwowie dnia 7 kwietnia 1923.

L. 1725/IS. Kuratorjum O. S. L. ogłasza niniejszem konkurs na posadę sługi szkolnego (tercjana) w państwowem seminarjum nauczycielskiem żeńskiem we Lwowie.

Do czynności sługi szkolnego (tercjana) należy obsługa sal szkolnych, gabinetów, kancelaryj i t. d. utrzymanie porządku i czystości wewnątrz budynku szkolnego i wogóle wszystkie czynności zwykłego dozorcy domu jak rąbanie drzewa, noszenie materjału opałowego, palenie w piecach, zamiatanie i usuwanie śniegu i t. p.

Kandydaci, ubiegający się o tę posadę, mają się wykazać 1. znajomością języka polskiego w mowie i piśmie; 2. uzdolnieniem fizycznem do pełnienia obowiązków sługi szkolnego, wystawionem przez lekarza urzędowego; 3. nieprzekroczonym 40 rokiem życia o ile nie są już w służbie państwowej; 4. świadectwem moralności i prawomyślności politycznej, wystawionem przez właściwą władzę; 5. świadectwami względnie referencjami instytucyj, władz lub osób.

Podania, zaopatrzone w powyższe dokumenty, należy wnosić do końca czerwca 1923 r. do Kuratorjum O. S. L. we Lwowie, za pośrednictwem odnośnej Dyrekcji.

Pierwszeństwo przy nadaniu tych posad przysługuje w myśl okólnika Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 11 lutego 1921 Nr. O. P. 6684 I. O K. Nr. 452 i z dnia 28 lutego 1921 Nr. Pr. 1461/33 przy równych kwalifikacjach przedewszystkiem inwalidom i b. wojskowym służącym w formacjach wojsk polskich i biorącym udział w walkach o niepodległość i zjednoczenie Polski, dalej b. podoficerom zawodowym i b. majstrom zawodowym posiadającym t. zw. certyfikat, uprawniający do starania się o rządową posadę w cywilnej służbie.

We Lwowie dnia 15 marca 1923.

Kuratorjum O. S. Wołyńskiego ogłosiło konkurs na posadę dyrektorów gimnazjów państwowych w Kowlu i Ostrogu.

Podania udokumentowane skierowane do Ministerstwa W. R. i O. P. wnosić można w drodze służbowej przez Kuratorjum O. S. Wołyńskiego w Równem najpóźniej do dnia 1 czerwca.

L. 1457/pr. Kuratojum Okręgu Szkolnego Białostockiego ogłosiło konkurs na wakujące od roku szkolnego 1923/24 stanowiska nauczycieli w gimnazjach państwowych męskich, żeńskich i koedukacyjnych, seminarjach i preparandach nauczycielskich w miejscowościach następujących:

a) w gimnazjach:

1) język polski: Białystok m., Białystok ż., Drohiczyn n/B. k., Grajewo k., (z językiem francuskim), Grodno m., Lida k., Łomża ż., 2) język łaciński: Białystok m., Białystok ż., Drohiczyn n/B. k., Grodno m., Grodno ż., Lida k., 3) język francuski: Grajewo k. (z polskim), Grodno m., Nowogródek k. (z niemieckim, 4) język niemiecki: Lida k., Łomża m., Nowogródek k. (z francuskim, 5) historja: Białystok ż., Bielsk k., Grodno m., Lida k., Łomża ż., Ostrołęka m. (z geografją), Słonim k, 6) geografja: Bielsk k. (z historją), Grajewo k. (z przyrodą), Łomża ż., Nowogródek k., Słonim (z przyrodą), 7) przyroda: Białystok m., Grajewo k. (z geografją), Łomża m. (z chemją), Łomża ż., Nowogródek k., Słonim k. (z geografją), 8) matematyka: Białystok ż., Bielsk k., Drohiczyn n/B. k. (z fizyką), Lida k., Łomża m., Nowogródek k., Słonim k. 9) fizyka: Bialystok m. (z chemią), Grodno ż. (z matematyką). Lida k., Ostrołęka m. (z matematyką), 10) roboty ręczne: Grodno m. (z rysunkami), Suwałki ż. (z rysunkami), 11) gimnastyka: Grodno m., Grodno ż., Łomża m., Lida k., Nowogródek k., 12) śpiew: Białystok ż., 13) rysunki: Grodno m. (z robot. ręczn.), Suwałki ż. (z robot. ręczn.), Łomża ż.,

Podania o posady należy wnosić drogą służbową do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Białostockiego (Białystok, ul. Warszawska nr. 37) najpóźniej do dnia 15 czerwca 1923.

b) w seminarjach nauczycielskich:

1. Język polski: w sem. męskich w Białymstoku, Łomży, Grodnie, Suwałkach, Swisłoczy, Słonimie i w sem. żeńskiem w Białymstoku; 2) historja: w sem. męsk. w Białymstoku, Łomży, Suwałkach, Szczuczynie Lidzkim i w sem. żeńskiem w Łomży; 3) matematyka: w sem. męskich w Białymstoku, Grodnie, Swisłoczy, Słonimie i sem. żeńskiem w Grodnie; 4) fizyka i chemja: w sem. męskich w Łomży i Suwałkach i w sem. żeńskiem w Łomży; 5) geografja i nauki przyrodnicze: w sem. w Szczuczynie Lidzkim i Suwałkach; 6) geografja: w sem. męskiem w Białymstoku i w sem. żeńskich w Łomży i Grodnie; 7) nauki przyrodnicze: w sem. męskiem w Grodnie; 8) przedmioty pedagogiczne: w sem. męskich w Białymstoku, Łomży i Suwałkach; 9) rysunki: w sem. męskich w Suwałkach, Swisłoczy, Szczuczynie Lidzkim, Słonimie, Grodnie i w sem. żeńskiem w Łomży; 10) roboty ręczne: w sem. męskich w Białymstoku, Grodnie, Swisłoczy, Szczuczynie Lidzkim, Słonimie i w sem. żeńskiem w Łomży; 11) gimnastyka: w sem. męskich w Białymstoku, Suwałkach, Swisłoczy i żeńskich w Białym-

stoku, Łomży i Grodnie; 12) śpiew i muzyka: w sem. w Swisłoczy, Szczuczynie Lidzkim, Słonimie i w sem. żeńskiem w Grodnie; 13) język francuski: w sem. żeńskiem w Grodnie.

Prócz tego będą wolne w szkołach ćwiczeń przy seminarjum w Białymstoku posada kierownika i nauczyciela (ki), przy sem. męskiem w Łomży — dwóch nauczycieli i przy sem. żeńskiem w Grodnie — kierownika (czki) i nauczycielki.

c) w preparandach nauczycielskich:

1) posady kierowników w Szczuczynie Łomżyńskim i Jałówce pow. Wołkowyskiego; 2) nauczycieli: w Szczuczynie Łomżyńskim (2), Suwałkach, Białymstoku (2), Bielsku (2), Swisłoczy (2), Pieńkach Borowych (1), Słonimie (1) i Jałówce (1).

Podania należy wnosić w terminie 4-tygodniowym od daty ogłoszenia konkursu w Dzienniku urzęd. Ministerstwa W. R. i O. P.

L. 2169. Rada szkolna miejska we Lwowie ogłasza niniejszem konkurs na posadę nauczyciela kierującego 7-klasowej szkoły męskiej im. Kordeckiego we Lwowie z językiem wykładowym polskim,lub na inną posadę kierownika mogącą się przy tej sposobności opróżnić. Pierwszeństwo zastrzega się kandydatom z egzaminem wydziałowym. Prawo prezenty przysługuje Radzie miasta Lwowa. Termin wnoszenia podań do dnia 30 czerwca 1923.

We Lwowie dnia 25 kwietnia 1923.

Konkursy na posady nauczycielskie w szkołach powszechnych:

W powiecie Bohorodczany:

Posada nauczycielki (la) kierującej (cego) 6-klasowej szkoły powszechnej żeńskiej z językiem wykładowym polskim w Bohorodczanach. Pomieszczenie szkoły w budynku własnym. Wymagany egzamin wydziałowy z którejkolwiek grupy.

W powiecie Borszczów:

1. Posady nauczycieli religji rzymsko-katolickiej i grecko-katolickiej w 6-klasowej szkole powszechnej męskiej w Borszczowie z obowiązkiem udzielania tej nauki w 6-klasowej szkole powszechnej żeńskiej w Borszczowie.

2. Posada nauczyciela kierującego 4-klasowej szkoły w Iwankowie, (budynek szkolny własny, dobry, ogrodu szkolnego i pola 2 morgi, język wykładowy ruski, mieszkanie kierownika w budynku szkolnym.)

3. Posady nauczycieli kierujących 2-klasowych szkół: w Filipkowcach (budynku szkolnego własnego brak, mieszkanie dla kierownika może być zapewnione, pół morga ogrodu szkolnego i 1 mórg pola ornego. Język wykładowy ruski, projektowana klasa eksponowana polska); w Zalesiu (budynku szkolnego własnego brak, 2 morgi pola).

4. Posady stałych nauczycieli szkół powszechnych:

W Boryszkowcach (język wykładowy ruski, budynku szkolnego własnego brak, klasa i mieszkanie mogą być zapewnione); w Łosiaczu, (język wykładowy polski).

W powiecie Dobromil:

Posada nauczyciela w 4-klasowej szkole w Birczy. Pierwszeństwo zastrzega się nauczycielowi z egzaminem wydziałowym.

Posady nauczycieli (lek) w 1-klasowych szkołach: w Brzusce, Brzeżawie, Boniowicach, Jamnie dolnej, Jamnie górnej, Kuźminie, Leszczawie górnej, Piątkowej, Rozpuciu, Rudawce birczańskiej, Trzciańcu i Żohatynie.

W powiecie Dolina:

Posada nauczyciela kierującego 4-klasowej szkoły męskiej w Perehińsku. Język wykładowy ruski. Prawo prezenty przysługuje grecko-katolickiej Metropolji.

W powiecie Jaworów:

Posada nauczyciela w 3-klasowej szkole w Kurnikach. Język wykładowy ruski.

W powiecie Kołomyja:

Posady nauczycieli kierujących 1) 4-klasowej szkoły im. Mikołaja w Kołomyi, 2) 4-klasowej szkoły na przedmieściu Mariahilf w Kołomyi, 3) 2-klasowej szkoły w Sorokach, 4) 2-klasowej szkoły w Kułaczkowcach.

W szkołach w Mariahilf i Sorokach jest mieszkanie służbowe. W Sorokach jdst język wykładowy ruski, w innych polzki.

W powiecie Lwowskim zamiejskim:

Posada kierownika szkoły 1-klasowej o dwóch siłach nauczycielskich w Hermanowie. Szkoła nowa, 16 morgów gruntu, dworzec kolejowy.

Posada nauczyciela religji mojżeszowej w 7-klasowej szkole mieszanej w Zniesieniu z obowiązkiem udzielania nauki religji w 7-klasowej szkole mieszanej w Zamarstynowie.

Ogłoszony w Nr. 1 Dziennika Urzędowego konkurs celem obsadzenia posady w 1-klasowej szkole powszechnej w Podliskach małych odwołuje się.

W powiecie Radziechów.

Posada nauczyciela kierującego w 2-klasowej szkole w Chmielnie. Język wykładowy ruski.

W powiecie Rawa:

Posada nauczycielki kierującej 3-klasowej szkoły żeńskiej w Uhnowie. Kandydatki z egzaminem wydziałowym z którejkolwiek grupy mają pierwszeństwo. Posada ta zastrzeżona dla nauczycielek ze Zgromadzenia SS. Felicjanek. Język wykładowy polski, a ruski obowiązkowym przedmiotem nauki.

Posada nauczyciela religji mojżeszowej w 7-klasowej szkole męskiej w Rawie z obowiązkiem udzielania nauki tego przedmiotu w miejscowych szkołach żeńskich. O posadę tę mogą ubiegać się kandydaci, którzy mają kwalifikację na nauczycieli szkół powszechnych oraz posiadają kwalifikację przepisaną do udzielania nauki religji.

Posady nauczycieli szkół 1-klasowych: w Białej, Ławrykowie, Machnowie, Ostobużu, Lubyczy Królewskiej. W Lubyczy językiem wykładowym jest język polski w innych ruski. W szkołach w Ostobużu i Machnowie mieszkania służbowego niema.

W powiecie Sambor:

Posada nauczyciela kierującego 2-klasowej szkoły w Łanowicach z polskim językiem wykładowym. Miejscowy łaciński proboszcz posiada prawo prezentowania. Budynek szkolny w dobrym stanie, pola szkolnego brak.

W powiecie Sanok:

Posada nauczyciela religji grecko-katolickiej w szkołach męskiej i żeńskiej w Besku z obowiązkiem udzielania tej nauki w szkole powszechnej w Wróbliku szlacheckim i Ladzinie.

W powiecie Stary Sambor:

Posada nauczyciela (względnie nauczycielki) i nauczyciela podwładnego 2-klasowej szkoły w Laszkach murowanych. W szkole jest mieszkanie służbowe.

W powiecie Tłumacz:

Posady nauczycieli kierujących szkół 4-klasowych:

W Chocimierzu (brak mieszkania służbowego); w Jezierzanach (brak mieszkania służbowego); w Petrykowie.

Posada nauczyciela kierującego 2-klasowej szkoły w Bratyszowie.

W szkołach w Jezierzanach i Chocimierzu językiem wykładowym jest język polski, w szkołach w Petryłowie i Bratyszowie język ruski.

W powiecie Trembowla:

1. Posada nauczyciela religji rzymsko-katolickiej w szkole 6-klasowej żeńskiej z planem 7-kl. w Trembowli, z obowiązkiem nauczania tego przedmiotu w 4-klasowej szkole żeńskiej w Trembowli.

2. Posada nauczyciela religji mojżeszowej w 7-klasowej szkole męskiej i żeńskiej w Trembowli z obowiązkiem nauczania tego przedmiotu w 4-klasowej szkole męskiej i żeńskiej w Trembowli.

3. Posady nauczycieli kierujących 2-klasowych szkół z językiem wykładowym ruskim w Iławczu, Zazdrości i Darachowie. W Iławczu brak mieszkania służbowego.

4. Posada nauczyciela 1-klasowej szkoły z językiem wykładowym polskim w Tyczynie nowym. Brak mieszkania służbowego.

W powiecie Zaleszczyki:

Posada nauczyciela kierującego 2-klasowej szkoły w Myszkowie. Język wykładowy ruski. Budynek szkolny murowany mieszkalny, budynki gospodarskie i 2 morgi pola.

Pierwszeństwo zastrzega się przy równej kwalifikacji kandydatom z egzaminem wydziałowym z którejkolwiek grupy.

Termin wnoszenia podań o posady objęte powyższym konkursem oznacza się do 15 lipca 1923.

W powięcie Tarnobrzeskim jest kilka wolnych posad nauczycielskich w szkołach z językiem wykładowym polskim.

W Stryju będzie wolnych kilka posad nauczycieli szkół powszechnych. Pierwszeństwo mają nauczyciele z egzaminem wydziałowym. Podania należy wnosić zaraz wprost do Rady szkolnej powiatowej w Stryju.

Termin wnoszenia podań o posady w szkołach powszechnych ogłoszone w Nr. 3 Dziennika urzędowego z dnia 3 kwietnia 1923 upływa z końcem czerwca 1923.

Rozporządzenie Ministerstwa Skarbu z dnia 4 marca 1919 r. l. 7566/1022 w sprawie ubezpieczenia budynków szkolnych od ognia.

Ubezpieczenie budynków państwowych, czy to w formie tworzenia funduszu amortyzacyjnego, czy przez ubezpieczenie w zakładzie ubezpieczeniowym państwowym jest zbyteczne. Państwo jest największem przedsiębiorstwem ubezpieczeniowem ubezpiecza wszystko samo u siebie, potrzebne zaś kapitały na restytucje zniszczonych pożarem objektów wnosi do pozycji budżetowej na inwestycje etc. Tworzenie specjalnej organizacji ubezpieczeniowej, pociągającej za sobą znaczne koszta i gromadzącej kapitały martwe w czasach zwykłych jest do pewnego stopnia zbytkownem przedsiębiorstwem dla Państwa, w czasach zaś obecnych przy organizacji ogólnej Państwa i trudnościach finansowych wprost niemożebnem.

Rozporządzenie Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dnia 23 maja 1919 l. 1077 w tej samej sprawie.

Gmachy rządowe i inne budowle kosztem Skarbu Państwa wzniesione nie podlegają ubezpieczeniu od ognia Jeżeli zaś są wydzierżawione lub użytkowane przez osoby czy instytucje prywatne, powinny być obowiązkowo ubezpieczone przez te osoby lub instytucje w całkowitej szacunkowej wartości. W policach ubezpieczeniowych powinno być zaznaczone, że gmach stanowi własność państwa, a police powinny być złożone w miejscowym Zarządzie Dóbr Państwowych.

Co się tyczy niezapłaconych w b. roku rat ubezpieczeniowych, to winny one być przez Okręgowy Zarząd Dóbr państwowych opłacone z tem, że będą z czasem pobrane od osób i instytucyj obowiązanych do płacenia.

L. 1070/pr. Gdyby która Dyrekcja posiadała policę ubezpieczeniową i opłacała premie należy zaraz donieść o tem Kuratorjum O. S. L. celem dalszego zarządzenia.

We Lwowie dnia 7 kwietnia 1923.

Kurator:
w z. *Gayczak.*

Wyjaśnienia do ustawy emerytalnej.

1) Wskutek wyjaśnienia, udzielonego przez Ministerstwo Skarbu w porozumieniu z Prezydjum Rady Ministrów, Ministerstwo W. R. i O. P. reskryptem

z dnia 25 kwietnia 1923 l. 3331/F podało do wiadomości, że na podstawie przedostatniego ustępu art. 34 ustawy emerytalnej z dnia 28 lipca 1921 r. (Dz. Ust. Nr. 70, poz. 466) zezwolone zostało pobieranie pensji sierocej do ukończenia studjów, nie dłużej jednak jak do ukończenia 24 lat życia, w tym tylko wypadku, gdy sierota odbywa studja w szkołach państwowych lub prywatnych posiadających prawo publiczności i to tylko wówczas jeśli odbywa studja w charakterze rzeczywistego ucznia względnie słuchacza.

2) Według ustępu 1 art. 4 ustawy emerytalnej funkcjonarjuszowi państwowemu, który stał się niezdolnym do służby wskutek paraliżu, utraty wzroku, pomieszania zmysłów lub gruźlicy, dolicza się przy wymiarze uposażenia emerytalnego, w granicach art. 14 tejże ustawy, dziesięć lat do czasu służby podlegającemu normalnemu zaliczeniu do wysługi emerytalnej.

Na skutek wyjaśnienia Ministerstwa Skarbu Ministerstwo W. R. i O. P. reskryptem z dnia 28 kwietnia 1923 l. 3525/F oznajmiło, że doliczenie dziesięciu lat może nastąpić tylko w przypadku przeniesienia na emeryturę funkcjonarjusza państwowego wskutek niezdolności do dalszej służby z powodu jednej z chorób wymienionych w tym artykule, natomiast nie należy doliczać 10 lat przy wymiarze pensji wdowiej, względniej sierocej gdy funkcjonarjusz państwowy zmarł w czynnej służbie wskutek jednej z chorób, wymienionych w art. 4 ust. 1.

Doliczenie lat do wysługi emerytalnej zmarłego funkcjonarjusza może nastąpić przy wymiarze pensji wdowiej i sierocej na podstawie art. 27 ustawy emerytalnej w razie śmierci funkcjonarjusza państwowego tylko w przypadku wymienionym ustępie 2 art 4 ustawy emerytalnej, a w razie okoliczności zasługujących na szczególne uwzględnienie w przypadkach określonych ustępem 3 art. 4 tejże ustawy.

3) W kwestji interpretacji art. 5 ustawy emerytalnej Ministerstwo Skarbu reskryptem z dnia 11 kwietnia 1923 l. 4469/Em. zmieniło częściowo swój okólnik z dnia 28 października 1922 l. 9372 ogłoszony w Dzienniku urzędowym Kuratorjum z roku 1922 na str. 492, mianowicie ustępy 1, 2 i 3 otrzymują następujące brzmienie:

U s t ę p 1. W kwestji interpretacji art. 5 ustawy emerytalnej z dnia 29 lipca 1921 r. (Dz. Ust. Nr. 70) Ministerstwo Skarbu wyjaśnia, co następuje: art. 5 odnosi się do mianowanych na stałe funkcjonarjuszów wymienionych w art. 2 Ustawy emerytalnej a to w wypadku trwałej niezdolności do służby stwierdzonej orzeczeniem lekarza rządowego lub przekroczenia przez odnośnego funkcjonarjusza 60 lat życia, art. 6 punkt b), względnie art. 7 punkt a) ustawy emerytalnej.

U s t ę p 2. Postanowienia tego art. mają również zastosowanie do wszystkich mianowanych na stałe funkcjonarjuszów państwowych, zwolnionych w czasie od wejścia w życie Ustawy emerytalnej t. j. od dnia 1 października 1921 r. do dnia 31 marca 1922 r. t. j. do wejścia w życie Ustawy o państwowej służbie cywilnej.

U s t ę p 3. Po tym terminie artykuł ten stosować należy wyłącznie do tych funkcjonarjuszy, którzy nie podlegają ustawie o państwowej służbie cywilnej nabyli natomiast prawa nieusuwalności zgodnie z postanowieniami art. 24 Tymczasowych Przepisów Służbowych, względnie byli na ziemiach b. zaboru rosyjskiego etatowymi funkcjonarjuszami państwowymi. Funkcjonarjusze państwowi, podlegający Ustawie z dnia 17 lutego 1922 r. zwalniani być winni na zasadzie art. 116 tej Ustawy, funkcjonarjusze zaś tej Ustawie niepodlegający, o ile nie nabyli prawa nieusuwalności, winni być zwalniani przy zastosowaniu przepisów art. 45 Tymczasowych Przepisów Służbowych, względnie w myśl odnośnych dzielnicowych przepisów, obowiązujących w danym dziale służbowym. Pozostała treść okólnika pozostaje bez zmiany.

Drugi kurs metodyczny dla inspektorów szkolnych.

Dla inspektorów szkolnych i zastępców, którzy nie mogli wziąć udziału na pierwszym kursie metodycznym, urządzonym w grudniu 1922, Kuratorjum O. S. L. zorganizowało drugi kurs w czasie od 5 do 17 marca 1923.

Kierując się tą samą myślą przewodnią, która przyświecała Kuratorjum przy organizowaniu kursu pierwszego, nie wprowadzono żadnych zasadniczych zmian w programie; drobne odchylenia od programu grudniowego były raczej natury technicznej, dyktowane życzeniami uczestników zjazdu.

Uwzględniono przeto głównie metodykę przedmiotów, do których dawniej za rządów zaborczych nie przykładano większego znaczenia lub nawet wcale ich nie uczono w szkole powszechnej, albo uczono inaczej, niż żądają obecne programy. Stąd też w godzinach porannych przysłuchiwano się lekcjom po różnych szkołach powszechnych i średnich, a po popołudniu omawiano zaobserwowane metody na lekcjach, oraz przysłuchiwano się wykładom teoretycznym i ćwiczeniom praktycznym, mającym na celu pogłęgienie zdobytej dawnej wiedzy. Liczba uczestników wynosiła 24 osób.

Zjazdy inspektorów szkolnych.

Dnia 2 lutego 1923 odbył się zjazd inspektorów szkolnych rejonu Lwowskiego, z województw: Lwowskiego, Stanisławowskiego i Tarnopolskiego.

Na porządku dziennym zjazdu były następujące sprawy:

1. Odczytanie protokołu z podrzedniego zjazdu; 2. Sprawozdanie A. Wanczury z czynności Zarządu Głównego w Warszawie; 3. Sprawa wakacyjnego zjazdu naukowego w Wejherowie; 4. Sprawa kursu metodycznego we Lwowie; 5. Wnioski i interpelacje.

Dnia 24 lutego 1923 odbył się w Stanisławowie wojewódzki zjazd inspektorów sskolnych.

Na porządku dziennym tego zjazdu były następujące sprawy:

1. Odczytanie protokołu; 2. Metodyczne przeprowadzenie lekcji z przyrody w klasie III „Badanie kiełkujących nasion“; 3. Dyskusja nad powyższą

lekcją przykładową; 4. Omówienie braków w administracji szkolnej i sposobu zaradzenia złemu; 5. Sprawy bieżące i wnioski.

Opłaty stemplowe od umów władz państwowych z pracownikami kontraktowymi.

L. 904/pr. Ministerstwo Skarbu reskryptem z dnia 25 listopada 1922 l. 4608 oznajmiło, że umowy zawierane przez urzędy i władze państwowe z pracownikami kontraktowymi na obszarze b. zaboru austrjackiego podlegają jednorazowej opłacie stemplowej według skali III (Dz. Urz. Kuratorjum z 1920 str. 146) od trzykrotnego iloczynu rocznego wynagrodzenia (wedle poz. 408/a austrjackiej ustawy z dnia 13 grudnia 1862 r. Nr. 89 Dz. u. p. oraz § 16/a austryjackiej ustawy z dnia 9 lutego 1850 Nr. 50 Dz. u. p.), przyczem się nadmienia, że w myśl uwagi 2 do wspomnianej pozycji taryfy 40 litera a) opłata ta może być uiszczona o 12 równych ratach miesięcznych.

Przez „wynagrodzenie“ rozumieć należy nietylko wypłacanie wynagrodzenia w pieniądzach, lecz także dodatki w naturze. Jeśli umowa określa wynagrodzenie nie cyfrowe w pieniądzach, lecz według stopnia służbowego, opłatę stemplową oblicza się od sumy ustalonej na podstawie wynagrodzenia, przysługującego wedle norm obowiązujących w chwili zawarcia umowy.

W razie zmiany w uposażeniu, a w szczególności, gdy urzędnik od tego samego nadającego posadę, albo tegoż prawnego następcy otrzymuje inną tak samo albo wyżej dotowaną posadę, należy w pierwszym wypadku zapłacić tylko stałą należytość stemplową w kwocie 20 Mk, od każdego arkusza, w drugim zaś należytość tylko od nadwyżki płacy. W tym ostatnim wypadku należy jednak udowodnić, że uiszczono należytość od poprzednio uzyskanych poborów (uwaga 3 poz. taryfy 40 ustawy należytościowej z dnia 13 grudnia 1862 Dz. u. p. Nr. 89.

Jeśli umowę zawarto na czas ściśle określony, opłatę stemplową należy obliczać od sumy wynagrodzenia za cały umówiony czas trwania umowy, jeżeli umowa o najem usług ma trwać nie dłużej niż dziesięć lat. Jeżeli zaś czas trwania umowy określony jest na lat dziesięć lub dłużej, natenczas podstawę wymiaru stanowi dziesięciokrotny iloczyn rocznego wynagrodzenia (§ 16 a i b. ust. z dnia 9 lutego 1859 Dz. p. p. austr. Nr. 50).

Z Kuratorjum O. S. L.

We Lwowie dnia 21 marca 1923.

Odezwa w sprawie Obchodu jubileuszowego Komisji Edukacyjnej.

Nawiązując do odezwy, ogłoszonej w Nr. 3 Dz. Urz. K. O. S. L. zwraca się podpisany Zarząd Sekcji Szkolnej tą drogą do wszystkich Zarządów i Dyrekcyj szkół średnich i powszechnych tudzież seminarjów nauczycielskich oraz do Rad szkolnych powiatowych na terenie Kuratorjum O. S. L. z apelem o obmyślenie i przygotowanie już obecnie odpowiedniego programu obchodowego.

W tym celu winny zarządy zakładów naukowych w danej miejscowości porozumieć się bezzwłocznie ze sobą, ułożyć program i zawiadomić o nim Sekcję Szkolną (Dr. M. Janelli, Lwów Kuratorjum O. S. L.). Uroczystość winna odbyć się w dniu 19 października 1923, a na wypadek niemożności w jednym z najbliższych dni przed tym terminem lub po nim, w każdym razie równocześnie we wszystkich szkołach danej miejscowości. Po wspólnem nabożeństwie powinny odbywać się obchody szkolne wedle przygotowanego programu, którego głównym punktem będzie zaznajomienie młodzieży ze znaczeniem Komisji Edukacji Narodowej i wielkiego reformatora szkoły polskiej.

W szkole powszechnej uczyni to nauczyciel, w szkołach średnich i w seminarjach nauczycielskich mogą się tego podjąć, pod kierunkiem nauczycieli, także starsi uczniowie. Zależnie od warunków miejscowych urozmaicić można program wystawą szkolną, produkcjami muzykalno-wokalnemi, deklamacjami, ćwiczeniami skautów, upamiętnić zasadzeniem drzewa pamiątkowego, urządzeniem specjalnego kursu dla dorosłych i t. p. Rzeczą też Komitetu miejscowego będzie rozgraniczenie programu uroczystości ściśle szkolnej od programu obchodu ogólnego dla dorosłych, jak zebranie, wieczorek, odczyt, przedstawienie i t. p.

Zarząd Sekcji wyraża nadzieję, że apel jej znajdzie chętny odgłos w całej wchodniej połaci kraju i że obchód wypadnie tak, jak przystało na wielkie święto oświaty kulturalnego narodu.

We Lwowie dnia 10 kwietnia 1923.

Za Zarząd Sekcji Szkolnej:

K. Bruchnalski. *Dr. M. Janelli.*

Występowanie nauczycielstwa w obronie inspektorów szkolnych.

L. 9923/I/N. Ministerstwo W. R. i O. P. oznajmiło reskryptem z dnia 26 marca 1923 l. 4212/I co następuje:

Zdarzyły się wypadki, że z okazji zarządzonych przez Ministerstwo W. R. i O. P. zmian personalnych na stanowiskach inspektorów szkolnych nauczycielstwo publicznych szkół powszechnych w niektórych powiatach występowało do Kuratorjów i Ministerstwa z podaniami, mającemi na celu rzekomą obronę tych inspektorów przed służbowemi zarządzeniami Ministerstwa.

Popieranie przez nauczycielstwo osobistych spraw urzędników administracji szkolnej i zwracanie się z tem do władz II i III instancji, pomimo, iż może być uważane za wyraz sympatji nauczycielstwa do swych najbliższych zwierzchników, musi jednakże z natury rzeczy, często wprost nieświadomie, wypaczać normalny stosunek służbowy między władzami szkolnemi a nauczycielstwem i z tego powodu nie powinno mieć miejsca.

Zawiadamiając o tem Kuratorjum poleca Inspektorom szkolnym, aby w danym razie oddziaływali na nauczycielstwo w tym duchu, by zaniechało wszelkich wystąpień tego rodzaju do władz szkolnych.

Z Kuratorjum O. S. L.

We Lwowie dnia 27 kwietnia 1923.

Wynagrodzenie nauczycieli szkół ćwiczeń za pełnienie obowiązków opiekunów klasowych.

L. 2117/I/S. Ministerstwo W. R. i O. P. reskryptem z dnia 8 marca 1923 l. 2700/I z roku 1922 wyjaśniło w sprawie przyznawania nauczycielom szkół ćwiczeń remuneracji za wychowawstwo w klasach tych szkół, co następuje:

Nauczyciele szkół ćwiczeń przy seminarjach nauczycielskich pod względem wynagrodzenia są objęci ustawą z dnia 13 lipca 1920 r., noszącą pełny tytuł: „Ustawa z dnia 13 lipca 1920 r. o uposażeniu nauczycieli i dyrektorów państwowych szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich i preparand oraz wizytatorów szkół„ (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 65 z dnia 31 lipca 1920 r. poz. 433). Mimo braku wymienienia nauczycieli szkół ćwiczeń w tytule tej ustawy nie można mieć pod tym względem żadnych uzasadnionych wątpliwości, gdyż art. 8 i 11 wyraźnie tych nauczycieli wymieniają.

Ponieważ więc wszędzie tam, gdzie w ustawie wymieniony jest wyraz nauczyciel (bez żadnych bliższych określeń), przez pojęcie to rozumieć należy i nauczyciela szkoły ćwiczeń, niema żadnej podstawy prawnej do interpretowania ostatniego ustępu art. 9 w ten sposób, że nie dotyczy on nauczycieli szkół ćwiczeń. Analogja z nauczycielami szkół powszechnych prawnie zastosowana być tu nie może, ponieważ nauczyciele ci są wynagradzani według zasad innej ustawy.

Z Kuratorjum O. S. L.

We Lwowie dnia 26 marca 1923.

Fałszowanie świadectw.

L. 2038/I/S. Doszło do wiadomości Ministerstwa, że nieznani fałszerze dokumentów podrabiają świadectwa Państwowego seminarjum nauczycielskiego męskiego w Jędrzejowie, mianowicie świadectwa dojrzałości, świadectwa roczne i półroczne oraz świadectwa odejścia, za pomocą fałszywych pieczęci, fałszywych blankietów oraz fałszywych podpisów Dyrekcji i Rady Pedagogicznej.

Wobec tego poleca się, aby pp. inspektorowie szkolni, zatrudniający lub powołujący nauczycieli na podstawie świadectw dojrzałości Państwowego seminarjum nauczycielskiego w Jędrzejowie w y d a n y c h p o 1916 r. oraz Dyrekcje seminarjów nauczycielskich państwowych i prywatnych, które przyjęły lub przyjąć zamierzają b. uczniów pomienionego seminarjum na zasadzie świadectw, wydanych po 1916 roku, nadesłały bezpośrednio pod adresem Dyrekcji seminarjum w Jędrzejowie odpisy tych dokumentów celem sprawdzenia ich autentyczności, oraz aby nadal inspektorowie i Dyrekcje stosowały aż do odwołania przepisy niniejszego zarządzenia.

Zauważa się też, że taki sam komunikat ogłasza Ministerstwo W. R. i O. P. w Dz. Urz. Nr. 2 o sfałszowanych świadectwach prywatnego gimnazjum w Lubartowie, wydanych rzekomo w latach 1920—1922.

Z Kuratorjum O. S. L.

We Lwowie dnia 26 marca 1923.

Kradzież pieczęci gimnazjum państwowego męskiego w Grodnie.

Ministerstwo W. R. i O. P. w komunikacie ogłoszonym w Dz. Urz. Nr. 5 zwraca uwagę na skradzioną pieczęć urzędową państwowego gimnazjum męskiego w Grodnie. Należy przeto w danym razie pilnie badać świadectwa i poświadczenia z pieczęcią tego zakładu.

Unieważnione legitymacje kolejowe.

Ireny Hornickiej, nauczycielki 2-klasowej szkoły powszechnej w Szkle (Jaworów) Nr. 759; Aleksego Turki i Marji Turkowej, nauczycieli szkoły powszechnej w Zawadowie (Jaworów) Nr. 74 i 109; Janiny Słoniewskiej, nauczycielki szkoły powszechnej w Gajach (Lwów); Stanisławy Wowkowówny, nauczycielki szkoły powszechnej w Mikłaszowie (Lwów) Nr. 14544; Janiny Olejowskiej, nauczycielki szkoły powszechnej w Hodowicy (Lwów).

Poradnia bibljograficzna.

L. 455/pr. „Książnica Polska“ Towarzystwo Nauczycieli szkół średnich i wyższych we Lwowie, Oddział w Warszawie, ul. Nowy Świat l. 59, chcąc zaradzić brakowi spisu książek, nadających się do bibjotek szkolnych, nauczycielskich, uczniowskich, lub też dla samouków, uruchomiła poradnię bibljograficzną przy Książnicy Polskiej w Warszawie. której zadaniem jest dostarczenie na żądanie zestawień książek do bibljotek szkolnych lub też bibjotek dla samouków.

O tem zawiadamia się interesowanych na prośbę tego Towarzystwa z tem, że Kuratorjum zamierza niebawem podjąć sprawę bibljotek szkolnych i w tym celu chętnie skorzysta z ofiarowanej współpracy na tem polu przez Książnicę Polską.

Z Kuratorjum O. S. L.

We Lwowie dnia 28 marca 1923.

Uprawnienie kursów dokształcających T. S. L. w roku 1920 21 we Lwowie.

Według komunikatu, umieszczonego w Dz. Urz. Nr. 5 Ministerstwa W. R. i O. P. ukończenie 10-miesięcznych kursów dokształcających, organizowanych we Lwowie w roku 1920/21 przez T. S. L. należy uznać za równoznaczne ze złożeniem częściowego egzaminu dla czynnych a niekwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych z grupy przedmiotów pedagogicznych.

Miesięcznik „Wychowanie fizyczne“.

Ministerstwo W. R. i O. P. (Wydział Higjeny Szkolnej) reskryptem z dnia 3 kwietnia 1923 l. 362 H podało do wiadomości, że zaprenumerowało z wła-

snych funduszów na rok 1923 dla wszystkich państwowych seminarjów nauczycielskich i ochroniarskich miesięcznik „Wychowanie fizyczne“, o czem się Dyrekcje (Kierownictwa) tych zakładów zawiadamia.

Zwinięcie Kas skarbowych.

Rozporządzeniem Ministra Skarbu z dnia 24 lutego 1923 (Dz. Urz. Rz. P. Nr. 30/184) z dniem 1 kwietnia 1923 zostały zwinięte Kasy skarbowe w Haliczu, Cieszanowie, Bełzie i Busku. Agendy tych kas przechodzą na kasy skarbowe, istniejące w siedzibie właściwego inspektoratu skarbowego.

Podwyższenie djet.

L. 963/pr. Rada Ministrów uchwaliła w dniu 7 marca 1923 podwyższyć z ważnością od dnia 1 marca 1923 normalne djety dzienne określone w art. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 lutego 1923 (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 15, poz. 100, Dziennik Urzędowy Kuratorjum O. S. L. Nr. 3. do następującej wysokości :

dla urzędników I st. służb. na	2.224	Mk,
„ „ II, III i IV st. sł. na	1.768	„
„ „ V „ „ „	1.584	„
„ „ VI „ „ „	1.336	„
„ „ VII „ „ „	1.144	„
„ „ VIII i IX „ „ „	888	„
„ „ X, XI i XII „ „ „	760	„

Dla funkcjonarjuszów niższych od 1 do 4 stopnia płacy na 456 Mk, od 5 do 9 stopnia płacy, tudzież dla pomocników kancelaryjnych na 576 Mk.

Z Kuratorjum O. S. L.

We Lwowie dnia 28 marca 1923.

Legitymacje kolejowe.

L. 8030/IL. Ministerstwo W. R. i O. P. w Warszawie reskryptem z dnia 8 marca 1923 l. 1556/I oznajmiło Kuratorjum O. S. L., że tymczasowi nauczyciele szkół powszechnych mają prawo korzystania z 50% zniżki na kolejach państwowych na podstawie legitymacyj służbowych, wydawanych według wzoru ustalonego okólnikami Prezydjum Rady Ministrów z dnia 11 grudnia 1919 l. 14824 i 30 lipca 1920 l. 14753.

Równocześnie zawiadomiło Ministerstwo, że za funkcjonarjuszy mianowanych do odwołania oraz praktykantów należy przy wydawaniu legitymacyj służbowych uważać tych nauczycieli szkół powszechnych, którzy otrzymali posady na podstawie rozporządzenia Ministerstwa z dnia 11 listopada 1922 l. 24759/I (Dziennik Urzędowy Kuratorjum O. S. L. Nr. 1 z r. 1923).

Z Kuratorjum O. S. L.

We Lwowie dnia 4 kwietnia 1923.

Ważność świadectw kursów slöjdu.

L. 2116/S. Ministerstwo W. R. i O. P. reskryptem z dnia 8 lutego 1923 l. 1505/I wyjaśnia, że w myśl punktu 1 art. 5 Ustawy z dnia 26 września 1922 r. (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 90, poz. 828 Dz. Urz. Kuratorjum O. S. L. Nr. 14) oraz § 6. Rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 23 stycznia 1923 l. 763/D/II (Dz. Urz. Min. l. 2/103 poz. 10, Dz. Urz. K. O. S. L. Nr. 3) świadectwa z ukończenia państwowych Kursów Slöjdu w Krakowie i Warszawie dają uprawnienie do nauczania slöjdu w seminarjach i szkołach średnich jedynie wtedy gdy zostały wydane przed dniem wejścia w życie wymienionej Ustawy, t. j. przed dniem 25 października 1922.

Od roku szkolnego 1922/23 świadectwa ukończenia Kursów Robót Ręcznych w Warszawie i w Krakowie nie dają więc uprawnienia do nauczania robót ręcznych w seminarjach i szkołach średnich.

Z Kuratorjum O. S. L.

We Lwowie dnia 7 kwietnia 1923.

Terminy ustnych egzaminów dojrzałości w gimnazjach.

1. a) Państwowe gimnazja męskie: Brody 4 czerwca, Brzeżany oddz. polskie 29 maja, oddz. ruskie 4 czerwca, Buczacz 15 czerwca, Czortków 18 czerwca, Drohobycz 4 czerwca, Gródek Jagielloński 1 czerwca, Jarosław I 12 czerwca, Jarosław II 15 czerwca, Jaworów 11 czerwca, Kamionka Strumiłowa 1 czerwca, Kołomyja 4 czerwca, Kołomyja z jęz. wykł. ruskim 4 czerwca, Krosno 30 maja, Lwów I 28 maja, Lwów II 11 czerwca, Lwów III 22 maja, Lwów IV 25 maja, Lwów V 11 czerwca, Lwów VI 11 czerwca, Lwów VII 22 maja, Lwów VIII 24 maja, Lwów IX 4 czerwca, Lwów X 29 maja, Lwów XI (zakł. główny) 4 czerwca, Lwów XI (oddz. równorzędne) 8 czerwca, Lwów z jęz. wykł. ruskim 29 maja, Lwów Filja z jęz. wykł. ruskim 22 maja, Leżajsk 22 maja, Łańcut 25 maja, Nisko 12 czerwca, Przemyśl I 11 czerwca, Przemyśl II 1 czerwca, Przemyśl z jęz. wykł. ruskim 22 maja, Rawa Ruska 22 maja, Rzeszów I 4 czerwca, Rzeszów II 23 maja, Sambor I 22 maja, Sambor II 22 maja, Sanok 11 czerwca, Śniatyn 29 maja, Sokal 13 czerwca, Stanisławów I 4 czerwca, Stanisławów II 6 czerwca, Stanisławów III 6 czerwca, Stanisławów z jęz. wykł. ruskim 22 maja, Stryj I 11 czerwca, Stryj II 4 czerwca, Stryj II oddz. ruskie 22 maja, Tarnobrzeg 15 czerwca, Tarnopol I 22 maja, Tarnopol II 22 maja, Tarnopol III 11 czerwca, Tarnopol z jęz. wykł. ruskim 4 czerwca, Tłumacz 11 czerwca, Trembowla 22 czerwca, Złoczów 4 czerwca, Żółkiew 15 czerwca.

b) Lwów Szkoła kadecka 1 czerwca.

c) Lwów gimnazjum państwowe żeńskie im. król. Jadwigi: 22 maja,

2) Gimnazja prywatne; Borysław 22 czerwca, Chyrów męskie OO. Jezuitów 28 maja, Drohobycz żeńskie I 27 czerwca, Jarosław żeńskie 26 czerwca, Lwów żeńskie Goldblatt-Kamerling 25 czerwca, Lwów im. Jordana (Kistryna) 25 czerwca, Lwów żeńskie Olgi Żychowiczowej 25 czerwca, Lwów SS. Nazare-

tanek 27 czerwca, Lwów żeńskie Słowackiego 28 czerwca, Lwów Z. Strzałkowskiej 25 czerwca, Lwów Sacre-Coeur 23 czerwca, Lwów żeńskie ruskie SS. Bazyljanek 25 czerwca, Lwów żeńskie SS. Urszulanek 25 czerwca, Lwów żeńskie Frenklówny 30 czerwca, Lwów żyd. męskie klasyczne 25 czerwca, Lwów żyd. żeńskie 2 lipca, Lwów żyd. humanistyczne 25 czerwca, Przemyśl żeńskie Konopnickiej 28 czerwca, Przemyśl żeńskie PP. Benedyktynek 26 czerwca, Rzeszów żeńskie 25 czerwca, Sambor żeńskie 25 czerwca, Stanisławów żeńskie SS. Urszulanek 25 czerwca, Stanisławów im. Orzeszkowej 27 czerwca, Stryj żeńskie SS. Nazaretanek 25 czerwca, Stryj pr. gimn. żeńskie 26 czerwca, Tarnopol pryw. gimn. żeńskie 25 czerwca.

3) w liceach: Lwów O. Żychowiczówny 25 czerwca.

Terminy egzaminów dojrzałości w seminarjach nauczycielskich.

Dnia 7 maja: popr. w państw. męskiem w Sokalu; dnia 22 maja: w państwowem żeńsk. w Kołomyji; dnia 23 maja: w państw. żeńsk. we Lwowie; dnia 25 maja: popr. w państw. męsk. w Czortkowie; dnia 29 maja: popr. w państw. męsk. w Krośnie, Stanisławowie i Zaleszczykach tudzież na państw. kursach naucz. we Lwowie; dnia 1 czerwca: w pryw. rusk. w Jaworowie; dnia 4 czerwca: popr. w państw. męsk. we Lwowie; w państw. żeńsk. w Przemyślu, Brzeżanach i Stanisławowie; w seminarjum ochron. we Lwowie; w pryw. żeńsk. w Czortkowie; dnia 7 czerwca: w pryw. żeńsk. w Rzeszowie; dnia 11 czerwca: w państw. żeńsk. (filja) we Lwowie; popr. w państw. męsk. w Rudniku, Samborze i Tarnopolu; w państw. rusk. we Lwowie; w pryw. żeńsk. w Przemyślu; rusk. w Kołomyji i Stanisławowie; dnia 12 czerwca: w pryw. żeńsk. w Samborze; dnia 14 czerwca: w pryw. żeńsk. w Rzeszowie i Tarnopolu; dnia 15 czerwca: w państw. ruskiem w Przemyślu i w pryw. żeńsk. Łańcucie; dnia 16 czerwca: popr. w państw. męsk. w Rzeszowie; dnia 19 czerwca: w państw. żeńsk. w Jaworowie i w pryw. żeńsk. w Jarosławiu; dnia 20 czerwca: w pryw. żeńsk. w Stryju; dnia 21 czerwca: w pryw. żeńsk. p. Strzałkowskiej we Lwowie; dnia 26 czerwca: w pryw żeńsk. w Brodach.

Terminy egzaminów dojrzałości eksternistów.

Dnia 21 czerwca: w państw. męsk. w Tarnopolu; w państw. męsk. i żeńsk. w Stanisławowie; dnia 25 czerwca: w państw. męsk. w Samborze.

Wykaz składek.

Na pomnik ks. Józefa Poniatowskiego młodzież państwowego seminarjum nauczycielskiego w Tarnopolu złożyła 32.000 Mk.

Na dzieci wracające z Rosji szkoła powszechna w Rumnie (Rudki) złożyła 20.669 Mk.

Na Polski fundusz wojenny wdów i sierót nauczycielstwo szkół powszechnych w powiecie lwowskim złożyło 142.360 Mk. i 159.870 Mk.

Na „Dar dzieci dla dzieci“ T. S. L. nauczycielstwo i dziatwa szkolna w Twierdzy złożyła 2.718 Mk.

Na repatrjantów szkoła męska i żeńska w Sądowej Wiszni złożyły kwotę 86.465 Mk.

Na przytulisko dla starców i dzieci w Kołomyi uczenice szkoły powszechnej im. M. Konopnickiej w Kołomyi złożyły 20.000 Mk. a na Ochronkę polską na Kosaczowie w Kołomyi 31.080 Mk.

Na głodnych w Rosji złożyła szkoła żeńska im. Reja we Lwowie kwotę 10.000 Mk, na dzieci Sybiraków 11.115 Mk, na dom wycieczkowy w Krakowie 21.000 Mk.

Na internat dla dzieci Sybiraków uczniowie szkoły powszechnej męskiej im. Sobieskiego we Lwowie złożyli 4.792 Mk.

Ogłoszenia.

Rozporządzenia i okólniki Ministerstwa, których nieumieszczono w Dz. Urz. Kuratorjum O. S. L.

Rozporządzenie z dnia 5 lutego 1923 l. 1779/I (Dz. Urz. Min. Nr. 3) w sprawie regulaminu internatów utworzonych przy seminarjach nauczycielskich.

Okólnik z dnia 6 marca 1923 l. 3338/I (Dz. Urz. Nr. 5) w sprawie Studjum Pedagogicznego w Warszawie.

Okólnik z dnia 22 listopada 1922 l. 24579/I (Dz. Urz. Nr. 2) w sprawie przenoszenia się uczniów z jednego seminarjum nauczycielskiego do innego. W związku z tym okólnikiem Kuratorjum przypomina postanowienia analogiczne § 20 statutu organizacyjnego tut. seminarjów nauczycielskich, okólnika z dnia 30 czerwca 1922 l. 4368/I/S (Dz. Urz. Nr. 10 ustęp 11) i okólnika z dnia 25 lutego 1922 l. 2586/II w sprawie umieszczania klauzuli na świadectwach odejścia.

Rozporządzenie z dnia 22 lutego 1923 l. 3130/I (Dz. Urz. Nr. 4) w sprawie nauki w szkołach powszechnych, do których uczęszcza młodzież wyznania mojżeszowego.

Okólnik z dnia 29 grudnia 1922 l. 13624/I (Dz. Urz. Nr. 3) w sprawie § 3 art. 22 ustawy z dnia 27 maja 1919 roku o ustalaniu i wynagradzaniu nauczycieli publicznych szkół powszechnych (Dz. P. P. P. Nr. 44, poz 311).

L. 1504/III. Ministerstwo W. R. i O. P. reskryptem z dnia 12 marca 1923 l. 3755/23/D/III zawiadomiło, że na terenie podległym Kuratorjum O. S. L. uczniom następujących szkół zawodowych przysługuje aż do odwołania prawo do jednorocznej służby wojskowej:

1. Akademja Handlowa we Lwowie;
2. Państwowa Szkoła Przemysłowa we Lwowie, oddziały; a) mierniczy i b) drogowy;

3. Szkoła Handlowa Towarzystwa szkoły Handlowej we Lwowie;

4. Państwowa Szkoła Przemysłowa w Krakowie, oddziały: a) budowlany, b) mechaniczno-techniczny i c) mierniczy;

5. Akademja Handlowa w Krakowie;

6. Krajowa Szkoła Rolnicza w Czernichowie;

7. Państwowa Szkoła Przemysłu Artystycznego w Krakowie (tylko świadectwo ukończenia szkoły uprawnia do jednorocznej służby. Natomiast świadectwo ukończenia poszczególnych kursów, organizowanych przy szkole, prawa tego nie daje.

Z Kuratorjum O. S. L.

We Lwowie dnia 27 marca 1923.

L. 2555/IS. Kuratorjum O. S. L. rozsyła równocześnie z Dziennikiem Urzędowym Radzie szkolnej miejskiej we Lwowie, wszystkim Radom szkolnym powiatowym, Dyrekcjom państwowych seminarjów nauczycielskich żeńskich i męskich, państwowych Kursów nauczycielskich oraz Wyższych Kursów nauczycielskich we Lwowie programy nauki rysunków w szkołach powszechnych.

Rady szkolne prześlą zarządom szkół po jednym egzemplarzu programu zaś zarządom więcejklasowych szkół po 2 względnie więcej egzemplarzy. Dyrekcje seminarjów i kursów przechowują programy w bibljotekach szkolnych do użytku nauczycieli i kandydatów (tek) seminarjum. Zarządy szkół zapiszą je do inwentarza szkolnego. Zakłady prywatne, nauczycielstwo i inne osoby zainteresowanie mogą nabywać programy w „Książnicy polskiej“, Stowarzyszenia nauczycieli szkół wyższych w Warszawie, ul. Nowy Świat, we Lwowie, ul. Czarneckiego l. 12.

We Lwowie dnia 25 kwietnia 1923.,

L. 6466/I/S. Ludwik Cudziewicz, b. nauczyciel szkoły powszechnej w Zimnowodzie powiatu Sandomierskiego, został usunięty z zawodu nauczycielskiego przez Kuratorjum Okręgu Szkolnego Warszawskiego. Nauczycielowi temu zatem nie należy nadawać posady nauczycielskiej bez zezwolenia Kuratorjum.

L. 2905/I/L. Bez zezwolenia Kuratorjum nie należy nadawać posady nauczycielskiej Oldze z Jackowskich Kossakowej, emerytowanej nauczycielce szkoły powszechnej w Jasienicy Solnej pow. drohobyckiego.

Według komunikatów Dziennika Urzędowego Ministerstwa W. R. i O. P. wydaleni zostali:

1. Bronisław Wiaderski, uczeń państwowego seminarjum nauczycielskiego męskiego w Zduńskiej Woli za sfałszowanie świadectw szkolnych.

2. Józef Paluszkiewicz, uczeń kursu V państwowego seminarjum nauczycielskiego męskiego w Koźminie za przestępstwo kradzieży.

3. Antoni Jaskólski, 4. Antoni Pawlik, 5. Andrzej Chrzanowski, uczniowie państwowego seminarjum nauczycielskiego męskiego w Krzemieńcu za sfałszowanie świadectw szkolnych.

Rada szkolna powiatowa w Bohorodczanach wzywa p. Józefa Gołębiowskiego tymczasowego nauczyciela tutejszego powiatu aby do dnia 1 lipca zgłosił się do obowiązków służbowych; niezgłoszenie się jego będzie uważane za samowolne opuszczenie posady.

Omyłki druku w Nr 3 Dz. Urzędowego:

str.	wiersz		zamiast	ma być
131	4	z dołu	(ochrona ogródków dziecięcych)	(ochron, ogródków dziecięcych)
134	9	„	1901	1921
135	4	z góry	Pow. Szkoły Ludowej	Tow. Szkoły Ludowej
138	5	„	(0·48%)	(0·28%)
146	27	„	2000.247 sążni 72 arów 89 m²	2000.247 sążni kwad. czyli 72 arów 89 m²

Seminarja nauczycielskie.

(Ciąg dalszy).

20. A) Pomoce naukowe.

Uposażenie państwowych seminarjów nauczycielskich na terenie b. Galicji co do pomocy naukowych było niedostateczne jeszcze w czasach przedwojennych. Wojna zniszczyła w przeważnej części i to co było. Najwięcej ucierpiały pod tym względem seminarja nauczycielskie w województwie lwowskiem, stanisławowskiem i tarnopolskiem. Początkowe dotacje ze Skarbu Państwa, gdy agendy Wydziału Oświatowego Komitetu Rządzącego przejęło z końcem marca 1919 Ministerstwo W. R. i O. P. nie wystarczały na potrzeby rzeczowe tych zakładów.

Okólnikiem R. S. K. z 10/2 1920 l. 6711/III ex 1919 Dz. U. Nr. 3. na wniosek Dyrekcyj wprowadzono prowizorycznie pobieranie wpisowego po 10 K. w seminarjach nauczycielskich, na kursach Froebla, w szkołach ćwiczeń i ogródkach dziecięcych. Uzyskany dochód obracały Dyrekcje na zakup pomocy naukowych.

Ponieważ preliminarz budżetu na r. 1923 przewiduje znaczniejsze kwoty na pomoce naukowe K. O. S. L. zarządzeniem z dnia 17 listopada 1922 l. 7333/I S. Dz. U. Nr. 14 zniosło to wpisowe począwszy od 1 września 1922.

Dla ujednostajnienia akcji zaopatrywania się w pomoce naukowe, zarządziło K. O. S. L. reskryptem z 27 kwietnia 1922 l. 2272/I. S inwentaryzację tego, co zostało po wojnie, lustrację wszystkich gabinetów, i zajęło się od roku szkolnego 1921/22 samo częściowem zakupywaniem środków, oraz rozdzieleniem ich między poszczególne zakłady.

Ponieważ większość zakładów nic nie miała, akcją tą objęto wszystkie działy nauki, uwzględniając najpierw najpilniejsze potrzeby każdego seminarjum.

Sprawą bibljotek seminarjów zajął się wizytator szkół Mieczysław Piątkowski, zaś sprawą pomocy naukowych wizytator Mieczysław Wojkowski.

Kredyt przyzwolony na pomoce naukowe dla tut. seminarjów za r. 1922 10,450.000 Mk. został wyczerpany w zupełności.

Z kwoty tej zakupiono mikroskopy (23 sztuk), mapy, tablice i obrazy ścienne do przyrody, geografji i historji, globusy i atlasy geogr., liczydła dla szkół ćwiczeń, naczynia do nauki chemji, 1 latarnię projekcyjną (Tarnopol).

Do bibljotek uwzględniono książki zalecone w spisie Ministerstwa W. R. i O. P. z 13/5 1922 Nr. 13471/I. Oprócz tego zakupiono książki ruskie.

W styczniu 1923 utworzył Kurator O. S. L. osobny Komitet (Komitet Zakupu Pomocy Naukowych przy K. O. S. L.), który kcję pomocy naukowych prowadzi dalej programowo. W skład Komitetu — oprócz Kuratora — wchodzą: N czelnik Wydziału Ogólnego (Stanisław Gayczak), Naczelnik Wydziału Szkolnictwa Powszechnego (Dr. Stanisław Tynelski), Wizytator szkół (Mieczysław Wojkowski), Kierownik biura seminarjalnego (Kazimierz Kwieciński), Naczelnik Wydziału Finansowego K. O. S. L. (Franciszek Andraszek) — Reskr. K. O. S. L. z 29/I 1923 l. 328/pr.

Pomoce naukowe w seminarjach prywatnych przedstawiają się znacznie gorzej. Byt tych zakładów w większej części nie jest finansowo zapewniony. Dochód z opłat idzie na pokrycie honorarjów dla nauczycieli, kierowników i właścicieli. Na inwestycje nie starczy gotówki. Seminarja, posiadające własne pomieszczenie mają dostatecznie zaopatrzone gabinety, inne korzystają z pomocy naukowych szkół państwowych.

B. Pracownie i warsztaty szkolne.

Pracownie dla uczniów seminarjalnych są dopiero w rozwoju. Dla braku pomieszczenia i kredytów na urządzenie nie można było sprawy tej forsowniej przeprowadzić.

Wskazówki co do urządzenia pracowni podano okólnikiem z 6 września 1920 l. 725/pr. Dz. U. Nr. 13.

Z pracowniami łączą się warsztaty reparacyjne, preparowania i wypychania zwierząt. Warsztat naprawy i wyrobu przyrządów fizykalnych projektuje się w Seminarjum Męskiem w Samborze. Kurs wypychania zwierząt w Państwowych Kursach Nauczycielskich we Lwowie i w Seminarjum Nauczycielskiem w Rzeszowie, gdzie są fachowe siły.

21. Budżet Seminarjów państwowych.

Budżet na rok 1922 na utrzymanie państwowych seminarjów nauczycielskich, Państwowych Kursów Nauczycielskich, Seminarjum ochroniarskiego i szkół ćwiczeń obejmował następujące kwoty:

1.	Uposażenie nauczycieli, dyrektorów, lekarzy, sekretarzy itd.	187,035.000 Mk.
2.	Uposażenie funkcjonarjuszy niższych	18,265.000 „
3.	Dodatki za kierownictwo	5,020.600 „
4.	Zapomogi i remuneracje	2,094.000 „
5.	Umundurowanie	903.000 „
6.	Opłata do kas chorych	79.000 „
7.	Wynagrodzenie za nadliczbowe zajęcia	49,854.037 „
8.	Komorne	2,288.800 „
9.	Opał, światło i utrzymanie porządku	24,725.000 „
10.	Drobny remont, konserwacja i instalacja	7,550.000 „
11.	Zakup i naprawa inwentarza	8,650.000 „
12.	Wydatki biurowe	3,321.500 „
13.	Pomoce naukowe	10,450.000 „
14.	Podróże urzędowe, przesiedlenia	1,620.000 „
15.	Subwencje dla semin. prywatn.	5,700.000 „
16.	Subwencje dla internatów	3,650.000 „
17.	Stypendja	8,900.000 „
18.	Inne wydatki	570.000 „
	Razem	340,675.937 Mk.

Do kwot ad 1, 2, 3 należy doliczyć procentowe uzupełniające dodatki, przyznawane funkcjonarjuszom państwowym z miesiąca na miesiąc.

Na remont kapitalny państwowych budynków seminarjalnych w 1922 r. przyznano do dyspozycji Okręgowej Dyrekcji R. P. kredyt 30,000.000 Mp.

22. Budżet prywatnych seminarjów.

Budżetu prywatnych seminarjów nauczycielskich za rok 1922 ani preliminarza na 1923 K. O. S. L. nie zna dokładnie. Zakłady te w przeważnej części nie starały się w tym roku o zasiłki z funduszów państwowych, wobec czego nie przedkładały rachunków i sprawozdań gospodarczych.

Głównem źródłem ich dochodu są miesięczne opłaty za naukę, oraz wpisowe, opłata za zniszczenie, na gry i zabawy, na środki naukowe i t. d.

Opłata za naukę w seminarjach prywatnych O. S. L. wynosiła we wrześniu 1922 r. od 6 do 30 tysięcy Mp. miesięcznie, przeciętnie 18.000 Mp.

W tym czasie było w zakładach tych około 3.479 młodzieży. Odliczywszy 10% na uwolnienia, można przyjąć okrągło 3.000 uiszczających opłatę za naukę. Czyni to miesięcznie (wrzesień 1922) około 54,000.000 Mk., a rocznie (10 miesięcy) według ceny wrześniowej 1922 r. około 540,000.000 Mk.

Wysokość opłat w seminarjach prywatnych wzrasta co miesiąca.

Z kredytu (5,700.000 Mk.) przyzwolonego w roku budżetowym 1922 na zasiłki dla prywatnych seminarjów, otrzymały subwencję na wniesione prośby następujące zakłady: Brody pols., Czortków pols., Drohobycz pols., Jarosław pols., Jaworów SS. Bazyljanek ruskie, Brzozów pols., Przemyśl P. P. Benedyktynek pols., Sambor pols., Stryj pols., Trembowla pols., Złoczów pols., oraz Komitet odbudowy polskiego seminarjum żeńskiego w Jaworowie.

Przyznane subwencje mają służyć na zakupno pomocy naukowych. Seminarja prywatne ruskie o zasiłki nie prosiły. S. S. Bazylj nkom w Jaworowie przyznało subwencję Ministerstwo W. R. i O. P. przy sposobności starania się o upaństwowienie.

W niektórych seminarjach prywatnych objęli kierownictwo nauczyciele szkół państwowych za zniżką godzin w zakładzie macierzystym. (Jaworów rusk., Przemyśl P. P. Benedyktynek, Stanisławów rusk., Sambor rusk.).

23. Egzamin dojrzałości.

Egzaminy dojrzałości odbywały się w myśl zarządzenia b. Rskr. z dnia 16 kwietnia 1912 r. l. 5582 III odtąd co roku w dwóch terminach, w maju i czerwcu przed ferjami głównemi i w jesieni po ferjach.

W roku 1923 odbędą się te egzaminy tylko w terminie letnim.

Celem podniesienia poziomu tych egzaminów delegat Ministerstwa W. R. i O. P. rozporządzeniem z d. 1 czerwca 1920 r. l. 4470/III zniósł z końcem roku szkolnego 1919/20 wszystkie poprzednie rozporządzenia, wydane dla uczniów seminarjów w czasie od 1 sierpnia 1914, dotyczące tak zwanych wojennych egzaminów dojrzałości i egzaminów rocznych z poszczególnych klas.

Sam egzamin polecono przeprow dzać z całą ścisłością, szczególnie z prywatystami, których rokrocznie zgłasza się coraz więcej do egzaminu dojrzałości. Przepisy, dotyczące przypuszczania eksternistów do egzaminów dojrzałości w seminarjach nauczycielskich zatwierdziło Ministerstwo W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 2/1 1923 Nr. 24513/I z 1922 r. Ogłoszono je w Dz. U. K. O. S. L. Nr. 1 z 1923 r.

W myśl reskryptu Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 28/4 1920 Nr. 7826/I ogłoszonego okólnikiem b. Rskr. z 7 maja 1921 l. 3528/III Dz. U. Nr. 7, do egzaminu dojrzałości mogą być przypuszczeni ci eksterni(stki), którzy w danym roku kalendarzowym kończą 19 lat życia. Według statutu org. dyspenza taka dla eksternów była poprzednio wykluczona.

W y n i k

egzaminów dojrzałości w państwowych seminarjach nauczycielskich K. O. S. L. w roku 1921/22 (termin jesienny 1921, termin letni 1922).

L. p.	Seminarjum	Ogólna liczba kandydatów(tek), którzy przystąpili do egzaminu dojrzałości 1921/22					Ogólna liczba świadectw dojrzałości, wydanych 1921/22 r.					Liczba kandydatów, przeznaczonych do egzaminu poprawczego				
		publicznych		eksternistów		razem	publicznych		eksternistów		razem	publicznych		eksternistów		razem
		mężcz.	kobiet	mężcz.	kobiet		mężcz.	kobiet	mężcz.	kobiet		mężcz.	kobiet	mężcz.	kobiet	
1	Brzeżany ż.	—	28	—	8	36	—	28	—	6	34	—	—	—	1	1
2	Czortków m.	27	—	52	54	133	20	—	28	30	78	6	—	11	17	34
3	Jaworów ż.	—	13	—	4	17	—	13	—	4	17	—	—	—	—	—
4	Kołomyja ż.	—	79	—	5	84	—	59	—	4	63	—	14	—	—	14
5	Krosno m.	27	—	12	45	84	11	—	11	32	54	10	—	1	4	15
6	Lwów m.	49	—	71	32	152	32	—	28	13	73	15	—	13	13	41
7	Lwów ż.	—	80	—	112	192	—	57	—	50	107	—	15	—	25	40
8	Lwów r. koed.	3	38	133	122	296	2	34	79	85	200	1	4	26	24	55
9	Lwów P. K. N. koed.	17	7	—	—	24	13	6	—	—	19	4	1	—	—	5

10	Przemyśl żeńsk.	—	71	—	42	113	—	60	—	25	85	—	11	—	9	20
11	Przemyśl rusk. ż.	—	36	—	52	88	—	29	—	35	64	—	6	—	11	17
12	Rudnik m.	6	—	23	42	71	6	—	11	19	36	—	—	6	18	24
13	Rzeszów m.	16	—	6	18	40	7	—	3	2	12	4	—	1	2	7
14	Sambor m.	57	—	41	62	160	43	—	19	37	99	10	—	9	15	34
15	Sokal m.	9	—	41	51	101	6	—	16	23	45	3	—	11	18	32
16	Stanisławów *m.*	34	—	62	89	185	20	—	31	56	107	11	—	13	18	42
17	Stanisławów ż.	—	39	—	—	39	—	32	—	—	32	—	4	—	—	4
18	Tarnopol m.	18	—	82	63	163	16	—	55	39	110	2	—	21	11	34
19	Zaleszczyki koed.	16	28	3	—	47	11	24	1	—	36	5	3	2	—	10
	Razem .	279	419	526	801	2025	187	342	282	460	1271	71	58	114	186	429

Wynik

egzaminów dojrzałości w prywatnych seminarjach nauczycielskich z prawem publiczności w O. S. L. w roku szkolnym 1921/22 (termin jesienny 1921, termin letni 1922).

L. p.	Seminarjum	Ogólna ilość kandydatek, które przystąpiły do egzaminu dojrzałości 1921/22 r.	Zdało egzamin	Liczba kandyd. przeznaczonych do egzaminu poprawczego
1	Brody ż.	25	21	3
2	Czortków ż.	19	16	2
3	Jarosław ż.	17	9	6
4	Jaworów rusk. ż.	23	23	—
5	Kołomyja rusk. ż.	43	35	5
6	Lwów A. Rychnowskiej ż.	23	19	2
7	Lwów Z. Strzałkowskiej ż.	39	34	3
8	Łańcut ż.	36	34	2
9	Rzeszów ż.	41	32	7
10	Sambor ż.	45	39	6
11	Stanisławów ż.	54	45	6
12	Stryj ż.	29	28	1
13	Tarnopol ż.	54	40	8
	Razem .	448	375	51

W roku szkolnym 1921/22 zgłosiło się do egzaminu dojrzałości 2473 osób w tem 805 mężczyzn (32%) i 1668 kobiet (68%).

Świadectwo dojrzałości uzyskało na:

279 uczniów publicznych	187 — 67 %
867 uczenic „	717 — 83 %
526 eksternów	282 — 53 %
801 eksternistek	460 — 57 %
2473 osób	1646 — 66 %
Przeznaczono do egzaminu popraw. . . .	480 — 19 %
Reprobowano	347 — 15 %

Między reprobowanymi . . . 63 (21 m. + 42 k.) — 18 %
uczniów publicznych i 285 (130 m. + 155 k.) eksternów — 82 %
Do egzaminu poprawczego przeznaczono 180 (71 m. + 109 k.),
uczniów publicznych . . . . 37·5%
i 300 eksternów (114 m. + 186 k.) . . . . 62·5%

Ogólna liczba świadectw dojrzałości wydanych w roku szkolnym 1921/22 wynosiła 1646 sztuk.

Według sprawozdań Rsp. w czasie od 1/8 1921 — 1/12 1922 otrzymało posady tymczasowych nauczycieli w publicznych szkołach powszechnych okręgu na podstawie seminarjalnego świadectwa dojrzałości 1172 osób, z tego 327 mężczyzn i 845 kobiet. 142 mężczyzn (30%) i 332 kobiet (29%) posad nie otrzymało, względnie o takie posady nie ubiegało się.

Dla zdemobilizowanych żołnierzy W. P., b. uczniów seminarjów naucz. odbył się w roku szkolnym 1921/22 kurs roczny maturalny w państwowem Seminarjum Nauczycielskiem w Tarnopolu. Korzystało z niego 40 kandydatów, którzy przystąpili w terminie letnim 1922 r. w charakterze eksternów do egzaminu dojrzałości. Kurs ten zaszczycił swą obecnością Pan Minister W. R. i O. P. Maciej Rataj.

24. Nauka.

Nowe programy wprowadzone w seminarjach tutejszego okręgu stopniowo od 1 września 1920 r. są przedmiotem rozważań na konferencjach Rad Pedagogicznych każdego zakładu.

Programy te będzie można ocenić po wprowadzeniu ich na wszystkich kursach seminarjów.

Uwagi i spostrzeżenia co do nowych programów, wnioski omówione na konferencjach, mają Dyrekcje perjodycznie przedkładać Kuratorjum, które je zestawi, uzgodni, poczem prześle Ministerstwu W. R. i O. P. Sprawą tą zajmuje się wizytator szkół Mieczysław Piątkowski. Zarządzenia co do fachowej oceny programów tak pod względem dydaktycznym jak i wychowawczym podano okólnikami: z dnia 15/7 1921 l. 5573 III, 24/9 1921 l. 8067 III, 11/10 1921 l. 9629/III, 11/11 1921 l. 10251/III, 27/4 1922 l. 2317/I S., 31/5 1922 l. 3333/I S.

W roku szkolnym 1921/22 okręgowi wizytatorowie szkół przeprowadzili wizytację wszystkich państwowych seminarjów i 22 seminarjów prywatnych, razem 43 zakładów. Według ich sprawozdań stan nauki w tych zakładach przedstawiał się następująco:

w 12 seminarjach państwowych był dobry
„ 8 „ „ „ dostateczny
„ 1 „ „ „ niedostateczny
„ 5 „ prywatnych „ dobry
„ 12 „ „ „ dostateczny
„ 5 „ „ „ niedostateczny

Ogółem w 17 seminarjach stan nauki był dobry, w 20 dostateczny, a w 6 niedostateczny.

W szkołach ćwiczeń stan nauki był na ogół dobry.

Seminarja prywatne w Drohobyczu ż. pols., Przemyślu pols. m., Samborze ż. rus. i Stryju ż. rus. istnieją od roku szkolnego 1922/23 i dopiero w ciągu tego roku szkolnego zostaną zwizytowane.

Niedostateczny wynik nauki w jednem seminarjum państwowem tłumaczy się brakiem własnego pomieszczenia a stąd niemożliwością urządzenia nauki i należytego jej dopilnowania. W bieżącym roku stan ten już się poprawił.

Gorzej pod tym względem przedstawiają się seminarja prywatne, z których tylko 6 ma własne lokale.

Brak lokalu do nauki, brak własnych sił nauczycielskich a wreszcie niedostateczne uposażenie finansowe tych zakładów, muszą odbić się ujemnie na nauce.

Co do poziomu nauki wogóle najniżej stoją pierwsze kursy (klasy); przyczyna tkwi w niedostatecznem przygotowaniu młodzieży, szczególnie męskiej wstępującej do seminarjum.

Poza tem brak odpowiednio ukwalifikowanych nauczycieli seminarjów i podręczników nie pozwala na należyte rozwinięcie programowej nauki.

Sytuacja pod tym względem może się poprawić dopiero z biegiem czasu. Kuratorjum O. S. L. czyni usilne starania, aby niedomagania usuwać a szczególnie co do seminarjów państwowych sytuację zupełnie opanować.

Przedewszystkiem wprowadzono odpowiedne zmiany w programie nauki dla klas przygotowawczych i polecono te klasy specjalnej opiece dyrektorów. (Ok. 30/6 1922 l. 4368/I S. Dz. u. Nr. 10).

Egzaminy wstępne do klas przygotowawczych i na kursy pierwsze polecono przeprowadzać ściśle, ograniczając wymagania do rzeczy istotnych (Ok. 14/6 1920 l. 5051/III, 30/6 1922 l. 4368/I S. Dz. U. Nr. 10).

Zalecono dyrekcjom, aby do seminarjum nie przyjmowano kandydatów nieprzygotowanych należycie, lub nie nadających się do zawodu nauczycielskiego. (Ok. 30/6 1922 l. 4368/I S. Dz. U. Nr. 10).

Z uwagi na konieczność stworzenia w każdem seminarjum normalnych warunków pracy, Kuratorjum O. S. L. nie dopuszcza do przepełnienia klas poszczególnych i tworzenia oddziałów równorzędnych. W tym duchu wydano

zarządzenia okóln. z d. 30/6 1922 l. 4368/I S. Dz. U. Nr. 10, stosując postanowienia art. 7 Dekretu o kształceniu nauczycieli.

Celem powstrzymania wędrówki i próbowania szczęścia przypomniano przepisy normujące przenoszenie się uczniów bez należytego powodu z zakładu do zakładu (Ok. z 25/II 1921 l. 2586/II i 30/6 1922 l. 4368/I S. Dz. U. Nr. 10).

Co do uczniów, którzy przepadli przy egzaminie wstępnym na kurs I, względnie do klasy przygotowawczej, przypomniano, że uczniowie tacy nie mogą być przyjęci w innem seminarjum w tym samym roku szkolnym (Dz. U. Nr. 5 z 1922 r.).

W myśl rozporządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z 13/V 1922 l. 2/II zarządzono w seminarjach tutejszego okręgu skrócenie lekcyj do 45 minut (Ok. z 15/I 1921 l. 10716/III). Osiągnięto przez to jednolitość w tym kierunku we wszystkich zakładach i zmniejszono do pewnego stopnia przeciążenie młodzieży seminarjalnej.

Pozatem dąży Kuratorjum O. S. L. do tego, aby pomieszczenie seminarjów było odpowiednie, by młodzież miała podręczniki a seminarjum pomoce naukowe, by nauczyciele seminarjum mogli zapoznać się z najnowszemi zdobyczami nauki.

Aby podnieść stan nauki w seminarjach prywatnych poleciło Kuratorjum O. S. L. okólnikiem z d. 8 kwietnia 1921 r. l. 2841/III dyrektorom (kierownikom) tych zakładów przeprowadzać częściej hospitacje i podawać do wiadomości członków grona uwagi i spostrzeżenia o stanie nauki w poszczególnych klasach. Sprawę tę zaniedbano, mimo, że dla kierowania zakładem i nadzoru pedagogicznego otrzymują kierownicy zniżki godzin w swych zakładach naukowych macierzystych.

Okólnikiem z d. 15/4 1922 l. 2086/I S. zwrócono dyrekcjom seminarjów uwagę na ważność i znaczenie nauk pedagogicznych i na powierzanie tych nauk odpowiednim siłom nauczycielskim.

Dla wytworzenia większej wspólności między seminarjum a szkołą powszechną, dla omówienia nowych metod pracy i ich stosowania, dla wzajemnego informowania się o ruchu pedagogicznym, o prowadzeniu nauki, dla rozwiązywania pewnych zagadnień dydaktycznych zarządzono w myśl powyższego okólnika wspólne konferencje gron nauczycielskich seminarjów z gronami szkół powszechnych w danej miejscowości, oraz hospitacje i lekcje pokazowe.

Ruch w tym kierunku budzi się, niektóre seminarja wykazują pewną żywotność, lecz większość jeszcze mało sprawą się interesuje.

25. Wychowanie.

Rozporządzeniem z d. 28 maja 1919 l. 6267/II ustanowiło Ministerswo W. R. i O. P. w publicznych szkołach średnich instytucję osobno płatnych wychowawców (opiekunów klasowych).

Zarządzenie to obejmuje i serminarja nauczycielskie wraz ze szkołami ćwiczeń. Ma ono na celu pogłębienie i rozszerzenie akcji wychowania.

Okólnikiem z d. 15/II 1919 l. 382 pr. Dz. U. Nr. 11 ustanowiła b. Rskr. w tym celu osobny „Referat wychowawstwa i opieki nad młodzieżą“ i poruczyła go dla szkół męskich prof. Lesławowi Jaworskiemu a dla szkół żeńskich prof. Marji Jaworskiej.

W roku szkolnym 1920/21 referat ten zwinięto a jego prace przejęli poszczególni wizytatorowie szkół. Wskazówki i ogólne kierunki działania co do wychowawstwa podało Kur. O. S. L. okólnikiem z d. 10/I 1920 r. l. 188/pr. Dz. u. Nr. 4, 19/I 1921 l. 91/pr., 30 marca 1922 l. 3397/II, 16 listopada 1922 l. 7560/IS.

Celem zapobieżenia wciągnieniu młodzieży szkolnej w wir walk politycznych, przypomniano opiekunom klasowym obowiązek roztoczenia czujniejszej opieki i nadzoru nad życiem pozaszkolnem młodzieży. (Okóln. 24/40 1922 l. 2215/pr.

Ponieważ udział młodzieży w kwestach ulicznych, po domach prywatnych i lokalach publicznych, obok pewnych stron dodatnich przynosi bardzo wiele szkód wychowawczych, wydało Kuratorjum O. S. L. zakaz udziału młodzieży szkolnej w takich kwestach (okóln. 20/3 1920 l. 209/pr. Dz. u. Nr. 5).

Staraniem Komitetu rozrywek dla młodzieży wspólnie z Dyrekcją Teatrów miejskich we Lwowie zorganizowano w roku szk. 1921/22 i 1922/23 przedstawienia teatralne dla młodzieży szkolnej (okól. 6/10 1922 l. 1215/OP). — Sprawą sprzedaży biletów zajmuje się Wydział Oświaty Pozaszkolnej K. O. S. L. Przedstawienia odbywają się w soboty popołudniu. Młodzież polska lwowskich seminarjów korzysta bardzo licznie z tych rozrywek.

W roku 1922/23 seminarjalna młodzież ruska stroni od tych przedstawień. „Ukraiński Teatr niezależny“ ma dawać dla niej osobne przedstawienia co soboty popołudniu. Akcji tej nie zgłoszono dotychczas w Kuratorjum. Komitet rozrywek dla młodzieży prowadzi pozatem akcję celem stworzenia osobnego Kinoteatru dla młodzieży (okólnik z 23 stycznia 1923 l. 50/OP.).

Okólnikiem z dnia 26 stycznia 1921 l. 16183/III ex 20 przypomniano dyrekcjom seminarjów, że młodzież szkolna nie może należeć do żadnych stowarzyszeń z wyjątkiem organizacyj czysto szkolnych.

Okólnikiem z 31 marca 1921 l. 335/pr. Dz. U. Nr. 5 przedstawiono sprawę Polskiego Czerwonego Krzyża młodzieży, zaś okólnikiem z 28/I 1922 l. 182/pr. Dz. U. Nr. 2, zarządzenia w tej sprawie Ministerstwa W. R. i O. P. z 14/10 1921 l. 2102/S.

Akcja w toku. Seminarja we Lwowie i w Kołomyji wykazują w tym kierunku wielką ruchliwość. Zezwolono również na organizowanie grup Towarzystw Przyjaciół Francji (ok. 30/4 1922 l. 792/pr. Dz. U. Nr. 5).

W seminaryjnym kursie instruktorskim dla pracowników oświatowych we Lwowie, trwającym rok cały 1921/22 wzięło udział 150 kandydatów i kandydatek najwyższych klas lwowskich seminarjów nauczycielskich.

W kursie instruktorskim 3-dniowym dla pracowników oświatowych, który się odbył w czerwcu 1922 w Tarnopolu wzięło udział 45 abiturjentów państwowego Seminarjum w Tarnopolu.

Gminy szkolne wprowadzono w każdem niemal seminarjum, zostają one pod baczną uwagą opiekunów klasowych. Silniejsze jednak zainteresowanie wśród młodzieży budzą kooperatywy szkolne.

Szkolne kasy oszczędności upadły z wybuchem wojny, obecnie z powodu spadku wartości marki nie są aktualne.

26. Wychowanie fizyczne.

W sprawie wychowania fizycznego podano dyrekcjom do wiadomości (okóln. 17/I 1922 l. 855/pr.) zarządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z 18/4 1922 Nr. 34/II. Sprawą tą zajmuje się Biuro higjeny szkolnej K. O. S. L. którem kieruje wizytator okr. szkół Dr. med. i fil. Michał Kociuba.

Reskryptem z d. 13/11 1922 r. l. 1851/pr. powierzyło K. O. S. L. czasowo Marji Germanównie, nauczycielce Seminar. żeńskiego we Lwowie, czynności instruktorki ćwiczeń cielesnych i wychowania fizycznego oraz dozór metodycznej pracy nauczycielek gimnastyki i kierowniczek wychowania fizycznego w żeńskich szkołach powszechnych, średnich i seminarjach nauczycielskich.

Reskryptem z dnia 7 kwietnia 1923 Nr. 211/H aprobowało M. W. R. i O. P. przydzielenie M. Germanówny do biura higjeny szkolnej przy Kuratorjum w charakterze instruktorki ćwiczeń cielesnych w szkołach żeńskich a W. Świątkiewicza, w charakterze tymczasowo pełniącego obowiązki instruktora ćwiczeń cielesnych w szkołach męskich lwowskiego okręgu szkolnego.

Celem głównym instruktorów będzie dozór metodycznej pracy nauczycieli ćwiczeń cielesnych i kierowników wychowania fizycznego.

Ćwiczenia cielesne w myśl programów nauki zmierzają do osobistego usprawnienia uczniów i do „zdobycia umiejętności prowadzenia ćwiczeń cielesnych z młodzieżą szkół powszechnych". Cel wskazany programem wymaga, by dla tej nauki w każdym zakładzie były odpowiednie warunki. Niestety dotychczas tak nie jest.

Na 21 zakładów nauczycielskich w okręgu z początkiem roku 1922/23 niema ani jednego, któryby posiadał salę i boisko gimnastyczne, urządzone według wszelkich wymogów nowoczesnych.

Przyczyną tego jest nieodpowiednie pomieszczenie seminarjów, niedostateczne dotowanie finansowe, słabe zainteresowanie się społeczeństwa wychowaniem fizycznem i niedostateczna ilość fachowo ukwalifikowanych sił nauczycielskich.

Własne osobne sale gimnastyczne, lecz bez boisk posiadają następujące seminarja: Lwów, ż. (sala najlepiej urządzona), Przemyśl ż., Rzeszów m., Sambor m. (w odbudowie), Sokal m. (w odbudowie), Lwów ż. Strzałkowskiej.

Reszta zakładów korzysta z sal gimnastycznych innych szkół albo ze sal Towarzystw Sokolich. W 8 seminarjach państwowych są obecnie fachowe siły nauczycielskie wyłącznie do nauki gimnastyki. W innych seminarjach tak państwowych jak i prywatnych kierownictwo ćwiczeń cielesnych spoczywa w rękach bądź niefachowych, bądź też w rękach Towarzystw Sokolich. Towa-

rzystwa Sokole oddają wielką usługę sprawie wychowania fizycznego, jednak nie rozwiązują jej w sposób, jak tego programy wymagają. Nauka ta jest bardzo często jednostronna, krzepi wprawdzie młodzież seminarjalną, lecz nie przysposabia jej dostatecznie jako przyszłych nauczycieli zwłaszcza jeżeli chodzi o rozszerzenie systemu szwedzkiego lub o dostosowanie ćwiczeń do potrzeb małych dzieci i o przyswojenie zasad pedagogiki i dydaktyki ćwiczebnej.

Otwarcie studjum wychowania fizycznego na Uniwersytecie w Poznaniu i Państwowych Kursów wychowania fizycznego w Krakowie oraz urządzane tam corocznie kursy dla kandydatów na nauczycieli gimnastyki pozwalają mieć nadzieję, że brak nauczycieli gimnastyki będzie niebawem usunięty.

Na kurs roczny w Poznaniu wysłało K. O. S. L. w r. 1921/22 13 sił nauczycielskich (9 żeńsk. 4 męsk.) zaś w roku 1922/23 16 (7 żeńsk. i 9 męsk.).

Kolonji i półkolonji specjalnej dla młodzieży seminarjalnej niema. Korzysta ona przygodnie z takich instytucyj, utrzymywanych przez Towarzystwo Ochrony Młodzieży we Lwowie (T. O. M.) Zarząd Główny wschodnio-małopolskiego T. O. M. krząta się około stworzenia kolonji wakacyjnej dla dzieci pracowników państwowych. K. O. S. L. poparło akcję w okólniku z 5 kwietnia 1921 l. 115/pr. Dz. U. Nr. 5.

Koło Przyjaciół Harcerstwa w Sanoku podjęło myśl zbudowania wielkiej kolonji harcerskiej w Sanoku i w tym celu zbiera fundusze.

Myśl tę poparło K. O. S. L. gorąco w okólniku z dnia 10 lutego 1920 l. 1076/III Dz. U. Nr. 2.

Krajowy Związek Ochotniczych Straży Pożarnych zwrócił się do K. O. S. L. o zezwolenie kandydatom seminarjów na korzystanie z kursów pożarnictwa, urządzanych przez Związek. Zezwolenia udziela się w każdym poszczególnym wypadku. Przed wojną istniały w niektórych seminarjach oddziały straży pożarnej (Rudnik, Krosno, Sokal).

Wycieczki przed wojną prowadzone planowo, obecnie z powodu ogólnej drożyzny, szczególnie dłuższe i dalsze prawie niemożliwe. Wielką przeszkodą są tu noclegi. Mimo to urządziły wycieczki niektóre seminarja bez jakichkolwiek subsydjów (Lwów ż. do Wilna, Kołomyja ż. na Targi Wschodnie do Lwowa, Przemyśl ż. do Krakowa). Pozatem krótsze wycieczki zawsze się udają.

Okólnikiem z dnia 1 maja 1922 l. 807/pr. Dz. U. Nr. 6 i z 30/X. 1922 l. 1244/OP. Dz. U. Nr. 14 zachęciło K. O. S. L. dyrekcje seminarjów do zbierania składek na budowę domu wycieczkowego dla młodzieży szkolnej w Krakowie, z którego korzystałaby młodzież kresowa.

Okólnikiem z d. 30 września 1920 l. 803, Dz. U. Nr. 14 przedstawiono sprawę organizacyj harcerskich, a okólnikiem z 21 września 1921 l. 112/OP. Dz. U. Nr. 16 omówiono stosunek harcerstwa polskiego do szkoły i podano instrukcje i wskazówki. Z początkiem roku szkolnego 1922/23 zorganizowały drużyny harcerskie następujące Seminarja: Czortków m., Jarosław ż., Jaworów ż. Jaworów ż. rus., Krosno m., Kołomyja ż., Kołomyja ż. rus., Lwów rus., Lwów m., Lwów ż., Lwów filja ż., Rudnik m., Sambor ż., Sambor m., Sokal m., Trembowla ż. W Kołomyi (rus.) Jaworów (pol.) i Trembowli drużyny harcer-

skie złożone są z uczennic seminarjum i gimnazjum względnie szkół powszechnych.

W sprawie stosunku harcerstwa innych narodowości do szkoły opracowują się zarządzenia.

Udział kandydatów seminarjów naucz. w uczniowskim obozie wojskowym w czasie wakacji 1922 był bardzo słaby, ponieważ wiadomość o tem nie przyszła zawczasu do dyrekcyj seminarjów.

Stosując się do okólnika Ministerstwa W. R. i O. P. z 10.2 1922 l. 12/II, Dz. U. Nr. 6, i z 25 stycznia 1923 l. 43/H Dz. U. Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 1, w sprawie przysposobienia wojskowego młodzieży — K. O. S. L. wznowiło naukę strzelania jako przedmiotu nadobowiązkowego z rokiem szk. 1922/23. Wielką usługę w tym kierunku oddało Towarzystwo Zabaw Ruchowych we Lwowie, które przy współudziale D. O. K. VI zorganizowało tę naukę w formie kursu w lwowskich szkołach średnich i w męskiem seminarjum nauczycielskiem we Lwowie.

Okólnikiem z dnia 2 grudnia 1922 l. 2393/pr. i z 4 grudnia 1922 l. 2585/pr. K. O. S. L. zatwierdziło program tej nauki. Kurs ten odbywa się raz w tygodniu w gimnazjum XI przy ul. Szymonowiczów, bierze w nim udział 43 kandydatów seminarjum z kursu III i IV, których uznano za zdolnych do pobierania nauki strzelania.

Oddziałowym jest p. Franciszek Kapałka nauczyciel gimnastyki w Seminarjum męskiem, instruktorem zawodowy oficer W. P. p. Tracz, porucznik 40 p. p.

Dozór higjeniczno-lekarski.

Stan personalu seminarjów nauczycielskich, zatwierdzony reskryptem M. W. R. i O. P. z dnia 21/6 1921 Nr. 12271/DII na rok szkolny 1921/22, zezwalał zatrudnić w podówczas 18 państwowych seminarjach nauczycielskich okręgu 7 lekarzy szkolnych.

Reskryptem z dnia 27/1 1923 Nr 1391/I przyznało M. W. R. i O. P. dalszych 12 etatów lekarzy szkolnych dla seminarjów nauczycielskich, wobec czego 21 seminarjów nauczycielskich, obecnie istniejących dysponuje etatem 19 lekarzy szkolnych.

Dla braku kandydatów Kuratorjum nie było jednak w możności w roku szkolnym 1921/22 obsadzić wszystkich pierwotnie przyznanych posad i ustanowiło tylko 4 lekarzy szkolnych.

A mianowicie: we Lwowie ustanowiono lekarzy dla państwowego seminarjum nauczycielskiego żeńskiego i lekarza dla państw. seminarjum naucz. z ruskim językiem nauczania, a nadto ustanowiono lekarzy szkolnych dla państw. seminarjów naucz. męskich w Rzeszowie i w Samborze.

W roku szkolnym zaś 1922/23 ustanowiono w dalszym ciągu lekarkę szkolną dla państw. seminarjum żeńskiego i państw. seminarjum żeńskiego z ruskim językiem nauczania w Przemyślu, oraz lekarza szkolnego dla państw. seminarjum męskiego w Stanisławowie.

W toku załatwienia jest ustanowienie 2 lekarek i 2 lekarzy dla semiuarjów nauczycielskich, a jeśli się znajdą kandydaci, będą obsadzone wszystkie posady etatowe lekarzy szkolnych w seminarjach nauczycielskich.

Wszystkim zakładom, przy których ustanowiono lekarzy szkolnych, udzielono odpowiednią ilość druków potrzebnych do prowadzenia dozoru higjeniczno-lekarskiego i przyznano, z nieznacznych funduszów, jakiemi Kuratorjum dysponuje na te cele, subwencje na pokrycie kosztów zakupna najniezbędniejszych przyborów, potrzebnych do urządzenia gabinetów lekarskich, a nadto udzielono każdemu lekarzowi szkolnemu do stałego użytku podręcznik „Higjeny szkolnej“ dr St. Kopczyńskiego.

Ustanowionych lekarzy szkolnych obowiązuje „Instrukcja dla lekarzy szkolnych w zakładach męskich i żeńskich“, ogłoszona w D. U. M. W. R. i O. P. z dnia 30 października 1918 Nr 6, poz. 26.

Spełnianiu obowiązków lekarzy szkolnych ustanowionych w seminarjach nauczycielskich przeszkadza w wysokiej mierze bądźto brak pomieszczenia dla gabinetów lekarskich, jak w filji seminarjum żeńskiego, w seminarjum męskiem oraz w seminarjum z ruskim językiem nauczania we Lwowie, bądź też brak sprzętów i przyborów do urządzenia gabinetów lekarskich we wszystkich seminarjach.

Ciasnota w budynkach szkolnych, wymienionych wyżej zakładów, powoduje brak pomieszczenia dla gabinetów lekarskich, a brak funduszów na pokrycie kosztów nabycia sprzętów i przyborów potrzebnych nie pozwala na zupełne wyposażenie gabinetów, zwłaszcza że potrzeba je wyposażać począwszy od niezbędnych drobiazgów aż do specjalnych przyrządów.

W roku bieżącym zaczęło Kuratorjum urządzać w państw. seminarjum nauczycielskiem żeńskiem we Lwowie wzorowy gabinet lekarski. Jasny pokój, położony korzystnie w parterze budynku szkolnego, nadaje się doskonale na urządzenie gabinetu lekarskiego. Niezbędne sprzęty sprawiono już, do zupełnego jednak urządzenia gabinetu brakuje jeszcze znaczna ilość sprzętów i przyborów. Skoro znajdą się fundusze na skompletowanie potrzeb tego gabinetu, będzie on mógł być wzorem dła urządzenia lekarskich gabinetów szkolnych.

Działalność ustanowionych lekarzy szkolnych obejmowała, w myśl powyżej wymienionej instrukcji, trzy zasadnicze działy, a mianowicie dozór higjeniczny a) nad stanem sanitarnym budynku szkolnego, b) nad stanem zdrowotnym i rozwojem fizycznym uczniów i c) higjeną nauczania.

Leczenie uczniów nie jest obowiązkiem lekarza szkolnego, o ile nie chodzi o udzielanie pomocy doraźnej, albo o zabiegi niezłożone, które wykonane w szkole, oszczędzają uczniom potrzeby opuszczania zajęć szkolnych. Lekarze szkolni seminarjów nauczycielskich, uwzględniając jednak niezamożność młodzieży, nie kończyli swojej działalności na stwierdzaniu chorób i braków cielesnych, ale starali się również leczyć je i usuwać, udzielając młodzieży swej pomocy zawodowej, bądźto ambulatoryjnie w zakładach, bądź też przyjmując ją we własnych gabinetach lekarskich.

Nadto wielkiem dobrodziejstwem dla niezamożnej młodzieży seminarjów lwowskich, potrzebującej pomocy lekarskiej były poradnie, a to internistyczna, okulistyczna i dentystyczna, zorganizowane przez Kuratorjum przy zakładach klinicznych Wydziału lekarskiego U. J. K.

Poradnie internistyczna i okulistyczna udzielały młodzieży pomocy bezpłatnie. Poradnia zaś dentystyczna wykonywała uczniom zabiegi zachowawcze za opłatą materjałów dentystycznych.

Na dowód jak korzystną była działalność dozoru higjeniczno-lekarskiego w poszczególnych szkołach, niechaj posłużą szczegóły, wyjęte ze sprawozdania za rok 1921/22, lekarki szkolnej, sprawującej obowiązki, przy czynnym udziale grona nauczycielskiego, w państwowem seminarjum nauczycielskiem żeńskiem i jego równorzędnych oddziałach we Lwowie.

W dziale dozoru nad stanem sanitarnym budynku zakładu głównego stwierdzono, że budynek wzniesiony specjalnie dla szkoły, założeniem odpowiada wszelkim wymogom higjenicznym. W budynku znajduje się odpowiednia ilość izb szkolnych, sala gimnastyczna z szatnią, niema jednak sali rekreacyjnej, kąpieli i natrysków jak i odpowiedniego boiska do gier i zabaw ruchowych.

Objętość poszczególnych izb szkolnych chwieje się między minimum 226·45 m^3 a maximum 256·0 m^3, przy pomieszczeniu 35 do 51 uczenic. Na jedną uczenicę przypada z powierzchni izb szkolnych minimum 1·1 m^2, maximum 1·5 m^2 (norma 1 m^2). Z objętości izb szkolnych przypada na jedną uczenicę minimum 4·6 m^3, maximum 7 m^3 (norma 3·5 m^3). Stosunek powierzchni świetlnej do podłogi chwieje się w izbach szkolnych od 1 : 5·3 do 1 : 9·2 (norma 1 : 5). Wszystkie uczenice widzą z miejsc swoich sklepienie niebieskie.

Sala gimnastyczna o powierzchni 116·80 m^2 i objętości 648·24 m^3 z szatnią, należy do najlepiej urządzonych sal szkolnych.

Ławki istnieją dwu i trzy siedzeniowe. Wymiar a) dług. 0·80 m, szer. 0·23 m, wysok. 0·52 m, odstęp ujemny, b) dług. 1·20 m, szer. 0·30 m, wysok. 0·82 m, odstęp dodatni.

Umywaleń w izbach szkolnych i ustępach niema.

Czystość w budynku szkolnym i izbach szkolnych pozostawiała w roku sprawozdawczym wiele do życzenia zwłaszcza w ustępach, które z powodu powtarzającego się w pewnych godzinach braku wody wodociągowej i częstych uszkodzeń bywały zaniedbywane. Braki te uchylono w bieżącym roku szkolnym, cały budynek oczyszczono i odmalowano w zupełności, tak że obecnie wygląda bardzo schludnie.

Czyszczenie podłóg i mycie okien odbywa się tylko dwa razy do roku. Podłogi zapuszcza się zaprawą pyłochłonną.

W dziale opieki nad stanem zdrowotnym stwierdzono wśród 366 uczenic, następujące ważniejsze choroby zakaźne i pasożytnicze: płonicy wypadków 3, odry 2, śniczki 5, tyfusu brzusznego 3, zapaleń gardzieli 26, zapalenie płuc 3, influenzy 14, gruźlicy kości 1, gruźlicy innych organów 1, jaglicy 1, świerzby 4. Gnidy we włosach znaleziono przy pierwszych oględzinach u 129 uczenic (35·24%) a przy ostatnich u 62 uczenic (16·93%).

Brudnych uczenic znaleziono przy pierwszych oględzinach 95 (25·95%) a z końcem kursu przy ostatnich oględzinach 11 (3·005%).

Dwie uczenice zmarły wskutek szkarlatyny.

Wśród 285 uczenic zbadanych szczegółowo w czasie od dnia 1 stycznia do końca czerwca 1922, znaleziono dobrze odżywionych 154 (54·03%), średnio odżywionych 11 (40·35%), a źle odżywionych 16 (5·61%).

Powiększenie gruczołów chłonnych znaleziono u 30 uczenic (10·52%), a skrzywienie kręgosłupa u 17 uczenic (6·31%). Próchnicę zębów skonstatowano u 218 uczenic (76·49%) Wad wymowy 3 wypadki. Cierpień oczu znaleziono 19 wypadków (6·66%) a wad wzroku 69 wypadków (24.21%). Przewlekłych bolów głowy skonstatowano 66 wypadków (23·15%). Ułomnych znaleziono 2 uczenice.

Z cierpieniami zębów skierowano do poradni dentystycznej 78 uczenic. Cierpień oczu leczono w poradni okulistycznej 19 wypadków a 69 uczenicom zalecono szkła. Z chorobami organów wewnętrzych skierowano do poradni internistycznej 10 uczenic. Cierpień chirurgicznych zaopatrzono 4.

Oddziały równorzędne seminarjum żeńskiego mieszczą się w budynku wzniesionym pod internat SS. Marjanek.

Budynek murowany, jednopiętrowy, skanalizowany, leży w zaciszu, otoczony ogrodem, okna izb szkolnych wychodzą na ogród. Korytarze zbyt wąskie. Sali gimnastycznej i boiska niema. Ustępy do spłukiwania wodą wodociągową czysto utrzymane. Izb szkolnych 5, pomieszczenia dla gabinetu lekarskiego niema.

Objętość poszczególnych izb szkolnych chwieje się między minimum 137·97 m^3 a maximum 306·6 m^3, przy pomieszczeniu 45 do 51 uczenic. Na jedną uczenicę przypada z powierzchni izb szkolnych minimum 0·80 m^2 maximum 1·86 m^2 (norma 1 m^2). Z objętości izb szkolnych przypada na jedną uczenicę minimum 3 m^3 maximum 6·8 m^3 (norma 3·5 m^3). Stosunek powierzchni świetlnej do podłogi chwieje się w izbach szkolnych od 1 : 5·3 do 1 : 9·2 (norma 1 : 5). Wszystkie uczenice widzą ze swych miejsc sklepienie niebieskie.

Ławki dwusiedzeniowe, długości 1·20 m, szer. 0·30 m, wysok. 0·80 m. Ustęp dodatni. Umywaleń w izbach szkolnych i ustępach niema.

Czystość izb szkolnych niedostateczna. Czyszczenie podłóg i mycie okien odbywa się tylko dwa razy do roku.

Wśród 238 uczenic filji znaleziono następujące ważniejsze choroby zakaźne i pasożytnicze: płonicy 1 wypadek, biegunki krwawej 1, zapalenia gardzieli 8 wypadków, influenzy 4, świerzby 1, Gnidy we włosach znaleziono przy pierwszych oględzinach u 141 uczenic (58·82%) przy ostatnich u 76 uczenic (31·93%).

Brudnych uczenic znaleziono przy pierwszych oględzinach 105 (44·11%), przy ostatnich 20 (8·40%).

Wśród 174 uczenic, zbadanych szczegółowo w czasie od dnia 1 stycznia do końca czerwca 1922, znaleziono dobrze odżywionych 85 (48·85%), średnio 76 (41·95%) a źle odżywionych 26 (7·47%). Powiększenie gruczołów chłonnych

znaleziono u 26 uczenic (14·94%), a skrzywienie kręgosłupa u 9 uczenic (5·17%). Próchnicę zębów znaleziono u 149 uczenic (85·63%). Cierpień oczu znaleziono 18 wypadków (9·19%) a wad wzroku 10 wypadków (5·74%). Wad słuchu skonstatowano 5 wypadków. Przewlekłe bole głowy znaleziono u 30 uczenic (16·93%).

Z cierpieniami zębów skierowano do poradni dentystycznej 30 uczenic. W poradni okulistycznej leczono 22 wypadków cierpień oczu a 14 uczenicom zalecono szkła.

Z chorobami narządów wewnętrznych skierowano do poradni internistycznej 20 uczenic.

Do zakładu przydzielono do pomocy lekarce szkolnej higjenistkę szkolną. Higjenistka spełnia służbę pomocniczą w dozorze higjeniczno-lekarskim w seminarjum głównem i jego oddziałach równorzędnych oraz w szkole ćwiczeń, przyczem uczenice seminarjum mają sposobność poznać praktyczną stronę wykonywania higjenicznej opieki szkolnej, aby mogły ją wykonywać w przyszłości w szkołach, w których będą ustanowione nauczycielkami.

Obowiązki służbowe higjenistki określa regulamin wydany przez Kuratorjum w porozumieniu z Dyrekcją zakładu.

W czasie od dnia 1 lutego do 28 czerwca badała higjenistka stan czystości uczenic seminarjum i szkoły ćwiczeń, spełniając przytem inne obowiązki określone regulaminem. Uczenice były oglądane 2 do 8 razy, zależnie od stanu czystości.

W szkole ćwiczeń znaleziono przy pierwszych oględzinach wśród 155 uczenic brudnych 120 (77·41%), zawszonych 2, z gnidami we włosach 111 (71·61%), przy ostatnich oględzinach znaleziono z końcem kursu brudnych 27 (17·41%) a z gnidami 55 (35·48%).

Nieszczepionych ospą ochronną znaleziono w szkole ćwiczeń 4 uczenice, szczepionych 37, powtórnie szczepionych 114.

Zasłabnięć na choroby zakaźne było w szkole ćwiczeń wypadków: tyfusu brzusznego 1, płonicy 7, odry 2, kokluszu 3, świerzby 1.

Jedną uczenicę pokąsał pies wściekły. Doraźnej pomocy udzieliła higjenistka w 11 wypadkach.

Mieszkań dzieci stale brudnych odwiedziła higjenistka 12, a 10 opiek domowych odwiedziła z powodu dłuższej nieobecności dzieci w szkole.

W końcu higjenistka uczestniczyła w 4 konferencjach nauczycielskich i w jednej rodzicielskiej.

Z naprowadzonych szczegółów czynności dozoru higjeniczno-lekarskiego widoczne jest jakie korzyści przynosi ten dozór młodzieży szkolnej już w samym początku swego istnienia, mimo braków wyposażenia.

Podane szczegóły wskazują również, ile wspólnej pracy muszą poświęcić jeszcze grona nauczycielskie i dozór higjeniczno-lekarski, w celu zastąpienia braku odpowiedniego dozoru opieki domowej uczenic, aby je wdrożyć do ścisłego przestrzegania wymagań higjeny osobistej i szkolnej.

Specjalną opieką szkoły i opieki domowej winne być otoczone uczenice gruźlicze, znajdujące się niestety w zakładzie, takiej opieki wymagają również uczenice u których skonstatowano powiększenie gruczołów chłonnych, niedokrewność i przewlekłe bole głowy.

Znaczna ilość uczenic źle odżywianych, wywołuje konieczną potrzebę ich dożywienia w szkole, bądźto przy pomocy instytucyj społecznych, bądźteż rodzicielskich komitetów szkolnych.

Wysokie odsetki uczenic z pruchnicą zębów, wymagają bezwarunkowo stworzenia opieki dentystycznej w gabinecie szkolnym, przeznaczonym wyłącznie dla uczenic zakładu, a liczne wypadki cierpień i wad wzroku troskliwej opieki poradni okulistycznej.

Wreszcie należałoby przy przyjmowaniu uczenic do seminarjów przestrzegać ściśle przepisów określających kwalifikację zdrowotną kandydatek i rozważyć, czy obowiązujący program naukowy seminarjów żeńskich, nie przeciąża zbyt wątłych organizmów uczenic, znajdujących się w stadjum rozwoju fizycznego, przy niezbyt sprzyjających warunkach społecznych.

27. Stypendja.

Stypendja pedagogiczne otrzymują uczniowie (uczenice) seminarjów z funduszów państwowych, a sposób ich rozdawnictwa normuje okólnik Kuratorjum O. S. L. z d. 24 września 1921 l. 8722/III Dz. U. Nr. 15 i Regulamin rozdawnictwa stypendjów, zatwierdzony przez Ministerstwo W. R. i O. P. reskryptem z 2 stycznia 1923 Nr. 162/I Dz. U. Nr. 3, poz. 17.

Dla państwowych zakładów przeznaczyło K. O. S. L. na rok 1922/23 ogółem 6,200.000 Mk, ustanawiając minimum na 50.000 Mk, dla jednego ucznia w roku. W ten sposób byłoby 124 stypendjów na 4384 uczniów w 21 zakładach

W roku szkolnym 1921/22 minimum wynosiło 10.000 Mk rocznie.

Z seminarjów prywatnych tylko Brody pol., Czortków pol., Drohobycz pol., Jarosław pol., Jaworów rus., Przemyśl P. P. Benedyktynek pol., Łańcut pol., Sambor pol. i Stryj pol. otrzymały stypendja.

Inne zakłady prywatne nie czyniły starań w tym roku o uzyskanie stypendjów dla swych uczenic.

28. Internaty.

Młodzież seminarjalna zamiejscowa mieszka po stancjach lub w internatach. Internaty tutejsze są zorganizowane na podstawie osobnych statutów, są własnością prywatną i pozostają pod zarządem własnych wydziałów. Dostarczają one młodzieży mieszkań wraz z utrzymaniem. Strona wychowawcza w internatach nie jest jeszcze należycie zorganizowaną, a główną przyczyną tego stanu, to ustawiczna troska o byt internatu, która zaprząta całą uwagę zarządów.

Kierownictwo pedagogiczne spoczywa przeważnie w rękach nauczycieli seminarjum.

Głównem źródłem dochodów są obecnie opłaty uczniów, które zmieniają się zależnie od wzmagania się drożyzny ogólnej. Opłata ta wynosiła we wrześniu 1922 od 12 do 30 tysięcy Mk. W niektórych internatach pobierają oprócz opłaty w gotówce pewną ilość wiktuałów w naturze. Pozatem instytucje te otrzymują subwencje ze Skarbu Państwa. Subwencje te za rok kalendarzowy 1922 wynosiły 3,650.000 Mk. Pomocy ze strony władz autonomicznych i zarządów gmin w myśl okólnika Ministerstwa W. R. i O. P. z 9/I 1922 Nr. 38643/ internaty tut. nie otrzymują. Ofiarność na takie instytucje i zrozumienie ich znaczenia była i jest jeszcze bardzo mała.

W roku szkolnym 1922/23 czynne są następujące internaty wyłącznie dla młodzieży seminarjalnej: Jaworów ż., Krosno m., Lwów m., Lwów żeń. pol., Rudnik m. Rzeszów m., Sambor m., Sokal m., Stanisławów m., Tarnopol m., Zaleszczyki m.

Internaty w Krośnie, we Lwowie męs. i żeń.. Rudniku, Samborze, Sokalu, Stanisławowie m., Tarnopolu i Zaleszczykach mają budynki własne.

Internatowi w Rzeszowie odstępuje Fundacja im. Dr. J. Towarnickiego bezpłatnie do użytku obszerny budynek 2 piętrowy z ogrodem — umyślnie w tym celu wybudowany.

Internat T. S. L. w Jaworowie mieści się dotychczas kątem w 3 salach szkoły powszechnej żeńskiej. Towarzystwo czyni starania o uzyskanie własnego budynku.

W Brzeżanach i Czortkowie istnieją osobne „Towarzystwa Opieki nad Internatem“, internatów jednak z powodu braku pomieszczenia otworzyć nie mogą. Młodzież zamiejscowa mieszka po stancjach prywatnych. Tow. O. n. I. w Czortkowie ma pod budowę internatu parcelę budowlaną.

W Przemyślu utrzymuje klasztor SS. Felicjanek internat wspólny dla uczennic z różnych szkół.

W Kołomyi ma powstac Towarzystwo Opieki nad Internatem dla uczenic miejscowego państw. seminarjum naucz. ż. Tymczasem uczenice mieszkają w „Bursie“ dla uczenic z różnych szkół. Tak samo przedstawia się sprawa internatu w Stanisławowie dla uczenic państw. sem. żeńskiego.

Młodzież seminarjalna ruska nie ma własnych internatów, mieszka we Lwowie — w Bursie im. kard. Sembratowicza i SS. Bazylianek, w Przemyślu w Bursie Instytutu dla Ruskich Dziewcząt.

Budynki, przeznaczone dla internatów, ucierpiały bardzo w czasie wojny światowej, przeważnie zajęte były one na cele wojskowe — dotychczas jeszcze nie odrestaurowane (Sokal). Przeprowadzenie remontu kosztowałoby obecnie olbrzymie sumy dlatego sprawa ich odbudowy idzie bardzo powoli.

Oprócz tego niektóre budynki internatów zajęte są częściowo na cele inne: w Rudniku i we Lwowie ż. — część ubikacyj służy na pomieszczenie seminarjum.

W Zaleszczykach w budynku internatu mieszczą się: szkoła powszechna męska i żeńska, biura R. S. P. i mieszkania prywatne (insp. szk.). W Samborze z 14 sal — 8 zajmują prywatni lokatorowie, których obecnie nie można usunąć.

Wielką pomoc uzyskały niektóre internaty (Tarnopol, Zaleszczyki) ze strony „Society of Friends“ (Quakers) (Stowarzyszenie Przyjaciół Angielsko-Amerykańskiej Misji niesienia pomocy Polsce w Warszawie, Widok 26) tak w gotówce jak i w naturze, szczególnie co do urządzenia wew. serwisu sypialni i t. d.

Seminarja prywatne nie mają własnych internatów wyłącznie dla młodzieży seminarjalnej. Uczenice zamiejscowe mieszkają w bursach i na stancjach prywatnych.

Seminarja klasztorne (SS. Bazylianek, P. P. Benedyktynek, SS. Boromeuszek oraz sem. Strzałkowskiej we Lwowie mają własne konwikty, w których znajduje mieszkanie i utrzymanie młodzież z różnych szkół.

Wykaz

internatów wyłącznie dla młodzieży państw. seminarjów w okręgu szk. lwow. z początkiem r. 1922/23.

L. p.	Seminarja	Nazwa internatu	Liczba wychowanków internatu w 1922/23	Dom wł. „ naj. ilość ubikacyj dla internatu	Opłata za utrzymanie miesięcznie wrzesień listopad 1922	Dodatki w naturze	Koszt utrzymania jednego wych. ze wszystkiem dziennie (wrzesień)	Przyznano zasiłek z funduszów seminarjalnych za rok 1922
1	Jaworów ż.	Internat Koła T. S. L. dla uczenic pań. sem. naucz. ż. w Jaworowie	57	3 izby najęte w szkole pow.	wrzesień 20.000 listopad 30.000	albo prowianty i 12.000 Mp.	1000 Mp.	300.000
2	Krosno m.	Internat im. Augusta Gorayskiego dla uczniów pań. sem. naucz. męsk. w Krośnie	75	własny 18 ubikacyj	11.000	i na cały rok 100 kg. żyta 50 „ pszen. 50 „ jeczm. 10 „ fasoli 250 „ ziemn.	700 Mp.	200.000
3	Lwów m.	Internat im. G. Piramowicza dla uczniów państw. sem. naucz. męsk. we Lwowie	60	własny 23 ubikacyj	25.000		1000 Mp.	700.000
4	Lwów ż.	Internat Komitetu Opieki Obywatelskiej dla uczenic państw. sem. naucz. ż. we Lwowie	58	własny 19 ubikacyj	30.000	—	2000 Mp.	200.000
5	Rudnik m.	Internat im. św. Stanisława Kostki dla uczniów państw. sem. naucz. męsk. w Rudniku	77	własny 9 ubikacyj	wrzesień październik 13.000 listopad 18.000		1000 Mp.	400.000

6	Rzeszów m.	Internat im. Dr. Jana Towarnickiego dla uczniów państw. sem. naucz. męsk. w Rzeszowie	64	Fundacji Towarnickich 17 ubikacyj	15.000	ponadto na rok 100 kg. pszen. 20 „ żyta 25 „ jęczm. kopa kapusty garniec grocha 300 kg. ziemn.	850 Mp.	200.000
7	Sambor m.	Internat państw. sem. naucz. męsk. w Samborze	45	własny 14 ubikacyj	wrz. 12.000 paźd. 15.000 list. 20.000	i miesięcznie 1½ kg. tłuszczu i 1½ cukru	1000 Mp.	200.000
8	Sokal m.	Internat dla uczniów państw. sem. naucz. męsk. w Sokalu	18	własny w odbudowie 14 ubikacyj	październik 20.000 listopad 30.000	—	1000 Mp.	400.000
9	Stanisławów-m.	Internat im. św. Stanisława Kostki dla uczniów państw. sem. naucz. męsk. w Stanisławowie	30	własny 6 ubikacyj	wrzesień 6.000 listopad 20.000	—	800 Mp.	200.000
10	Tarnopol m.	Internat dla uczniów państw. sem. naucz. męsk. w Tarnopolu	70	własny 11 ubikacyj	15.000	—	1000 Mp.	200.000
11	Zaleszczyki m.	Internat dla uczniów państw. sem. naucz. męsk. w Zaleszczykach	32	własny 22 ubikacyj	15.000	i prowianty	1000 Mp.	100.000
		Razem	586					3,100.000

Nadesłane nowości wydawnicze:

a) M. Arcta w Warszawie:

Helena Witkowska i Ludomir Sawicki. **Nauka o Polsce współczesnej.** Część druga. Państwo i kultura duchowa, opracowała H. Witkowska. Wydanie II przejrzane i uzupełnione.

Tadeusz Broniewski. **Geometrja Wykreślna.**

Dr. Władysław Spasowski. **Zasady Samokształcenia.**

Jan Wojnicz-Sianożęcki. **Algebra w zakresie gimnazjum wyższego.** Część II. Kurs klasy V (II). Wydanie drugie, poprawione i uzupełnione podług programu szkół państwowych matematyczno-przyrodniczych.

H. Galle i H. Radwanowa. **Nasza książka.** Wypisy i ćwiczenia dla klasy piątej szkół powszechnych z 24 rysunkami.

Tadeusz Radliński. **Geografja.** Część I. Wiadomości wstępne. Wydanie ósme.

St. Okulicz. **Zbiór zadań algebraicznych w układzie metodycznym.** Część II. Wydanie czwarte uzupełnione.

Henryk Galle. **Wypisy Polskie na klasę wstępną.** Wydanie dwunaste bez zmiany. Przejrzane i poprawione zgodnie z programem Minist. Wyzn. Rel. i Ośw. Publ. z 24 ilustracjami.

H. Boguszewska. **Patrz Dokoła.** Pogadanki przyrodnicze dla oddziału V szkoły powszechnej. Część III.

Władysław Marjan Borowski. **Wychowanie Narodowo.** Wydanie drugie.

Bibljoteczka Narodowa 5. *Juljusz Słowacki.* „Anhelli". Wydanie drugie.

„ „ **1.** *Juljusz Słowacki.* „Balladyna", tragedja w 5 aktach.

„ „ **28.** *Adam Mickiewicz.* „Ballady i Romanse". Wyd. trzecie.

„ „ **2.** *Adam Mickiewicz.* „Grażyna". Wydanie trzecie.

„ „ **4.** *Adam Mickiewicz.* „Sonety Krymskie", „Farys", „Szanfary", „Almotenabbi".

„ „ **27.** *Juljusz Słowacki.* „W Szwajcarji", poezje.

„ „ **30.** *Ignacy Krasicki.* Satyry. Wydanie drugie.

K. Grodecka. **Wskazówki do Elementarza kartkowego.** Wydanie drugie ze zmianami.

H. Galle i *H. Radwanowa.* **Nasza książka.** Wypisy i ćwiczenia dla klasy trzeciej szkół powszechnych. Wydanie drugie bez zmiany z 38 rysunkami.

H. Galle i *H. Radwanowa.* **Nasza książka.** Wypisy i ćwiczenia dla klasy drugiej szkół powszechnych. Wydanie drugie bez zmiany z 40 rysunkami.

Władysław Umiński. **Podróż bez pieniędzy.** Wydanie trzecie z rysunkami.

Wacław Szelążek. **Marja Konopnicka,** pieśniarka ziemi i ludu, z portretem. Wydanie drugie, dopełnione.

Zadania algebraiczne ułożył Apolinary Klonowski. Część II. Wydanie piąte.

Henryk Galle. **Stylistyka.** Część I. Stylistyka i Prozodja. Wydanie dziewiąte.

N. Rybkin. **Zbiór zadań geometrycznych.** Część II. Stereometrja. Wydanie szóste opracował i uzupełnił Alfred Dominikiewicz.

Adam Szelągowski. **Dzieje powszechne w zarysie.** Podręcznik do nauki historji na stopniu wyższym szkół średnich. Część druga. Okres średniowieczny. Wydanie drugie, z 69 rycinami.

Jerzy Gadomski. **Historja starożytna.** Wydanie trzecie z 208 rysunkami.

Anna Nałkowska. **Geografja szkolna.** Część I. Wiadomości ogólne. Wydanie ósme.

Włodzimierz Dzwonkowski. **Podręcznik historji średniowiecznej** do użytku szkół średnich.

Janusz Domaniewski. **Podręcznik zoologji.** Wydanie drugie powiększone, z ryc.

K. Grodecka. **Ze wsi do stolicy.** Czytania. Książka I. Wydanie drugie.

Z. Szczawiński. **Zadania maturalne z matematyki.** Wydanie drugie, znacznie powiększone.

P. Bert. **Rok drugi wykładów naukowych** z dziedziny historji naturalnej, fizyki i chemji. Człowiek — zwierzęta — rośliny — kamienie — trzy stany ciał. Lekcje. Streszczenia. Zapytania. Opowiadania. Z francuskiego przetłumaczyła Marja Groszek.

Aleksander Janowski. **Marysia w Japonji.** Powieść dla młodzieży.

b) L. Fischera w Łodzi (ul. Piotrkowska 47).

Waldemar Osterlof i *Józef Schuster.* **Dzieje Powszechne.** Część I. Dzieje starożytne. Wydanie ósme powiększone i poprawione przez Stanisława Lubicz-Majewskiego ze 130 ilustracjami i trzema mapami.

Stanisław Lubicz-Majewski. **Geografja powszechna.** Część I ilustrowana. Wiadomości ogólne. Wydanie piąte.

Stanisław Lubicz-Majewski. **Geografja powszechna.** Część II. Australja, Ameryka, Afryka i Azja. Wydanie trzecie ilustrowane. Przejrzał i uzupełnił prof. Stanisław Kannenberg. 17 mapek barwnych w tekscie.

Waldemar Osterlof i *Józef Schuster.* **Dzieje Powszechne.** Część II. Dzieje wieków średnich. Wydanie piąte przejrzane i uzupełnione tablicą chronologiczną z 26 ilustracjami i mapą.

Bolesław Herman. **Rachunki z Geometrją w układzie metodycznym.** Rok pierwszy przystosowany do programu Ministerstwa W. R. i O. P. dla szkół powszechnych. Liczby w zakresie od 1—10 i od 1—20.

Roman Racięcki. **Krótka Geometrja** dla szkół miejskich z 88 rysunkami w tekscie. Wydanie piąte.

Skarbnica pedagogiczna. III. Henryk Pestalozzi. Jak Gertruda uczy swoje dzieci. Przełożył i objaśnił W. Osterloff.

Skarbnica pedagogiczna. IV. Bronisław Trentowski. Chowanna. Podał w celniejszych wyjątkach i objaśnił W. Osterloff.

Kurs kaligrafji polskiej w 4 kajetach. Ułożył W. Gliński, nauczyciel kaligrafji. Pismo pionowe. Kajet II.

— j. w. Kajet III.

— j. w. Kajet IV.

c) Spółki Akcyjnej „Nasza Księgarnia“ Warszawa, ul. Widok 22.

Józef Przyłuski. **Odrodzenie młodzieży przez prace ręczne (slöjd).** I serja. Roboty piłkowe. II Serja. Roboty slöjdowe. Podręcznik dla szkół powszechnych i średnich. Wydanie II rozszerzone i uzupełnione.

Wanda Rzętkowska-Paschalisowa. **Nauka języka ojczystego w szkole powszechnej.** Kurs propedeutyczny dla klas III i IV. szkół powszechnych.

NAKŁADEM KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO.
Z drukarni Zakładu Narodowego im. Ossolińskich pod zarządem A. Wierzbickiego.